

Verkenning Internationaal EV-Instrumentarium

*Best practices voor
Nederland uit 11 landen*

Maike Okano-Heijmans
Floor Stoelinga
Joost Witteman
Vera Kranenburg

Clingendael Rapport

Clingendael

Netherlands Institute of International Relations

Verkenning Internationaal EV-Instrumentarium

Best practices voor Nederland uit 11 landen

Maaïke Okano-Heijmans (Instituut Clingendael)

Floor Stoelinga (Instituut Clingendael)

Joost Witteman (SEO)

Vera Kranenburg (Instituut Clingendael)

Clingendael Rapport

Maart 2025

Disclaimer: Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van dit onderzoek berust uitsluitend bij de auteurs van dit rapport.

Maart 2025

© Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'.

Coverfoto © Clingendael

Ongeautoriseerd gebruik van enig materiaal is een inbreuk op copyright, merkrecht, en / of ander recht. Indien een gebruiker materiaal wil downloaden van de website of van enige andere bron gerelateerd aan het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen 'Clingendael' of Instituut Clingendael, voor persoonlijk of niet-commercieel gebruik, dan moet de gebruiker alle voorschriften en wetgeving voor copyright, merkrecht of overige gelijklopende kennisgevingen die zijn opgenomen en weergegeven in het oorspronkelijke materiaal in acht nemen.

Materiaal op de website mag worden gereproduceerd of openbaar gemaakt, verspreid of gebruikt voor publieke en niet-commerciële doeleinden, onder de voorwaarde dat Instituut Clingendael duidelijk als bron wordt vermeld. Toestemming voor gebruik van het logo van Instituut Clingendael is vereist. Deze toestemming kan worden verkregen door een mail te sturen aan de afdeling Communicatie van Instituut Clingendael via press@clingendael.org.

De hiernavolgende web link activiteiten zijn door Instituut Clingendael verboden en kunnen leiden tot inbreuk op merkrecht en copyright: links met oneigenlijk en ongeautoriseerd gebruik van het Clingendael logo in enige vorm, framing, inline links, of metatags, en hyperlinks of enige vorm van gebruik of toepassing van een link die de URL verbergt.

Over Instituut Clingendael

Het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen 'Clingendael' is een toonaangevende denktank en academie op het gebied van internationale betrekkingen. Met onze analyses, trainingen en publieke debat willen we overheden, bedrijfsleven, ngo's en de samenleving in bredere zin inspireren en equiperen, om zo een bijdrage te leveren aan een veilige, duurzame en rechtvaardige wereld.

Over SEO

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast economisch onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam.

The Clingendael Institute
P.O. Box 93080
2509 AB The Hague
The Netherlands

Volg ons op sociale media

✉ @clingendaelorg
in The Clingendael Institute
f The Clingendael Institute
@ [clingendael_institute](https://www.clingendael_institute)
▶ Clingendael Institute

Email: info@clingendael.org
Website: www.clingendael.org

Over de auteurs

Maaïke Okano-Heijmans is senior onderzoeker bij Instituut Clingendael, waar zij sinds 2022 leiding geeft aan het programma Geopolitiek van Technologie en Digitalisering. Ze is tevens gastdocent aan de Universiteit Leiden.

Floor Stoelinga is onderzoeker bij Instituut Clingendael. Haar werk vindt plaats op het snijvlak van EU aangelegenheden en het bestuur van technisch-sociale veiligheid op het vlak van energie, klimaat en economie.

Joost Witterman is senior projectleider bij SEO Economisch Onderzoek. Zijn expertise bevindt zich vooral op het terrein van overheidsfinanciën en belastingen, kapitaalmarktregulering en *corporate governance*, en (internationale) macro-economie.

Vera Kranenburg was tot en met januari 2025 als onderzoeker verbonden aan het China Centre van Instituut Clingendael.

Naast deze hoofdauteurs hebben **Tobias Koster** (Instituut Clingendael), **Stef Konijn** en **Robbert Rademakers** (SEO) ook bijgedragen aan het rapport.

Inhoud

Executive Summary	1
Landenverkenning en effectiviteitsmeting	1
Aanknopingspunten voor beleidsmakers	2
Inleiding	4
Aanleiding, doel en scope van dit rapport	5
Structuur van dit rapport	5
1 Verkenning EV: Kader voor een fluide concept	6
1.1 Doelstellingen EV-beleid	6
1.2 Analyse kader EV-instrumentarium: promote, partner, protect	8
2 Landenverkenning	14
2.1 China: grootmacht met EV als fundament	15
2.2 Verenigde Staten: samensmelting EV-NV met focus op China	21
2.3 Australië: EV-focus door schade en geografie	28
2.4 Canada: zwengelt G7-voorzitterschap EV-denken aan?	33
2.5 Duitsland: worsteling met China-relatie in strategie EV	40
2.6 Frankrijk: traditioneel leider dirigisme behoudt intel-focus EV	45
2.7 Finland: vertrouwen in EV-traditie met focus Rusland	51
2.8 Japan: mondiale EV-leider op strategie en beleid	55
2.9 Taiwan: Underdog met laserscherpe (overheids)focus	61
2.9 Verenigd Koninkrijk: breuk met het liberale verleden?	65
2.10 Zuid-Korea: EV-nakomertje in Azië	71
3 Analyse en landenvergelijking	76
4 Effectiviteit	80
Handelingsperspectieven	92
Annex 1 Lijst van geraadpleegde experts	96
Annex 2 Overzicht landenverkenning EV per maatregel	98

Executive Summary

Door toenemende geopolitieke spanningen en de inzet van economische drukmiddelen op het wereldtoneel richten overheden zich steeds meer op het waarborgen van de economische veiligheid (EV). Het afgelopen decennium bleek dat bepaalde strategische waardeketens, vitale infrastructuur, kennis en technologie bescherming of ondersteuning vereisen in een onrustige politieke economie.

De internationale dimensie speelt bij de gedachtevorming rondom EV-beleid een belangrijke rol zowel binnen als buiten de Europese Unie. Daarnaast versterken grote economieën, zoals China, de VS en Japan, al langer hun concurrentievermogen en weren deze landen actief ongewenste buitenlandse invloed op strategische economische sectoren.

Dit verkennende rapport brengt het EV-instrumentarium van 11 casuslanden in beeld: China, de VS, Australië, Canada, Duitsland, Frankrijk, Finland, Japan, Taiwan, het Verenigd Koninkrijk en Zuid-Korea. Het resultaat is een overzicht van selecte voorbeelden van instrumenten en maatregelen die bij deze landen op de agenda staan. Vervolgens presenteert het rapport reflecties op de uiteenlopende geografische en politieke contexten, EV-doelstellingen, keuzes voor assertieve, defensieve en/of partner-gerichte (*promote-partner-protect*) maatregelen, en de implementatiegraad van instrumentaria. Naast de landenverkenning besteedt het rapport ook aandacht aan de bredere effectiviteitsvraag van EV-beleid en de economische mechanismen hierachter. Het rapport sluit af met handelingsperspectieven ter consolidatie en aanscherping van toekomstbestendig EV-beleid van Nederland, in EU-context.

Landenverkenning en effectiviteitsmeting

De verkenning laat zien dat de 11 casuslanden verschillende EV-prioriteiten stellen en hier ook op uiteenlopende manieren invulling aan geven. Overkoepelend blijkt dat de VS en de bestudeerde Aziatische landen een uitgebreider EV-instrumentarium hebben dan de Europese landen, Canada en Australië. De landen met het meest ontwikkelde EV-instrumentarium (in scala en uitvoering) hebben echter niet per definitie een overkoepelende EV-strategie; de VS is daar

een voorbeeld van. Ook blijken investeringen in de *promote*- en *protect*-kant van het instrumentarium hand in hand te gaan.

Een belangrijke gedeelde doelstelling is de bescherming van het cyberdomein, vanwege zijn verwevenheid met vitale infrastructuur, technologieoverdracht en toeleveringsketens. Ook zetten veel landen in op het tegengaan van ongewenste kennisoverdracht door middel van screening en inlichtingen. Op dit moment besteden opvallend veel landen aandacht aan de verdieping en verbreding van de samenwerking met het bedrijfsleven voor EV, met variërende insteek en voortgang.

De effectiviteitsanalyse laat zien dat industriepolitiek en beschermende EV-maatregelen soms effectief zijn, maar ook neveneffecten hebben, risico's met zich meebrengen, en duur kunnen zijn. Zo kan het voor de overheid moeilijk zijn om beleid goed te richten en kan bescherming ook marktwerking verstoren. Daarnaast moet voor EV-beleid gericht op concurrentiekracht ook niet vergeten worden dat concurrentiekracht van meer dan alleen EV-beleid afhankelijk is, bijvoorbeeld van investeringen in onderwijs en infrastructuur. EV-beleid alleen kan de concurrentiekracht maar beperkt vergroten. Voor EV-beleid gericht op samenwerking en informatie-uitwisseling zijn neveneffecten en beleidsrisico's kleiner. De kosten van zulke investeringen in de relatie met bedrijven en partnerlanden zijn zodanig laag dat de baten hier vrijwel altijd tegen opwegen.

Aanknopingspunten voor beleidsmakers

Een steeds assertiever China, groeiende kwetsbaarheden van wereldwijde toeleveringsketens, oorlog in Europa, en toegenomen druk op de trans-Atlantische relatie vragen om EV-actie. Gelijkgestemde landen hebben succesvolle EV-instrumenten ontwikkeld die inspiratie kunnen bieden voor hernieuwd Nederlands EV-beleid. Zo kent Finland nauwe samenwerking tussen overheid en bedrijven; heeft Japan een Economische Veiligheidsraad; Taiwan een *Asia Silicon Valley Development Plan*; en Frankrijk een Economische Veiligheidsdienst.

De aanbevelingen in dit rapport benadrukken de noodzaak van een samenghangende benadering van economische veiligheid, evenals regelmatige herijking van de Nederlandse EV-doelstellingen. Waardevolle lessen voor de herijking van de doelstellingen van EV zijn te halen in landen als de Verenigde Staten, Canada en Japan, die hun EV-doelen recentelijk hebben uitgebreid en aangescherpt.

De *best practices* van andere landen die aanknopingspunten bieden voor **toekomstbestendig EV-beleid** in Nederland zijn in te delen in drie categorieën:

Zorg voor helder bestuur en een geïntegreerde structuur

Herijk regelmatig de doelen van EV-beleid om aansluiting te houden bij internationale bondgenoten, partners en *minilaterals*. Werk aan EV-beleid dat op EU-niveau gedragen wordt. Ontwikkel samen met bedrijven en maatschappelijke organisaties een gezamenlijke langetermijnvisie voor de gewenste economie en samenleving (zoals in Japan). Denk na over de grenstelling tussen nationale veiligheid, economische veiligheid en regulier beleid, en stel een afwegingskader op voor beleidsinterventies. Leer van geïntegreerde ‘*whole of government*’-modellen (zoals in Finland en Japan), en zorg voor voldoende uitvoeringscapaciteit (zoals Taiwan en de VS).

Blijf waakzaam en kennisgedreven om onze positie te versterken

Anticipeer op en beïnvloed EV-maatregelen van andere landen die Nederlandse belangen raken (zoals Zuid-Korea anticipeert op halfgeleidertarieven). Zorg voor investeringsruimte, maar bescherm risicosectoren en herijk ook deze regelmatig (zoals Duitsland en Taiwan). Maak vaker gebruik van economische inlichtingen en informatie om beleid en investeringen in te richten en deel relevante informatie met bondgenoten (zoals Frankrijk, Zuid-Korea en Canada). Versterk de technologische concurrentiepositie door te investeren in innovatie en strategische capaciteiten (zoals de VS, China en Japan), en borg kennisveiligheid middels heldere richtlijnen en inlichtingen (zoals Australië en Canada).

Leer van internationale partners en bedrijven

Investeer in maatschappelijk en politiek draagvlak en ondersteun bedrijven bij EV-beleid, bijvoorbeeld via strategische gesprekken (Finland), bedrijfsenquêtes (Japan) en scenario-oefeningen (EU). Faciliteer en neem actief deel aan dialogen met strategisch relevante partners in minilaterale verbanden of met een sectorale focus die van belang is voor Nederland, zoals kritieke grondstoffen, halfgeleiders en cyber- en kennisveiligheid. Deel Nederlandse ervaringen actief in Brussel, andere hoofdsteden en Track 1.5-dialogen, en sluit aan bij of creëer minilaterale EV-verbanden (zoals de Quad, AUKUS en IPEF) om gecoördineerd beleid en kennis te versterken.

Inleiding¹

Nederland en de Europese Unie (EU) ondergaan momenteel grote geopolitieke en maatschappelijke veranderingen. Dit betreft onder meer een steeds assertiever China, groeiende kwetsbaarheden van wereldwijde toeleveringsketens, oorlog in Europa en druk op de trans-Atlantische relatie en de op regels gebaseerde internationale orde. Deze onrust was het afgelopen decennium ook zichtbaar in de internationale politieke economie. We zagen een handelsoorlog tussen economische grootmachten, de toegang tot halfgeleiders werd een politieke kwestie, en kritieke grondstoffen en energie worden steeds vaker als diplomatieke drukmiddelen ingezet.²

Zowel in Nederland als in Europees verband is economische veiligheid (EV) daarom belangrijker geworden. Er is nieuw beleid ingericht en nieuwe instrumenten zijn opgetuigd waarmee er nu een goede basis ligt om op voort te bouwen. Zo zijn bijvoorbeeld de wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames (Vifo) voor het screenen van investeringen op risico's voor de nationale veiligheid en de Beschermingsvoorziening Economische Veiligheid ingericht. Met de plaatsing van EV-diplomaten op ambassades in het buitenland heeft Nederland daarnaast belangrijke stappen richting een sterker EV-instrumentarium gezet. Ook is de dialoog met de industrie op gang gekomen en zet Nederland in op het identificeren, voorkomen en verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden.

De economische veiligheid van Nederland – als EU-lidstaat – is ook afhankelijk van de acties van andere spelers op het wereldtoneel. Daarnaast zijn andere grote economieën, zoals China, de Verenigde Staten (VS) en Japan, al jaren bezig met het beschermen van hun economie tegen ongewenste invloeden van buitenaf, resulterend in geavanceerde EV-strategieën.

Om het Nederlandse EV-beleid en instrumentarium te kaderen en mogelijk te versterken, brengt dit rapport EV-instrumenten en beleid een geselecteerd aantal

1 De auteurs bedanken alle geconsulteerde experts voor hun waardevolle input ten behoeve van dit onderzoek. Verantwoordelijkheid voor de bevindingen gepresenteerd in dit rapport ligt volledig bij de auteurs. Naast de auteurs hebben Tobias Koster (Instituut Clingendael), Stef Konijn en Robbert Rademakers (SEO) ook bijgedragen aan het rapport.

2 François Chimits, Conor McCaffrey, Juan Lopez, Frederic Poitiers, Vincent Vicard, & Pauline Wibaux, “[European Economic Security: current practices and further development](#)”, april 2024.

landen in kaart. Het rapport is geschreven in opdracht van het Nederlandse Ministerie van Economische Zaken.

Aanleiding, doel en scope van dit rapport

EV-beleid is volop in ontwikkeling, zowel in Nederland als in andere landen. Daarnaast veranderen de geopolitieke verhoudingen in rap tempo, wat de vraag opwerpt of aanvullend beleid geboden is (en zo ja, welk beleid dan). Ervaringen uit het buitenland kunnen bijdragen aan de gedachtevorming hierover. Dat is de aanleiding voor dit verkennende onderzoek naar ervaringen met EV-beleid in het buitenland. Dergelijk beleid kan, al dan niet in aangepaste vorm, ook in Nederland worden ingevoerd.

Het onderzoek is uitgevoerd op basis van kwalitatieve onderzoeksmethoden. De focus daarbij lag op *deskresearch* aangevuld met interviews met experts uit het merendeel van de 11 casuslanden (zie Annex 1). Bij de selectie van de 11 landen stond centraal dat de landen actief met EV-beleid bezig zijn, ze zaken wellicht anders belichten dan we in Nederland doen en daarmee ander beleid hanteren en over een ander instrumentarium beschikken.

Het onderzoek heeft het karakter van een verkenning, in de zin dat het (goede) voorbeelden van buitenlands EV-beleid in beeld brengt om zo tot een eerste overzicht van mogelijk beleid te komen. Het is hierbij van belang te vermelden dat exportcontrole als EV-instrument, alsook handelspolitiek als aanverwant thema, buiten de scope van dit rapport valt. Vervolgonderzoek kan aanvullende maatregelen identificeren of de geïdentificeerde maatregelen in meer diepgang analyseren.

Structuur van dit rapport

Dit rapport vervolgt met een beknopte reflectie op de doelstellingen van EV-beleid en introductie van het analytisch raamwerk van de landenverkenning en effectiviteitsmeting (hoofdstuk 1). Daarna volgt een verkenning van het EV-instrumentarium van een groep van 11 geselecteerde landen (hoofdstuk 2). Tevens doet het een aanzet tot denken over de effectiviteit van EV-instrumenten aan de hand van inzichten en ervaringen uit de literatuur en de 11 casuslanden (hoofdstuk 3). Het rapport besluit met een vergelijkende analyse (hoofdstuk 4) en een bespiegeling op het handelingsperspectief (hoofdstuk 5).

1 Verkenning EV: Kader voor een fluïde concept

Verschillende landen opereren in uiteenlopende beleidscontexten, bijvoorbeeld met betrekking tot de interpretatie van economische veiligheid, de doelen van EV-beleid of het onderscheid tussen nationale en economische veiligheid (of de afwezigheid daarvan). Indachtig deze verschillen volgt hieronder een beschouwing van de doelen en mechanismen van EV-beleid en het *promote-partner-protect* raamwerk dat in Europese context geldt. Hiermee wordt de verkenning voorbereid, in het bijzonder de analyse rondom effecten van EV-beleid en de vergelijkende analyse tussen landen.

1.1 Doelstellingen EV-beleid

De doelstellingen van EV-beleid verschillen per land. In de Nederlandse context ziet economisch veiligheidsbeleid toe op het realiseren van één of meerdere van de volgende drie doelstellingen:

1. het verminderen en voorkomen van risicovolle strategische afhankelijkheden;
2. het borgen van de continuïteit van vitale processen; en
3. het tegengaan van ongewenste kennis- en technologieoverdracht.

Buiten Nederland worden deels *verschillende* en deels *overeenkomende* doelstellingen gesteld. Deze fragmentatie is een gevolg van diverse interpretaties van het concept EV. Het onderscheid tussen nationale veiligheid (NV) en economische veiligheid is daarbij niet altijd helder. Dit komt onder andere door de natuurlijke verwevenheid van de economie met nationale belangen, vooral in de context van een onrustige mondiale markt en toenemende onderlinge afhankelijkheden. EV wordt daarom soms verbonden aan Nationale Veiligheid strategieën, zoals ook in Nederland het geval is.³ Tegelijkertijd strekt economische veiligheid zich vaak uit over een breder beleidsdomein dan strikt gerelateerd is aan nationale veiligheid.

3 Lucia Retter, Erik Frinking, Stijn Hoorens, Alice Lynch, Fook Nederveen & William Phillips, "[Relationships between the economy and national security](#)", RAND Europe, januari 2020.

Voor sommige landen is de vermenging van EV en NV een bewuste keuze, omdat beleid eenvoudiger kan worden uitgevoerd onder de noemer van nationale veiligheid. Om verwarring en misbruik van de term te voorkomen, heeft de G7 in 2023 een eerste (internationale) definitie aan economische veiligheid gegeven. In het overkoepelende G7-raamwerk worden niet drie, maar zeven beleidsdoelen onderkend:

1. opbouwen van veerkrachtige toeleveringsketens;
2. beschermen van kritieke infrastructuur;
3. reageren op niet-marktconforme beleidsmaatregelen en praktijken;
4. aanpakken van economische dwang;⁴
5. tegengaan van schadelijke praktijken in het digitale domein;
6. samenwerken aan internationale standaardisering; en
7. voorkomen van het kennisoverdracht kritieke en opkomende technologieën.

Opvallend is dat het G7-raamwerk een uitbreiding is van het Nederlandse doelenkader. Doelen 1 en 2 in het Nederlandse en G7-raamwerk zijn parallellen, net zoals doel 3 in het Nederlandse kader en doel 7 in het G7-raamwerk.

Het Nederlandse kader voorziet echter niet in een expliciet doel voor het reageren op een ongelijk speelveld (doel 3 in het G7-raamwerk) of in doelen gericht op het digitale domein of rondom technologische standaarden (doelen 5 en 6).

Voor dit rapport is het van belang om doelstellingen van EV tot op zekere hoogte af te bakenen. De G7 dimensies geven een goed beeld van de belangrijkste risico's in de huidige wereldeconomie, van cyberaanvallen tot economische intimidatie, die aanleiding geven tot (gezamenlijke) beleidsreacties. Deze doelstellingen worden daarom meegenomen in de vergelijkende analyse. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat het raamwerk niet alomvattend is en dat beleid- en subdoelen niet altijd worden geëxpliciteerd. Daarnaast kunnen doel en middel door elkaar lopen, zoals het geval is bij EV-samenwerkingsverbanden.

4 Mechanismen die zich richten op het reageren op economische dwang, zoals het EU anti-dwang instrument dat in december 2023 in werking trad. Bron: European Commission, "[Protecting against coercion](#)", december 2023. Dit is buiten de scope van dit onderzoek gelaten omdat de EU dit namens de EU-lidstaten beheert.

1.2 Analysekamer EV-instrumentarium: promote, partner, protect

Een tweede manier om naar economisch veiligheidsbeleid te kijken (naast door de lens van doelstellingen), is via de band van maatregelen: beleidslijnen, of instrumenten. In navolging van de Europese Economische Veiligheid Strategie onderscheidt dit rapport drie pijlers, waartussen soms overlap bestaat:

1. **Promote:** maatregelen die eigen capaciteiten en concurrentiekracht helpen behouden of vergroten. Dit omvat zowel een binnenlandse als een internationale dimensie, ofwel industriepolitiek (met name rondom bepaalde producten en diensten die relevant zijn voor economische veiligheid) alsook versterking van weerbaarheid door middel van diversificatie van handelspartners en bevordering van handel en investeringen van bedrijven in specifieke landen;
2. **Partner:** het engageren in samenwerkingsverbanden met bedrijven (nationaal) en partnerlanden (internationaal) met als doel om kennis- en informatie uit te wisselen en zo economische veiligheidsrisico's te managen en te verminderen; en
3. **Protect:** defensieve maatregelen om onze kwetsbaarheden te verminderen en strategische bedrijven en sectoren te beschermen. Dit betreft het bewaken en beveiligen van specifieke economische actoren en/of factoren in het licht van specifieke economische veiligheidsrisico's, bijvoorbeeld met regulering of directe overheidsinterventie.

De landenverkenning die volgt analyseert ieder land aan de hand van ruim 20 EV-instrumenten en -beleid, ingedeeld in de drie EV-pijlers. Deze EV-instrumenten worden hier kort toegelicht.

Promote-instrumenten

Zelfs in Nederland is industriepolitiek vandaag de dag niet meer het taboe dat het de afgelopen decennia was. Steeds meer overheden zien een rol in het meer gericht sturen van de economie, ten behoeve van een florerend bedrijfsleven dat met concurrentiekracht en innovatiekracht economische veiligheidsbelangen kan borgen.

De meest in het oog springende maatregelen binnen deze pijler zijn:

- **Investering concurrentiekracht:**

De VS en China strijden om technologische dominantie, en handelslanden als Nederland zetten in op samenwerking met partners, bijvoorbeeld een sterke EU. Investerings in concurrentiekracht anno 2025 gaan onder meer over (behoud van) techkampioenen, grip op toeleverketens (die steeds

vaker dichtbij huis gewenst worden), en eigenaarschap van strategische knooppunten.

- **Investerings- en vestigingsklimaat:**

Naast gerichte investeringen in concurrentiekracht richt de overheid zich op het creëren van de juiste randvoorwaarden om bedrijven te ondersteunen. Beleid richt zich onder meer op het verminderen van regeldruk voor het bedrijfsleven en het aanpakken van specifieke knelpunten, zoals toegang tot financiering, netcongestie en beschikbaarheid van talent.

- **Onderzoek en ontwikkeling (R&D) opkomende technologieën:**

Nu technologie een steeds belangrijker machtsfactor wordt van landen, zijn investeren in R&D niet meer bovenal waardevol voor economische welvaart, maar juist ook voor het borgen van nationale en economische veiligheidsbelangen. Overheden pakken daarom steeds vaker een actieve rol in R&D, middels directe investeringen of door bedrijven aan te sporen dit te doen.

- **Promotie start-ups & scale-ups:**

Startups en scale-ups zijn een belangrijke motor voor economische groei, werkgelegenheid en innovatievermogen. De bloei en behoud van deze jonge bedrijven zijn daarom belangrijk voor EV-doelstellingen.

- **Bedrijvensurveys EV:**

Bedrijvensurveys zijn een waardevol middel om inzicht te krijgen in de belangen, zorgen en wensen van het bedrijfsleven aangaande EV. Ze kunnen bijdragen aan data-gedreven beleid en vergroting van wederzijds begrip en steun voor beleid.

- **EV-tafel:**

Regelmatig strategisch gesprek met (een selecte groep) bedrijven kan eveneens bijdragen aan wederzijdse kennis- en informatie-uitwisseling, en daarmee beleid en bedrijfsvoering die beter afgestemd is op EV-doelen.

- **Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod:**

Overheden kunnen zeer gerichte investeringen doen om in strategisch productaanbod te kunnen voorzien. Bijvoorbeeld in halfgeleiderbedrijven, batterijfabrieken, chip(machine) bedrijven, en kritieke grondstofmijnen.

- **Inzet gedeelde (technologie) standaarden:**

Gedeelde normen of standaarden voor het ontwerp, de constructie, het testen of gebruiken van producten en processen dragen bij aan interoperabiliteit. Andersom kunnen ze kunnen echter ook leiden tot (ongewenste) afhankelijkheden en verminderde concurrentiekracht.

Partner-instrumenten

Veel EV-instrumenten zijn pas effectief als zo veel mogelijk landen het doel (en de onderliggende zorg) delen en het instrument gelijktijdig implementeren. Als één land exportcontroles oplegt, bijvoorbeeld, kan de technologie waarschijnlijk nog steeds in een ander land gehaald worden. Dat ondermijnt niet alleen het doel van het instrument maar legt het eigen bedrijfsleven ook concurrentienadeel op. Uitwisseling van kennis en *best practices* is een andere reden waarom gelijkgezinde landen hun EV-instrumentarium graag met elkaar bespreken en afstemmen.

Veel instrumenten in deze pijler zijn overigens nauw verbonden met de *promote* dan wel de *protect*-pijler. Regulering, bijvoorbeeld, is soms in samenwerking met partners maar dient altijd ook een doel van marktliberalisering (wat bijdraagt aan concurrentiekracht of stabiele toeleverketens) of bescherming van eigen bedrijven of burgersvrijheden.

In het oog springende partner-maatregelen zijn:

- **Uitbreiding vrij dataverkeer:**

In een snel digitaliserende economie kan de uitbreiding van vrij dataverkeer handelsstromen tussen landen versterken, terwijl beperkingen op datastromen deze juist afbreken. Vrij dataverkeer signaleert daarmee overeenstemming over het belang van vrijhandel en databescherming in onze moderne economie.

- **(Sectorale) minilaterale samenwerking:**

Samenwerking tussen kleine(re) groepen landen over specifieke thema's groeien in belang nu multilateraal overleg – zoals in de Wereldhandelsorganisatie – steeds vaker vastloopt. Minilaterals kunnen gedeelde EV-belangen realiseren, zoals sterkere toeleverketens of nauwere samenwerking aangaande bijv. chips.

- **Track 1.5 dialogen:**

Track 1.5 dialogen zijn informele bijeenkomsten tussen overheidsvertegenwoordigers (Track 1 - overheid) en onafhankelijke experts, bijvoorbeeld namens denktanks, academische instellingen en Ngo's (Track 2 - non-overheid). Deze dialogen behelzen waardevolle communicatielijnen voor landen over gevoelige onderwerpen zoals EV.

- **Regulering digitale economie:**

De digitale economie is in de afgelopen jaren razendsnel gegroeid terwijl regulering achterbleef. Wet- en regelgeving kan overheden helpen om weer grip te krijgen, om eigen bedrijven concurrerender te maken en om burgers te beschermen bijvoorbeeld tegen ongewenst delen of gebruik van hun data.

Protect-instrumenten

Nederland en de EU hebben de afgelopen jaren uiteenlopende nieuwe instrumenten opgetuigd om de eigen economie en maatschappij te beschermen tegen ongewenste inmenging, overnames en kennis- en technologieoverdracht.

De meest in het oog springende maatregelen binnen deze pijler zijn:

- **Overheidsbelang in een bedrijf:**
Een overheid kan een belang nemen in een bedrijf dat belangrijke diensten levert aan de samenleving, zoals energievoorziening en communicatie-diensten. Nieuwe EV-doelstellingen nopen overheden om nut en noodzaak van deze vorm van staatsinterventie te overwegen voor opkomende sectoren.
- **Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren:**
Zorgen over bijvoorbeeld spionage zijn voor aanscherping van wet- en regelgeving die beperkingen oplegt aan de markttoegang van buitenlandse bedrijven tot kritieke onderdelen van vitale sectoren, zoals telecomnetwerken.
- **Beperking academische openheid:**
Richtlijnen voor academische instellingen en wetenschappers aangaande de manier waarop zij onderzoek doen, hun bevindingen naar buiten brengen en onderwijs kunnen geven.
- **Diversificatie toeleveringsketens:**
Door leveranciers en markten te diversifiëren kunnen bedrijven hun kwetsbaarheid voor toeleveringsrisico's verminderen en veerkracht van toeleveringsketens waarborgen. Overheden kunnen dit stimuleren of opleggen.
- **EV-informatiepunt voor ondernemers:**
Een aanspreekpunt van de overheid voor ondernemers (van vooral klein, midden- en kleinbedrijf) die actief zijn in de internationale wereld van kennis-intensieve vakgebieden en sleuteltechnologieën en vragen hebben over EV.
- **Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers:**
Een aanspreekpunt van de overheid dat hulp biedt aan kennisinstellingen en individuen met vragen over vooral risico's en praktische uitdagingen rondom internationale (onderzoeks)samenwerking.
- **Cybersecurity en gegevensbescherming:**
Wet- en regelgeving die bedrijven en andere organisaties aanspoort of verplicht om te investeren in robuuste cybersecurity-capaciteiten. Zo verbeteren organisaties hun defensieve strategie en beschermen zij hun digitale assets, en kunnen ze een concurrentievoordeel behalen op groei en weerbaarheid.
- **Wetgeving kennisveiligheid:**
Een juridisch kader dat ongewenste overdracht of deling van kennis op specifieke gebieden helpt voorkomen. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan

over de toetsing van personen die toegang willen tot kennisgebieden met risico's voor de nationale veiligheid, regelgeving voor medewerkers in kritieke sectoren of voor onderzoeksorganisaties.

- **Mapping afhankelijkheidspatronen door overheid:**
Goed begrip bij de overheid van afhankelijkheidspatronen van grondstoffen, producten en diensten die uit het buitenland komen kan richting geven aan gerichte aanpassingen en/of investeringen in toeleverketens.
- **Inbound FDI-screening mechanismen:**
Een juridisch kader voor de screening van (voorgenomen) inkomende directe investeringen uit het buitenland, met als doel bedrijven, werknemers en burgers te beschermen tegen mogelijke risico's voor de veiligheid en de openbare orde.
- **Outbound FDI-screening mechanismen:**
Een juridisch kader voor de screening van (voorgenomen) uitgaande directe investeringen, om te voorkomen dat eigen bedrijven bijdragen aan ongewenste (technologische) vooruitgang in specifieke landen (en/of sectoren).
- **Security clearance relevante (bedrijfs)personen:**
Wetgeving die het mogelijk maakt om vertrouwelijke informatie waarover een overheid beschikt onder specifieke voorwaarden te delen met vooraf gescreende individuen in de publieke en private sectoren.
- **Aanleggen strategische voorraden:**
Ten behoeve van specifieke EV-doelstellingen heroverwegen overheden welke buffers aan te houden of aanwendbaar te hebben als nood aan de man is. Naast traditionele voorraden als aardolie en medicijnen noopt een focus op EV bijv. ook op voorraden van kritieke mineralen.

De 11 landenstudies in het volgende hoofdstuk bieden een verdieping in de meest in het oog springende EV-instrumenten per land. Daarnaast biedt de overzichtstabel schematisch inzicht in de status van tenminste 26 EV-maatregelen per december 2024.⁵ Hierin onderscheiden we de volgende vier categorieën:

- **Afwezig:** Het betreffende instrument is momenteel niet aanwezig of geïmplementeerd in het land;

5 Afhankelijk van het land worden aanvullende instrumenten uitgelicht die uniek zijn voor het desbetreffende land. Deze instrumenten passen niet binnen de 26 gecategoriseerde EV-maatregelen en worden individueel uitgelicht.

- **In overweging:** Het instrument komt voor binnen het politieke debat van het desbetreffende land. Er wordt overwogen om het instrument in de toekomst te implementeren; het is nog niet officieel goedgekeurd of in werking gesteld;
- **In uitvoering:** Het instrument is officieel goedgekeurd en bevindt zich in de implementatiefase; de uitvoering is gestart maar nog niet volledig afgerond;
- **Aanwezig:** Het instrument is volledig geïmplementeerd en operationeel binnen het land.

2 Landenverkenning

Het instrumentarium, beleid en organisatie van economische veiligheid van ieder land hangt af van unieke geografische, historische en politieke factoren, evenals het niveau van ontwikkeling en de economische *mindset*. Voor sommige landen is een unieke gebeurtenis aanleiding geweest om een expliciete EV-strategie te ontwikkelen; andere landen handelen (soms al decennialang) naar EV-gedachtengoed zelfs al gebruiken ze het concept ‘economische veiligheid’ niet – of pas zeer recent.

De hieronder volgende landenstudies presenteren de meest opvallende en relevante punten van deze aard van een selecte groep van 11 landen. Elke verkenning volgt eenzelfde structuur, bestaande uit drie delen: een korte omschrijving, gevolgd door de (hierboven geïntroduceerde) overzichtstabel die inzicht geeft in de ‘Stand Van Zaken’ van alle maatregelen (instrumenten en beleid), aangevuld met unieke instrumenten, indien van toepassing. Daarop volgt een korte beschrijving van een selectie van in het oog springende instrumenten/beleid/bestuur van het betreffende land: ‘EV-instrumenten uitgelicht’.

De hier gepresenteerde landenstudies zijn een ruwe schets en samenvatting van een scala aan EV-instrumenten en aanverwant beleid van de specifieke landen. De korte verkenning moet uiteraard niet als volledig worden beschouwd. De landenverkenning begint met de twee grootmachten die EV-beleid als fundament hebben en wiens instrumentarium en lobby/economische dwang significant extraterritoriaal effect heeft: China en de Verenigde Staten. De overige negen landen volgen in alfabetische volgorde. Annex 2, aan het einde van dit rapport, presenteert de bevindingen van de landenverkenning EV per maatregel in plaats van per land.

2.1 China: grootmacht met EV als fundament

In het Chinese beleidsdenken neemt economische veiligheid een centrale rol in binnen het bredere kader van (nationale) veiligheid. Economische veiligheid is zeker al sinds Deng Xiaoping onderdeel van het Chinese overheidsconcept van veiligheid. Voor Chinese economische hervormingen (*Reform and Opening up*) lag de nadruk binnen het veiligheidsdomein op politiek en militair vlak.⁶ In de jaren '80, mede omdat China onderdeel werd van de wereldeconomie, was Deng al bezig met strategische afhankelijkheden, bijvoorbeeld in de context van de kritieke grondstoffen die China bezit.⁷ In 2014 introduceerde de huidige President Xi Jinping de holistische benadering van nationale veiligheid. Deze benadering hanteert een rangorde: de grondslag is politieke veiligheid, dat neerkomt op het beschermen van de Chinese staatsinrichting (de partijstaat met de Communistische Partij als kern). De basis is economische veiligheid, waarbij de bescherming van strategische sectoren, technologische soevereiniteit en veerkrachtige toeleveringsketens hoog op de beleidsagenda staan. Daarna volgen andere soorten veiligheid (cultureel, militair, sociaal) die de garantie moeten bieden moeten helpen gevaar te voorkomen. Andere, recenter geïntroduceerde soorten veiligheid zoals cyberveiligheid worden als urgent beschouwd.⁸

Hoewel de Chinese overheid al veel langer inzet op economische veiligheid en zelfbeschikking, bestempelde Xi Jinping economische veiligheid als de fundering van het nationale veiligheidsbeleid in *the Holistic Approach to National Security* (2014). Als overkoepelende strategie om risico's te mitigeren hanteert China *Dual Circulation* (2020), bestaande uit interne en externe circulatie. Interne circulatie staat voor het stimuleren van binnenlandse innovatie en consumptie waardoor de afhankelijkheid van buitenlandse markten afneemt. Externe circulatie houdt in dat China onderdeel is van internationale handel en openstaat voor investeringen. Initiatieven zoals *Made in China 2025* (2015), *China Standards 2035* (2018) en *the Manufacturing Champions Program* (acht rondes sinds 2016 waarvan de meest recente in 2024) zijn instrumenteel voor het bouwen van

6 Katja Drinhausen & Helena Legarda, [“‘Comprehensive National Security’ unleashed: How Xi’s approach shapes China’s policies at home and abroad”](#), MERICS, september 2022.

7 Rem Korteweg & Vera Kranenburg, [“The good, the bad, and the ugly”](#), Instituut Clingendael, mei 2024.

8 Katja Drinhausen & Helena Legarda, [“‘Comprehensive National Security’ unleashed: How Xi’s approach shapes China’s policies at home and abroad”](#), MERICS, september 2022.

afhankelijkheden van andere landen en tegelijkertijd het versterken van China's internationale positie, en daarmee afhankelijkheden van andere landen van China. Tegen het jaar 2049 streeft China ernaar de leidende wereldmacht te zijn – zowel militair als economisch – door middel van innovatie en geavanceerde industrie.⁹

De Chinese overheid formuleert elke vijf jaar een uitgebreid plan met doelstellingen voor economische groei, industriële ontwikkeling, innovatie en duurzaamheid. Deze plannen vormen de leidraad voor zowel de publieke als de private sector. Het 14e Vijfjarenplan (2021-2025) benadrukt technologische zelfvoorzienendheid, versterking van de binnenlandse consumptie en het verminderen van afhankelijkheid van buitenlandse toeleveringsketens.

China is een socialistische markteconomie (gemengde economie) en functioneert daarom anders dan de meeste andere landen die aan bod komen in dit rapport. Kenmerkend aan China is het grote aantal staatsbedrijven, die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor 25% van het BBP, en de invloed van de overheid over private Chinese bedrijven, bijvoorbeeld via investeringen in Huawei en BYD.¹⁰ Dit heeft gevolgen voor hoe economische veiligheidsinstrumenten werken in China, waarbij de staat zowel de rol van financier als directe speler inneemt – en daarnaast het speelveld reguleert. Aangezien sommige instrumenten in de tabel niet exact aansluiten op de realiteit van China, is waar nodig een voetnoot geplaatst ter verduidelijking.

9 Aleksandra Gadzala Tirziu, "[China's military expansion: A global power shift in the making](#)", *Geopolitical Intelligence Services*, december 2024.

10 Itzhak Goldberg, "[China's Heavy Economic Legacy of State Ownership and Central Planning](#)", *The Diplomat*, november 2023.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investeren concurrentiekracht	x			x	Investeren in staatsbedrijven, Manufacturing Champions ,
Investeren vestigingsklimaat		x	x		Voor Chinese bedrijven wel, exodus van buitenlandse bedrijven ¹¹
R&D opkomende technologie				x	AI Program , National Integrated Circuit Industry Investment Fund
Bedrijvensurveys EV	x				
Promotie start-ups & scale-ups				x	Whitelisting , Made in China 2025
Uitbreiding vrij dataverkeer		x			Network Data Security Management Regulation
Inzet gedeelde (tech) standaarden				x	China Standard 2035
EV-tafel				x	Ontmoeting Xi met Amerikaanse CEOs
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	ASEAN-China Free Trade Area , ASEAN-China joint sustainable development
Track 1.5 dialogen			x		U.S. China Cyber Dialogue
Mapping afhankelijkheidspatronen				x	Made in China 2025 , China 2060
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod				x	(Gedeeltelijke) staatsbedrijven zoals SMIC
Regulering digitale economie				x	Overzicht beleid digitale economie ¹²
Overheidsbelang in een bedrijf				x	Volledige staatsbedrijven of staatsbedrijven die deels in het bezit van de overheid zijn
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	Negative List for Foreign Investment en the Negative List for Market Access , Whitelisting
Beperking academische openheid				x	Screening buitenlandse studenten en werknemers
Diversificatie toeleveringsketens				x	Buiten de diversificatie van toeleveringsketens zet China voornamelijk in op zelf stijgen in de waardeketens. Dual Circulation Strategy , Nieuwe Zijderoute
EV-informatiepunt voor ondernemers	x				
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers	x				
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	Data Security Law
Wetgeving kennisveiligheid				x	Counter-espionage Law
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven				x	National Intelligence Law
Inbound FDI-screening mechanismen				x	Negative List for Foreign Investment en the Negative List for Market Access
Outbound FDI-screening mechanismen				x	Procedure bij NDRC en MOFCOM
Security clearance relevante (bedrijfs)personen	x				
Aanleggen strategische voorraden				x	China's National Food and Strategic Reserves Administration

11 China ondergaat momenteel een transitie van een productieland in het algemeen naar een economie die strategische sectoren benadrukt door middel van doelgerichte industriepolitiek. Deze beleidsaanpak leidt tot een duidelijke verschuiving waarbij de nadruk ligt op het aantrekken van geavanceerde technologieën en kennis uit het buitenland om de binnenlandse capaciteiten te versterken.

12 China's digitale economie is 43% van het totale BBP. Bron: AmCham China, "[Navigating China's Digital Economy Policy Landscape: A Review of Key Initiatives](#)", oktober 2023.

EV-instrumentarium uitgelicht

Made in China 2025 & Manufacturing Champions

Made in China 2025, geïnitieerd in 2015, is een strategisch plan waarmee de Chinese overheid streeft naar technologische soevereiniteit en het versterken van de internationale concurrentiepositie in waardeketen. De belangrijkste doelstelling is om China tegen 2025 om te vormen tot een industriële marktleider. Dit beleid richt zich op tien strategische sectoren, waaronder halfgeleiders, lucht- en ruimtevaart, kunstmatige intelligentie, biotechnologie en groene technologieën.¹³ De uitvoering van *Made in China 2025* verloopt via directe overheidsinvesteringen, subsidies, belastingvoordelen en de oprichting van nationale innovatiecentra. Daarnaast ondersteunt de overheid zogenaamde ‘*Manufacturing Champions*’: bedrijven die uitblinken in geavanceerde technologieën. De overheid steunt een selectie van 1,557 bedrijven door middel van preferentieel beleid op het gebied van arbeid en energiegebruik, ondersteuning bij toegang tot leningen en aandelenkapitaal, ondersteuning voor arbeidswerving, bedrijfsgrondtoewijzing- en ondersteuning, onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten, en internationale uitbreiding.¹⁴ Een krachtig voorbeeld van overheidssteun is de ‘*white list*’ van Chinese batterijproducenten, uitgebracht in 2015, waar producenten van elektrische auto’s enkel gesubsidieerd werden indien zij batterijen van partijen op deze lijst gebruikten.

Dual Circulation Strategy

De strategie van ‘duale circulatie’ is een overkoepelende strategie gericht op het versterken van economische zelfbeschikking en te stijgen binnen waardeketens, zoals in elektrische auto’s, kunstmatige intelligentie en duurzame energie.¹⁵ Het belangrijkste doel is om de afhankelijkheid van buitenlandse markten en technologieën te verminderen, terwijl de binnenlandse consumptie en productiecapaciteit worden versterkt (interne circulatie). Tegelijkertijd blijft China betrokken bij internationale handel en investeringen (externe circulatie) om zijn positie in mondiale waardeketens te versterken. De uitvoering van deze

13 PRC State Council, “[Notice of the State Council on the Publication of Made in China 2025](#)”, vertaald door CSET, maart 2022.

14 Alexander Brown & Andreas Mischer, “[Manufacturing Champions + Equipment renewal + Mobile Internet of Things](#)”, MERICS, oktober 2024.

15 Asian Development Bank, “[The 14th Five-Year Plan of the People's Republic of China – Fostering High-Quality Development](#)”, januari 2021.

strategie verloopt via grootschalige investeringen in strategische sectoren zoals hightechindustrie, halfgeleiders, kunstmatige intelligentie en duurzame energie.¹⁶

China Standard 2035

Het *China Standard 2035*-initiatief heeft de doelstelling om wereldwijd een grote rol te spelen bij de totstandkoming van technische standaarden en zo zijn economische en geopolitieke invloed te vergroten.¹⁷ Door invloed uit te oefenen op internationale standaardisatieorganisaties, zoals 3GPP (voor telecommunicatie), streeft China naar technologische suprematie.¹⁸ De partijstaat is betrokken bij de standaardisatie, waarin de overheid de leiding heeft en samenwerking met de private sector stimuleert. Op internationaal niveau plaatst China strategisch afgevaardigden van staats-bedrijven en technologische giganten, zoals Huawei, in sleutelposities bij standaardenorganisaties, zoals de *International Organization for Standardization* (ISO) en de *International Telecommunication Union* (ITU).¹⁹ Daarnaast exporteert China technische standaarden via initiatieven zoals de *Digital Silk Road* binnen de *Belt and Road Initiative* (BRI), vooral in het mondiale Zuiden.

Investeringen in wetenschap, innovatie en R&D

In het afgelopen decennium is China koploper geworden op het gebied van onderzoek en innovatie in een groot aantal kritieke en opkomende technologieën. Dit is gelukt dankzij overheidsinvesteringen en lange termijnprogramma's zoals het *National Medium- and Long-term Program for Science and Technology Development (2006–2020)*; *New generation of artificial intelligence program (2017)*; en de *National Integrated Circuit Industry Investment Fund (2014-2039)*; en de overkoepelende *National Innovation-Driven*

16 Alexander Brown, Jacob Gunter Max J. Zenglein, "[Course correction: China's shifting approach to economic globalization](#)", MERICS, oktober 2021.

17 The Chinese Communist Party Central Committee and the State Council, "[National Standardization Development Outline](#)", vertaald door CSET, november 2021. [Chinese bron: 中共中央 国务院印发《国家标准化发展纲要》 新华网].

18 Huawei, "[Huawei, 3GPP, and international partners launch a 5G-Advanced Core promotion initiative](#)", juni 2023.

19 Matt Sheehan, Majory S Blumenthal and Michael R. Nelson, "[Three Takeaways From China's New Standards Strategy](#)", Carnegie Endowment for International Peace, oktober 2021.

Development Strategy (2016) en *Made in China 2025*.²⁰ Volgens gegevens van de Wereldbank is China wereldwijd de op één na grootste investeerder in onderzoek en ontwikkeling (R&D), met een totaal van 667,6 miljard Amerikaanse dollar (USD) in 2021. Dit plaatst het land net achter de Verenigde Staten, die 806,0 miljard USD besteedden. China investeert 2,4% van zijn totale BBP in R&D, waarmee het op de veertiende plaats wereldwijd staat.²¹

Restricties markttoegang

De toegang tot de Chinese markt voor buitenlandse bedrijven wordt gereguleerd door een combinatie van beleidsinstrumenten, waaronder de Negative List for Foreign Investment en de Negative List for Market Access.²² Deze lijsten bepalen in welke sectoren buitenlandse investeringen beperkt of verboden zijn. Als er geen beperkingen zijn is het mogelijk om een *wholly foreign-owned enterprise* (WFOE) op te richten in non-sensitieve sectoren zoals fabricatie, franchises en detailhandel. Indien er wel beperkingen zijn, is het verplicht om samen met een Chinese partner een joint venture op te richten. Hoewel joint ventures kansen bieden om toegang te krijgen tot de enorme Chinese markt, brengen ze ook uitdagingen met zich mee, zoals het delen van technologie en intellectueel eigendom.²³ Mede om deze reden, hebben de Verenigde Staten restricties gesteld op outbound investment aan *countries of concern* – op het moment zijn dat enkel China, Hong Kong en Macau.²⁴

20 Het National Integrated Circuit Industry Investment Fund (Big Fund) bestaat uit drie fasen: Big Fund I (van 2014 tot 2019), Big Fund II (van 2019 tot 2024) en Big Fund III (van 2024 tot 2039). De derde fase kent een forse investering van 340 miljard yuan (ongeveer 47,5 miljard US-dollar). Bron: Center for Security and Emerging Technology, "[Outline of the National Innovation-Driven Development Strategy](#)", december 2019.

21 Worldbank, "[Research and development expenditure \(% of GDP\)](#)", Geraadpleegd december 2024.

22 Xinhua News, 新华社. "李强主持召开国务院常务会议 审议通过《关于以高水平开放推动服务贸易高质量发展的意见》和《外商投资准入特别管理措施(负面清单)(2024年版)》等." 中国政府网. Laatst gewijzigd op 19 augustus 2024. Geraadpleegd december 2024. [Vertaald vanuit het Chinees].

23 Congressional Research Service (CRS), "[Regulation of U.S. Outbound Investment to China](#)", december 2024.

24 The White House, "[Executive Order on Addressing United States Investments in Certain National Security Technologies and Products in Countries of Concern](#)", augustus 2023.

2.2 Verenigde Staten: samensmelting EV-NV met focus op China

In het Amerikaanse denkbeeld is “Economische veiligheid nationale veiligheid.”²⁵ Het afgelopen decennium verschoof de Amerikaanse prioriteit van internationale vrijhandel naar economische dominantie. De VS richt zich hierbij vooral op de concurrentie met China. In deze huidige geopolitieke context draait de EV-strategie om drie doelen: weerbaarheid, concurrentievermogen en nationale veiligheid.²⁶

De bescherming van de Amerikaanse industrie, banen, en technologie tegen buitenlandse bedreigingen is leidend in het beleid. Knelpunten zijn onder andere de Chinese technologische dominantie, sabotage en diefstal van intellectueel eigendom, en industriële overcapaciteit door Chinese subsidies.²⁷

De VS zet in op technologiebescherming onder andere via investeringsscreening en kennisveiligheidsbeleid. Dit gebeurt volgens het principe van een ‘small yard, high fence’, waarbij een selecte groep kritieke technologieën actief wordt afgeschermd van China. Sinds 9/11 ligt de nadruk ook op weerbaarheid van kritieke infrastructuur, en met name cyberveiligheid.²⁸

Vanwege de grote en diverse economie is de VS minder afhankelijk van handel dan andere geavanceerde landen. Alsnog probeert het resterende kwetsbaarheden voor internationale economische schokken af te bouwen.²⁹ Onder *Bidenomics* werden de *Inflation Reduction Act* en *Chips en Science Act* ingesteld om de concurrentiekracht van de industrie en veerkrachtige toeleveringsketens.

Hoewel er geen Amerikaanse EV-strategie bestaat, beschikt de VS over een uitgebreid instrumentarium. Veel van deze instrumenten bestonden al, zoals de sectie 232 tarieven, die hun oorsprong in de Koude Oorlog vinden. Zowel

25 The White House, “[National Security Strategy of the United States](#)”, december 2017.

26 Emily Bension, Catharine Mouradian and Andrea Leonard Palazzi, “[Toward a U.S. Economic Security Strategy](#)”, Centre for Strategic and International Studies, juli 2024.

27 Georgia Edmonstone, “[Economic security policies compared: The United States, its allies and partners](#)”, United States Studies Centre, september 2024.

28 U.S. Cyberspace & Infrastructure Security Agency, “[Safeguarding and Securing Cyberspace](#)”, juli 2011.

29 Georgia Edmonstone, “[Economic security policies compared: The United States, its allies and partners](#)”, United States Studies Centre, september 2024.

president Donald Trump als Joe Biden maakten van bestaande en nieuwe wetgeving gebruik om assertief EV-beleid te voeren. Naar verwachting zal de oriëntatie van inkomend president Trump bovenal op *protect-instrumenten* zijn.

Aan de *partner*-kant zocht de Biden regering minilaterale samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld inzake halfgeleiders en kritieke grondstoffen. Bij bondgenoten dringt de VS aan op investeringsscreening en legt het ook druk op strategische bedrijven.³⁰ Uiteenlopende handelsoverwegingen en de negatieve effecten van Amerikaans protectionisme op de Europese industrie, compliceren de aansluiting van bondgenoten. De Trump regering zal samenwerking waarschijnlijk meer bilateraal en *case-by-case* inrichten.

30 Mark Hijink, "[Congres VS eist inzage in ASML-export naar China](#)", NRC, november 2024.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investeren concurrentiekracht				x	Inflation Reduction Act, Infrastructure Investment and Jobs Act
Investeren vestigingsklimaat				x	
R&D opkomende technologie				x	Chips and Science Act; National Semiconductor Technology Centre, US National Science Foundation: Innovation Engines, Tech Hubs
Bedrijvsurveys EV		x			
Promotie start-ups & scale-ups				x	NSF Small Business Innovation Research/Small Business Technology Transfer, EDA BuildtoScale (B2S), Small Business Development Centers
Uitbreiding vrij dataverkeer				x	Data Free Flow with Trust in G7, national strategy to advance privacy-preserving data sharing and analytics, transatlantic data privacy framework
Inzet gedeelde (tech) standaarden				x	NIST: A Plan for Global Engagement on AI Standards
EV-tafel		x			
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	Quad, Chips 4 Alliance, Indo-Pacific Economic Framework, AUKUS, EU-NATO taskforce on the resilience of critical infrastructure.
Track 1.5 dialogen				x	US-Japan-SouthKorea, U.S.-Germany Critical and Emerging Technology Track 1.5 Dialogue
Mapping afhankelijkheidspatronen					NIPP: National Infrastructure Protection Plan.
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod				x	National Semiconductor Technology Center, Rapidus, ook onder IRA en Chips and Science
Regulering digitale economie			x		Marktmodel
Overheidsbelang in een bedrijf	x				
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	Entity List
Beperking academische openheid				x	Zie ook kennisveiligheid. SECURE, NSF Training modules onderzoeksveiligheid.
Diversificatie toeleveringsketens				x	Executive order on Supply Chain Resilience, Mineral Security Partnership
EV-informatiepunt voor ondernemers			x		Meer specifiek: Infrastructure Dependency Primer (IDP) CISA
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers				x	Small and medium-sized enterprise resources USPTO
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	Cyber Agentschap (CISA) National Critical Functions
Wetgeving kennisveiligheid				x	Algemeen: NSPM-33 Specifiek voorbeeld: Department of Energy, Chips and Science Act (§10634, 42),
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven				x	Supply Chain Resilience Centre (Homeland Security)
Inbound FDI-screening mechanismen				x	Vernieuwd onder FIRRMA, met controlerende macht: Committee on Foreign Investment in the United States (CFIUS)
Outbound FDI-screening mechanismen				x	Executive Order

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Security clearance relevante (bedrijfs)personen			x		Visa Restriction Policy to Promote Accountability for the Misuse of Commercial Spyware
Aanleggen strategische voorraden				x	Strategic National Stockpile , Strategic Petroleum Reserve Trump wil: Bitcoin Reserve
Land specifieke instrumenten					
Tarieven				x	Section 232 Trade Expansion Act (in 2018); Section 301 tariffs op China; (2018) extensions section 301 (in 2024)
Veranderen handelsstatus		x			Terugdraaien van China's 'normale' handelsstatus (Permanent Normal Trade Relations)
EV-noodregulering				x	International Economic Emergency Powers Act (IEEPA) : ³¹

31 Ingezet onder de Trump regering om het moederbedrijf van TikTok te dwingen tot verkoop aan een Amerikaanse partij, maar dit werd uiteindelijk als onrechtmatig beoordeeld. Bron: the White House, "[Executive Order on Addressing the Threat Posed by TikTok](#)", augustus 2020.

EV-instrumentarium uitgelicht

Industriepolitiek: versterking van de eigen basis

Onder de Biden-regering hebben de Verenigde Staten op de *promote*-kant ingezet op industriepolitiek, onder andere door het invoeren van drie wetgevingspakketten die bijdragen aan technologische soevereiniteit en economische veiligheid. De *Infrastructure, Investment and Jobs Act* (IIJA) (ook: *Bipartisan Infrastructure Law*) uit 2021 is een investeringspakket van maar liefst 1,2 biljoen USD gericht op het versterken van kritieke infrastructuur en het waarborgen van economische stabiliteit.³² De *CHIPS and Science Act* uit 2022 allocerde 280 miljard USD om onderzoek en productie binnen de halfgeleiderindustrie te stimuleren.³³ Daarnaast biedt de *Inflation Reduction Act* (IRA) uit 2022 394 miljard USD aan leningen, subsidies en belastingvoordelen om de energietransitie, energiezekerheid en de ontwikkeling van duurzame technologie te stimuleren.³⁴ Inkomend president Donald Trump ziet weinig in duurzame focus van de IRA, maar toegekende investeringen moeten wettelijk uitgevoerd worden. Naar verwachting zal de inkomende regering industriepolitiek minder op subsidies en meer op belastingvoordelen voor bedrijven baseren.

Entity List

De Amerikaanse overheid beheert een lijst die buitenlandse personen, bedrijven en organisaties aanmerkt als risico voor de nationale veiligheid: de *entity list*. Deze functioneert als 'blacklist' voor Amerikaanse bedrijven: uitgaande handel met bedrijven op de lijst is verboden, behalve met vergunning. Het instrument is in 1997 opgericht met betrekking tot massa vernietigingswapens, maar de toepassing is inmiddels uitgebreid naar nationaal veiligheidsbeleid. Zo werd Huawei in 2019 op de *entity list* gezet vanwege het omzeilen van sancties tegen Iran.³⁵

Tarieven

Toenmalig president Trump maakte in 2017 ook importtarieven tot een instrument om EV-doelen te bereiken. Het fundament hiervoor ligt in uiteenlopende, lang

32 The White House, "[Fact Sheet: The Bipartisan Infrastructure Deal](#)", november 2021.

33 The White House, "[CHIPS and Science Act Will Lower Costs, Create Jobs, Strengthen Supply Chains, and Counter China](#)", augustus 2022.

34 The White House, "[Inflation Reduction Act Guidebook](#)", november 2023.

35 U.S. Bureau of Industry and Security, "[Huawei Entity List Frequently Asked Questions](#)", december 2020.

bestaande wetgeving: zo kan onder sectie 232 van de Trade Expansion Act (1962) een onderzoek aangevraagd worden naar de impact van de import van een bepaald product op de nationale veiligheid.³⁶ In 2017 werd een onderzoek gestart over de import van aluminium en staal, waarop President Trump in 2018 hiervoor brede tarieven invoerde.³⁷

Sectie 301 van de Trade Act (1974) stelt de VS in staat om op te treden tegen landen die handelsverdragen schenden of de Amerikaanse handel schaden.³⁸ Na de introductie in 2018 van de China Section 301 legde de VS in 2018 en 2019 25% tarieven op voor ongeveer 60% van alle Chinese import.³⁹ President Biden schafte de tarieven op staal en aluminium voor Europa af, maar nam alle China-gerichte tarieven over. In mei 2024 werd de China Section 301 uitgebreid om ook energie, bouw, halfgeleiders te omvatten. Per 1 januari 2025 komen daar nog wolfram, polysiliconen en halfgeleider-wafers bij.⁴⁰

Versterken technologische concurrentiepositie

In de technologische concurrentiestrijd investeert de VS volop in opkomende kritieke technologieën en kennisveiligheid.⁴¹ De CHIPS and Science Act ondersteunt bijvoorbeeld onderzoek en ontwikkeling van halfgeleiders. De National Science Foundation financiert Innovation Engines voor strategische innovatieprojecten voor ontwikkeling, welzijn en veiligheid.⁴² Via het Tech Hub

36 U.S. Congressional Research Service, "[Restricting TikTok \(Part I\): Legal History and Background](#)", september 2023.

37 U.S. Congressional Research Service, "[Trump Administration Tariff Actions \(Sections 201, 232, and 301\): Frequently Asked Questions](#)", februari 2019.

38 U.S. Congressional Research Service, "[Section 301 of the Trade Act of 1974](#)", december 2020.

39 Caroline Freund, Aaditya Mattoo, Alen Mulabdic, Michele Ruta, "[Is US trade policy reshaping global supply chains?](#)", *Journal of International Economics*, november 2024.

40 Office of the United States Trade Representative, "[USTR Increases Tariffs Under Section 301 on Tungsten Products, Wafers, and Polysilicon, Concluding the Statutory Four-Year Review](#)", december 2024.

41 De Verenigde Staten staat wereldwijd op de derde plaats wat betreft uitgaven aan onderzoek en ontwikkeling (R&D) per capita. Bron: World Bank, "[Research and development expenditure \(% of GDP\)](#)", Geraadpleegd december 2024.

42 Tot 160 miljoen USD per project. Bron: U.S. National Science Foundation, "[Regional Innovation Engines](#)", oktober 2024.

programma creëert de overheid een ecosysteem voor kritieke technologieën.⁴³ Daarnaast zijn er verschillende startup en scale-up fondsen en accelerators.⁴⁴

Om ongewenste overdracht te voorkomen beschermt de *National Security Presidential Memorandum 33* (NSPM-33) Amerikaanse onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten tegen buitenlandse inmenging. De richtlijn verplicht onderzoeksinstellingen om strengere kennisveiligheidsmaatregelen aan te nemen (bijvoorbeeld met betrekking tot cyber en intellectueel eigendom) en transparant te rapporteren. Via CHIPS ontwikkelt de VS ook een SECURE centrum, dat onderzoeksrisico's monitort, trainingen organiseert en publiek-private samenwerking faciliteert.⁴⁵

Binnen de overheid bestaan verschillende kaders voor kennisveiligheid in gevoelige sectoren. Zo reguleert het Departement voor Energie deelname aan buitenlandse wervingsprogramma's, om te voorkomen dat medewerkers technische informatie overdragen aan buitenlandse overheden.⁴⁶

43 Met de ronde in juli 2024 werd er bijvoorbeeld ruim 500 miljoen USD toegekend aan 12 nieuwe hubs. Bron: U.S. Economic Development Administration, "[Regional Technology and Innovation Hubs](#)", september 2024.

44 Zie tabel. Accelerators bieden verschillende ondersteunende diensten en financiële middelen voor startups.

45 U.S. National Science Foundation, "[NSF-backed SECURE Center will support research security, international collaboration](#)", juli 2024.

46 U.S. Department of Energy, "[Foreign Government Talent Recruitment Programs](#)", juli 2019.

2.3 Australië: EV-focus door schade en geografie

De open economie, sterke banden met de VS en strategische ligging in de Indo-Pacifische regio zijn bepalende factoren in de Australische EV-context. In 2020 werd Australië geconfronteerd met politieke en economische dwang, toen China hoge tarieven invoerde op belangrijke Australische exportproducten zoals gerst, wijn en steenkool.⁴⁷ Destijds toonden partnerlanden solidariteit (de VS voorop) en Australische bedrijven veerkracht, en werden exportmarkten snel verlegd naar landen zoals de VS, Vietnam en Saudi-Arabië.⁴⁸

Deze gebeurtenis legde de kwetsbaarheid van export-afhankelijkheid van Australië bloot. Toch blijft China voor Australië de grootste handelspartner, goed voor 26 procent van de totale import en export in 2023. Wel bracht het een discussie over economische diversificatie teweeg,⁴⁹ en poogt Canberra sindsdien weerbaarheid tegen economische dwang te vergroten middels *de-risking* (zonder te ontkoppelen van China). Hiertoe investeert Australië in de versterking van relaties met Zuidoost-Azië, India en de EU, sluit het diverse vrijhandelsverdragen en neemt deel aan minilaterale samenwerkingsverbanden.

Verstoringen tijdens de Covid-19-pandemie zorgden verder voor een focus op toeleveringsketens in het EV-beleid. Bedrijven gingen op aansporing van de overheid investeren in een *'just in case'*-strategie in plaats van een *'just in time'*-strategie om toeleveringszekerheid te vergroten.⁵⁰ Via de *Future Made in Australia Act* (FMIA) investeert Australië daarnaast gericht in grondstoffen en schone energie, zoals waterstof, om economische weerbaarheid te versterken.⁵¹

47 Frances Mao, "[China removes tariffs on Australian wine as relations improve](#)", BBC News, maart 2024.

48 Hayley Channer & Georgia Edmonstone, "[What does 'economic security' mean to Australia in 2024?](#)", United States Studies Centre, januari 2024.

49 Volgens een enquête van de Australian Chamber of Commerce and Industry uit 2023 maakt 71% van de Australische bedrijven zich zorgen over export-diversificatie. Bron: Australian Chamber of Commerce, "[2023 National Trade Survey](#)", september 2023.

50 Phillip Coorey, "[Supply chains must move from just in time to just in case, says Scott Morrison](#)", Australian Financial Review, maart 2022.

51 Jim Chalmers, "[Opinion piece: Future Made in Australia will drive our place in new global economy](#)", The Australian, april 2024.

Tenslotte is de laatste jaren meer aandacht gekomen voor de strategische rol van Australië in internationale toeleveringsketens, gezien de beschikbaarheid van (kritieke) grondstoffen en mineralen. Dit biedt kansen voor economische groei. Als gewilde leverancier sluit het land zich via de *Minerals Security Partnership* aan bij gelijkgezinde landen (waaronder de EU). Zo versterkt het de eigen positie en kan het de dominantie van China in de kritieke grondstofsector verminderen.⁵²

52 Georgia Edmonstone, "[Economic security policies compared: The United States, its allies and partners](#)", *United States Studies Centre*, September 2024; Reuters, "[Australia wins U.S. support for critical minerals industry](#)", mei 2023.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investering concurrentiekracht			x		Future Made in Australia Act
Investering vestigingsklimaat			x		Future Made in Australia Act
R&D opkomende technologie				x	National Reconstruction Fund , Future Made in Australia Innovation fund , Critical Technologies Challenge Program , Trailblazer Universities Program
Bedrijvensurveys EV		x			ACCI National Trade Survey 2023
Promotie start-ups & scale-ups				x	Industry Growth Program , Australia's Economic Accelerator , Austrade's landing pads , Advanced Strategic Capabilities Accelerator
Uitbreiding vrij dataverkeer				x	Australian Data Strategy Digital Trade Strategy
Inzet gedeelde (tech) standaarden				x	Quad Principles on Critical and Emerging Technology Standards
EV-tafel		x			Supply Chain Roundtable
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	MSP , QUAD , Vrijhandelsverdragen: RCEP en CPTPP , Supply Chain Resilience Initiative (Japan-Australia-India) Australia-Japan-South Korea trilateral dialogue
Track 1.5 dialogen				x	U.S.-Australia Track 1.5 Dialogue on Strategic Stability , India-France-Australia 1.5 Trilateral Dialogue
Mapping afhankelijkheidspatronen				x	Critical Infrastructure Resilience Strategy: Trusted information sharing network , Office of Supply Chain Resilience
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod			x		Binnen Future Made in Australia
Regulering digitale economie				x	Binnen Digital Trade Strategy
Overheidsbelang in een bedrijf		x			Relatief weinig (9). Interessant: Snowy Hydro Limited
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	Huawei, In 2012: Australia Bars Huawei From Broadband Project
Beperking academische openheid				x	University Foreign Interference Taskforce Guidelines to counter foreign interference in the Australian university sector ARC Countering Foreign Interference Framework
Diversificatie toeleveringsketens			x		
EV-informatiepunt voor ondernemers		x			Resources for business and government
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers				x	ASIO NITRO Portal , ASIO Advice on Protecting Research
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	2023-2030 Australian Cyber Security Strategy Action Plan
Wetgeving kennisveiligheid				x	Foreign Influence Transparency Scheme(2018) Blueprint for Critical Technologies
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven			x		Trusted Information Sharing Network , Office of Supply Chain Resilience
Inbound FDI-screening mechanismen				x	Foreign Investment Reform
Outbound FDI-screening mechanismen	x				
Security clearance relevante (bedrijfs)personen	x				
Aanleggen strategische voorraden			x		Fuel reserves , National Emergency Management Stockpile , National Medical Stockpile

EV-instrumentarium uitgelicht

Office of Supply Chain Resilience

Een kerndoel van het Australische EV-beleid is het versterken van betrouwbare toeleveringsketens voor essentiële goederen, zoals medicijnen, medische hulpmiddelen, chemicaliën en halfgeleiders. Hiertoe richtte de overheid in 2021 de *Office of Supply Chain Resilience* op. Dit bureau monitort toeleveringsketens en adviseert de regering over risico's en eventuele handelingsperspectieven om de weerbaarheid te vergroten. Het *Supply Chain*-bureau geeft de volgende soorten beleidsadviezen en houdt hierbij ook rekening met kostenbeperking:

- 1) *No regrets*-initiatieven, zoals internationale samenwerking, informatie-uitwisseling en marktbeheer;
- 2) Responsieve ondersteuning, waaronder hulp aan bedrijven met leveringen bij verstoringen, alternatieve leveranciers vinden en het aanpassen van productieprocessen;
- 3) Preventieve ondersteuning, zoals steun aan bedrijven voor het aanleggen van strategische voorraden, noodplanning en het opbouwen van wendbaarheid in geval van een verstoring;
- 4) *Onshoring* en beperkingen, waaronder hulp aan bedrijven voor de opbouw van autonome capaciteiten, evenals exportbeperkingen en importminima.⁵³

Het bureau werkt in de uitvoering direct samen met bedrijven in de doelsectoren om informatie uit te wisselen en zo onderbrekingen in een vroeg stadium te identificeren. Zodoende organiseert het ook rondetafelgesprekken over *supply chains* met de belangrijkste vertegenwoordigers van de kernsectoren.⁵⁴

FDI-screening: Foreign Investment Reform

Het Australische kader voor buitenlandse investeringen is vastgelegd in de *Foreign Acquisitions and Takeovers Act* (1975) en de *Foreign Acquisitions and Takeovers Fees Impositions Act* (2015). De minister van Financiën, geadviseerd door de *Foreign Investment Review Board*, weegt hierbij per geval nationale belangen en veiligheidsoverwegingen af. De screening baseert zich op een negatieve test: in principe mogen investeringen doorgaan, tenzij ze de nationale veiligheid in gevaar brengen.⁵⁵

53 Australian Department of Industry, Science and Resources, "[Office of Supply Chain Resilience](#)", 2024.

54 [Ibid.](#)

55 Australian Government Treasury, "[Australia's Foreign Investment Policy](#)", april 2024.

Tussen 2020 en 2024 heeft de Australische overheid het toezicht op investeringen regelmatig aangescherpt. Hervormingen richtten zich onder andere op inkomende investeringen binnen de Australische kritieke infrastructuur, investeringen dichtbij nationale veiligheidsfaciliteiten, of kritieke toeleveringsketens. Vanaf 2021 geldt een verplichte screening voor alle investeringen in bedrijven die van belang zijn voor de nationale veiligheid.⁵⁶ Het strengere FDI-regime heeft ook invloed op Chinese investeringen in Australië. Zo blokkeerde de minister van Financiën in 2021 uit nationale veiligheidsoverwegingen een investering van 300 miljoen in een Australisch bouwbedrijf en in 2023 de overname van een lithiummijn.⁵⁷

Kennisveiligheid

Australië integreert verschillende initiatieven om kennisveiligheid te vergroten en buitenlandse inmenging in strategisch belangrijk onderzoek te beperken. In 2019 werd de *University Foreign Interference Taskforce (UFIT)* opgericht.⁵⁸ In samenwerking met Australische universiteiten ontwikkelde deze taskforce richtlijnen voor universiteiten om buitenlandse inmenging te herkennen en tegen te gaan. Aanvullend heeft de Australische Onderzoeksraad (ARC) een beleidskader voor buitenlandse inmenging ontwikkeld. Zo screent de ARC alle aanvragen voor nationale onderzoeksbeurzen op mogelijke risico's voor kennisveiligheid.⁵⁹ Met de *'Blueprint for Critical Technologies'* heeft de overheid daarnaast een handleiding uitgebracht voor de bescherming (en bevordering) van technologieën die van nationaal belang zijn.⁶⁰

Ook de Australische inlichtingendienst (ASIO) heeft een aandeel in het kennisveiligheidsbeleid. Via het *ASIO NITRO Portal* kunnen bedrijven en onderzoeksinstituten bijvoorbeeld vermoedelijke spionage of inmenging online melden.⁶¹ Daarnaast investeert ASIO in bewustwording en helpt het onderzoekers hun werk te beschermen tegen buitenlandse inmenging.⁶²

56 Australian Government Treasury, "[National security | Foreign investment in Australia](#)", juli 2023.

57 Michael Bleby & John Kehoe, "[National security behind latest China deal rejection](#)", *The Australian Financial Review*, januari 2021; Ashima Sharma, "[Australia blocks the takeover of lithium miner by China-linked firm](#)", juli 2023.

58 Australian Department of Education, "[University Foreign Interference Taskforce](#)", november 2021.

59 Australian Research Council, "[ARC Countering Foreign Interference Framework](#)", december 2023.

60 Australian Department of Industry Science and Resources, "[Critical Technologies Statement](#)", mei 2023.

61 Australian Security Intelligence Organisation, "[NITRO Portal - Notifiable Incidents, Threats or Reportable Observations](#)", Geraadpleegd december 2024.

62 Australian Security Intelligence Organisation, "[Protect your research](#)", Geraadpleegd december 2024.

2.4 Canada: zwengelt G7-voorzitterschap EV-denken aan?

Met de VS als buurland en voornaamste handelspartner, bevindt Canada zich op het snijvlak van economische concurrentie en geopolitieke spanningen.⁶³ Toch stond economische veiligheid lange tijd niet hoog op de agenda. In tegenstelling tot zijn G7-partners koppelt Canada economische veiligheid niet direct aan nationale veiligheid.⁶⁴

In de aanloop naar het G7-voorzitterschap in 2025 en in afwachting van dreigende Amerikaanse tarieven, groeit het besef dat de vrije markt geen garantie is voor de Canadese economische veiligheid. In augustus 2024 zette de regering een openbare consultatie uit, om advies in te winnen over potentiële EV-instrumenten. De overheid onderzoekt hiermee vooral risico's voor de Canadese economie en manieren om toeleveringsketens en de industrie weerbaar te maken tegen geopolitieke fragmentatie.⁶⁵

Canada worstelt al langer met *non-market overcapacity* en gesubsidieerde industriële concurrentie uit zowel de VS, China als Europa.⁶⁶ Hoewel Canada meer ervaring heeft met industriepolitiek, is het huidige beleid, zoals de *Canada Growth Fund*, vooral reactief ten opzichte van investeringspakketten zoals de *Inflation Reduction Act* in de VS en Europese investeringen in duurzame technologie. Na de arrestatie in december 2018 van Huawei-topvrouw Meng Wanzhou op verzoek van de VS raakte Canada tevens verwickeld in een tarievengeschil met China.⁶⁷

63 Statistics Canada, "[Canada and the United States: The numbers on a unique relationship](#)", maart 2023.

64 Business Council of Canada, "[Economic Security is National Security](#)", september 2023

65 Government of Canada, "[Public consultations on potential new measures to advance and defend Canada's economic security interests](#)", september 2024.

66 Government of Canada, "[Canada implementing measures to protect Canadian workers and key economic sectors from unfair Chinese trade practices](#)", augustus 2024

67 Jessica Murphy, "[Alone in the world: Canada squeezed by superpowers in Huawei dispute](#)", BBC News, december 2018; Natalie Sherman, "[China hits back at Canada EV tariffs with canola probe](#)", BBC News, september 2024.

Om ongewenste strategische afhankelijkheden en gevoeligheid voor politieke druk te verminderen, streeft de regering ernaar toeleveringsketens te versterken en handelsstromen te diversifiëren.⁶⁸ Als bron van kritieke mineralen zoals lithium, nikkel en kobalt, speelt Canada met zijn *Critical Minerals Strategy* zelf ook een rol als potentiële leverancier in cruciale waardeketens. Canada verdiept relaties met bondgenoten en kan tegenwicht te bieden tegen eventuele druk middels bilaterale en multilaterale samenwerking, zoals het *Minerals Security Partnership*.

⁶⁸ Government of Canada, "[2024 Fall Economic Statement](#)", december 2024.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investering concurrentiekracht			x		Canada Growth Fund
Investering vestigingsklimaat			x		Canada Growth Fund
R&D opkomende technologie				x	Innovation Canada, NSERC Alliance, Scientific Research and Experimental Development tax incentives
Bedrijvensurveys EV		x			Survey: Supply chain challenges and conditions in Canada
Promotie start-ups & scale-ups				x	New Canadian Entrepreneurs' Incentive, Strategic Innovation Fund
Uitbreiding vrij dataverkeer				x	DFFT
Inzet gedeelde (tech) standaarden			x		*In G7 verband
EV-tafel			x		Economic Strategy Tables
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	Minerals Security Partnership, CUSMA (Canada-US-Mexico)
Track 1.5 dialogen				x	Canada-Europe Track 1.5 Workshop on Emerging Technology and Cyber Policy, India-Canada 1.5 Track Dialogue - Gateway House
Mapping afhankelijkheidspatronen			x		Critical Minerals Strategy
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod			x		Investeren elektrische voertuigen industrie: Northvolt, Volkswagen
Regulering digitale economie			x		Binnen Digital Charter
Overheidsbelang in een bedrijf			x		Crown Corporation ⁶⁹
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	Huawei en ZTE ban
Beperking academische openheid				x	Lijst met onderzoeksinstituten die 'gevaar voor nationale veiligheid' vormen. National Security Guidelines for Research Partnerships Far From Home – A Travel Security Guide -
Diversificatie toeleveringsketens			x		Rapport Supply Chain Task Force, National Trade Corridors Fund Friendshoring Elektrische Auto's (in Economic Statement 2024)
EV-informatiepunt voor ondernemers	x				
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers				x	Safeguarding Your Research
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	Communications Security Establishment Canada, Canadian Centre for Cyber Security

69 Canadese Crown Corporations zijn staatsbedrijven die commerciële activiteiten uitvoeren namens de gemeente, provincie of Canadese overheid.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Wetgeving kennisveiligheid				x	Research Security Centre - Policy on Sensitive Technology Research and Affiliations of Concern
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven			x		Collection of information on country of smelt and cast for aluminum imports collection and publication of country of melt and pour information for steel imports
Inbound FDI-screening mechanismen				x	Bill C-34, Investment Canada Act hervorming
Outbound FDI-screening mechanismen		x			
Security clearance relevante (bedrijfs)personen	x				
Aanleggen strategische voorraden			x		National Emergency Stockpile System

EV-instrumentarium uitgelicht

Kritieke grondstoffenstrategie

De *Critical Minerals Strategy* geeft richting aan de Canadese grondstoffen-potentie. Met bijna vier miljard Canadese dollar (CAD) aan gerichte investeringen wil de regering binnen de gehele waardeketen van kritieke grondstoffen capaciteit opbouwen; van exploratie tot hoogwaardige productie. Deze benadering bouwt voort op de Canadese ‘*mines-to-mobility*’ approach.⁷⁰ De strategie presenteert een lijst van 31 kritieke grondstoffen. Zes hiervan krijgen prioriteit vanwege hun potentie voor duurzame technologieën, *dual-use* en geavanceerde productie.⁷¹ Naast het bevorderen van economische groei sluit de strategie direct aan op de Canadese EV-doelstellingen. Zo creëert het een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven, als tegenhanger van de Amerikaanse *Inflation Reduction Act*.

Om grip te houden op de mijnindustrie benadrukt de strategie de noodzaak om schadelijke buitenlandse overnames tegen te gaan.⁷² Canada is één van de weinige westerse landen met een overvloed aan kobalt, grafiet, lithium en nikkel. Binnen de strategie benadrukt Canada dat afhankelijkheid van staatsgeleide economieën een risico vormt voor geopolitieke en economische stabiliteit. Daarom werkt het land waar mogelijk samen met bondgenoten als betrouwbare grondstoffenleverancier.⁷³

Canada Growth Fund

Het *Canada Growth Fund* (CGF) is een investeringsfonds van 15 miljard CAD om investeringen in duurzame technologieën (zoals waterstof) en de koolstofarme economie aan te trekken.⁷⁴ Met het CGF fonds wil Canada de uitstoot-intensieve basis transformeren om klimaatdoelstellingen te behalen en de Canadese

70 Gericht op het opbouwen van een volledige waardeketen voor autoproductie. Bron: Government of Canada, “[The Canadian Critical Minerals Strategy](#)”, september 2024.

71 Lithium, grafiet, nikkel, kobalt, koper en zeldzame aardmetalen.

72 Zo verplichtte Canada in 2022 drie Chinese bedrijven om de Canadese lithium industrie te verlaten. Bron: Ismail Shakil and Siyi Liu, “[Canada orders Chinese firms to exit lithium mining](#)”, CTV News, november 2022.

73 Zie: Canada-U.S. Joint Action Plan on Critical Minerals Collaboration; Critical Minerals Working Group under the Canada-Japan Energy Policy Dialogue; Canada-EU Strategic Partnership on Raw Materials.

74 Canada Department of Finance, “[Canada Growth Fund](#)”, december 2022.

afhankelijkheid van fossiele energiebronnen af te bouwen.⁷⁵ Het CGF moet bovendien weerstand bieden tegen toenemende concurrentie in de duurzame sector door de Amerikaanse *Inflation Reduction Act* (IRA).

Het CGF heeft een flexibel mandaat, waaronder de ontwikkeling van kritieke grondstoffen (zoals grafiet) die essentieel zijn voor de energietransitie. In december 2024 maakte de regering bekend dat het CGF 50 miljoen CAD zal investeren in een grafietproject ter ondersteuning van de batterij-waardeketen.⁷⁶

Bill C-34 - An Act to amend the Investment Canada Act

In 2022 begon een aanscherping van het Canadese FDI-regime met de introductie van *Bill C-34*; een hervorming van de *Investment Canada Act* uit 1985. De wet richt zich voornamelijk op het moderniseren van investeringscreening in strategische sectoren zoals kritieke grondstoffen, technologie en infrastructuur.⁷⁷

De meldingsplicht voor inkomende investeringen geven de overheid vroegtijdig inzicht in risicovolle transacties. Hierbij wordt extra gelet op niet-Canadese staatsbedrijven. Daarnaast breidt *Bill C-34* de veiligheidsbeoordeling uit naar activatransacties, inclusief technologie en gevoelige data. Een opvallend onderdeel van de wet is dat de minister informatie over buitenlandse partijen met bondgenoten kan delen ten behoeve van de nationale veiligheid van de bondgenoot.

Blacklist kennisveiligheid

De Canadese overheid ondersteunt onderzoekers en instellingen met advies over de toepassing van de nationale veiligheidsrichtlijnen voor onderzoeks-partnerschappen via het *National Research Security Centre* en het onderzoeksveiligheidsportaal.⁷⁸

In januari 2024 werden deze richtlijnen uitgebreid met aangescherpt nationaal beleid voor onderzoek naar gevoelige technologieën. Het nieuwe beleid stelt dat financiering voor onderzoek in gevoelige technologieën wordt geweigerd

75 Canada Growth Fund, "[Corporate Plan Summary](#)", juli 2024.

76 Nouveau Monde Graphite, "[US\\$50-Million Equity Investment from Canada Growth Fund and the Government of Québec](#)", december 2024.

77 Parliament of Canada, "[BILL C-34 An Act to amend the Investment Canada Act](#)", december 2022.

78 Government of Canada, "[Policy on Sensitive Technology Research and Affiliations of Concern](#)", januari 2024.

als betrokken onderzoekers verbonden zijn met onderzoeksorganisaties die een risico vormen voor de Canadese nationale veiligheid.⁷⁹ Naast een lijst van 'gevoelige technologieën' publiceert de overheid hiertoe een 'blacklist' met organisaties die een groot risico vormen vanwege connecties met buitenlandse defensie- of veiligheidsdiensten. Deze lijst van 103 organisaties bevat 103 Russische, Iraanse en Chinese instituten.⁸⁰

79 Government of Canada, "[Policy on Sensitive Technology Research and Affiliations of Concern](#)", januari 2024.

80 Government of Canada, "[Named Research Organizations](#)", januari 2024.

2.5 Duitsland: worsteling met China-relatie in strategie EV

De oorlog in Oekraïne, de energiecrisis en geopolitieke spanningen met China, markeren voor Duitsland een *Zeitenwende*, waarin het Duitse veiligheidsdenken voor het eerst opleeft. Zo presenteerde de Duitse overheid in juni 2023 een Nationale Veiligheidsstrategie, mét een rol voor EV.⁸¹ Zo beoogt Duitsland via *economische diversificatie* drukmiddelen van “tegenstanders” uit handen te nemen.

In dit verband richt Duitsland zich vooral op China. Pas jaren na de EU en Nederland, presenteerde Berlijn in 2023 een China-strategie.⁸² Tot op het heden blijkt de draai naar meer China-kritisch beleid echter een knelpunt. De overheid is verdeeld over de inzet op de-risking van China en staat onder druk van de lobby van belangrijke industrietakken die afhankelijk zijn van de Chinese markt en angstig voor tegenreacties op Europees en Duits de-riskingbeleid. Onder andere de Duitse auto-industrie blijft Chinagericht en heeft invloed op de koers van Duits beleid. In de kernpunten van de beoogde EV-strategie lijkt Duitsland wel stappen te willen zetten richting samenwerking met het eigen bedrijfsleven.⁸³

In het kader van de *Zeitenwende* ontwikkelt Duitsland ook een EV-actieplan en Industriepolitiek. Zo probeert de overheid het concurrentievermogen van zijn stagnerende industrie te versterken met een aantal substantiële, gerichte investeringen in (bestaande en nieuwe) strategische sectoren zoals micro-elektronica, batterijen en halfgeleiders.

Politieke verdeeldheid en voorzichtigheid rondom EV-beleid compliceren de uitvoering van deze plannen in concreet beleid. Vooral aan de *protect*-kant worstelt Duitsland met de balans tussen veiligheid en een aantrekkelijk ondernemingsklimaat.⁸⁴ Maar ook industriepolitiek blijft politiek gevoelig liggen: het traditionele *ordoliberalisme*, dat met regels de vrije markt ondersteunt, wordt niet zomaar losgelaten.⁸⁵

81 Die Bundesregierung, “[Nationale Sicherheitsstrategie: Wehrhaft. Resilient. Nachhaltig. Integrierte Sicherheit für Deutschland](#)”, juni 2023.

82 German Federal Foreign Office, “[Germany adopts its first comprehensive Strategy on China](#)”, juli 2023.

83 Bundesministerium des Innern und für Heimat, “[Eckpunkte der Nationalen Wirtschaftsschutzstrategie](#)”, februari 2024.

84 Hung Tran, “[How Germany's security strategy incorporates economic resilience](#)”, Atlantic Council, september 2023.

85 Etienne Schneider, “[Germany's Industrial strategy 2030, EU competition policy and the Crisis of New Constitutionalism. \(Geo-\)political economy of a contested paradigm shift](#)”, *New Political Economy*, juni 2022.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investering concurrentiekracht			x		Industriepolitiek der Zeitenwende , Waterstofstrategie In overweging: Deutschlandsfonds , industriepakt .
Investering vestigingsklimaat			x		
R&D opkomende technologieën				x	High-Tech Strategie
Bedrijvensurveys EV		x			Profits of German investors in China – an empirical survey – Merics
Promotie start-ups & scale-ups				x	High-Tech Grunderfonds en interessant: EXIST: University-Based Business Start-Ups
Uitbreiding vrij dataverkeer			x		In G7 verband: DFFT
Inzet gedeelde (tech) standaarden				x	Dataplatform Gaia-X (met Frankrijk)
EV-tafel			x		Geen EV, maar wel industrietafel om toekomst industrie vorm te geven,
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	Japan-Duitsland EV kader ,
Track 1.5 dialogen				x	U.S.-Germany Critical and Emerging Technology Track 1.5 Dialogue
Mapping afhankelijkheidspatronen			x		Nationaal grondstoffen agentschap/observatorium (DERA) ⁸⁶ , overweging in Aktionsplan 2024+
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod			x		Batterijen gigafabriek , Halfgeleider investeringen onder EU chipsact (TSMC)
Regulering digitale economie			x		Binnen Wet tegen concurrentiebeperkingen (GWB), uitgevoerd door Bundeskartellamt
Overheidsbelang in een bedrijf				x	Bijvoorbeeld energiebedrijf Uniper
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	Onder 5G toolkit
Beperking academische openheid		x			Position paper onderzoekerveiligheid Ministerie voor Onderwijs en Onderzoek
Diversificatie toeleveringsketens			x		Kritieke grondstoffen fonds
EV-informatiepunt voor ondernemers	x				
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers		x			Overweegt Nederlands model (p.5)
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	BSI-wet ; veiligheid van informatiesystemen en BSI-Kritis-verordening (voor kritieke infrastructuur) IT-veiligheidswet 2.0 ondersteund door BSI
Wetgeving kennisveiligheid		x			Deels in BSI-wet, in overweging actieplan.

86 DERA werkt 1-op-1 samen met bedrijfsleven en voert betaald onderzoek uit, vooral voor de grootste bedrijven. Dit geeft het inzicht in de waardeketens van met name grote Duitse bedrijven. (bron: TNO, "[Op weg naar een Nederlands Materialen Observatorium](#)", juni 2024).

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven		x			In overweging in Aktionsplan Wirtschaftsschutz 2024 ⁸⁷
Inbound FDI-screening mechanismen				x	FDI-screening (januari 2024)
Outbound FDI-screening mechanismen		x			Verwijzing China strategie
Security clearance relevante (bedrijfs)personen				x	Wijziging wet op veiligheidscontrole (SUG) ⁸⁸
Aanleggen strategische voorraden			x		Arzneimittel-Lieferengpassbekämpfung- und Versorgungsverbesserungsgesetz, ALBVVG ⁸⁹
Land specifieke instrumenten					
Nationale Economische Veiligheidsstrategie			x		Eckpunkte der Nationalen Wirtschaftsschutz-strategie/ Actieplan EV 2024+
China Strategie				x	China strategie

87 In het actieplan bestaat een plan voor een “platform voor uitwisseling tussen overheids- en private actoren over dreigingen en risico’s voor waardeketens en toeleveringsketens” (Eckpunte der Nationalen Wirtschaftsschutzstrategie, p. 4).

88 Op 9 oktober 2024 heeft Duitsland een wetsvoorstel goedgekeurd om veiligheidscontroles op personeel in kritieke sectoren van de staat en economie (zoals IT en infrastructuur) aan te scherpen en bedrijven te beschermen tegen spionage en sabotage.

89 De Duitse verplichting om zes maanden medicijnen voorraden aan te leggen, heeft grote kritiek opgeleverd in Europees verband, omdat het mogelijk tekorten creëert bij andere EU-lidstaten. (Bron: Mari Eccles & Giedre Peseckyte, “[Czechia slams Germany over drug stockpiling](#)”, *Politico*, juni 2024; Medicines for Europe, “[Medicine shortages and national stockpiling requirements in the EU](#)”, april 2024).

EV-Instrumentarium uitgelicht

FDI Screening

Het Duitse FDI- screeningsmechanisme is opgezet onder de Buitenlandse Handel en Betalingen wet- en verordening (AWG en AWK). Momenteel kent het systeem twee soorten controle: sectorspecifiek en sectorbreed. De sectorspecifieke controle geldt voor de productie van wapens, militaire apparatuur, en IT-beveiliging. Als een buitenlandse investeerder (EU of non-EU) minstens 10% van de stemrechten in een bedrijf in deze sector verwerft, moet de transactie worden gemeld. De sector-brede controle geldt voor alle buitenlandse (non-EU/EFTA) investeringen, afhankelijk van het percentage van de stemrechten en de sector van het betreffende bedrijf.⁹⁰ Zo geldt de sector-brede screening voor alle (directe of indirecte) overnames van minstens 25% van de stemrechten in een Duits bedrijf. Voor bedrijven die actief zijn in 27 specifieke ‘gevoelige’ sectoren⁹¹, gelden lagere drempels van 10%⁹² of 20%.⁹³ Deze ‘gevoelige sectoren’ zijn bepaald aan de hand van Verordening over de Bepaling van Kritieke Infrastructuur en de Exportcontrole voorziening.⁹⁴

De intentie van de huidige regering was om voor de verkiezingen in 2025 een nieuwe, zelfstandige Duitse FDI-wet in te voeren. Door binnenlandse politieke onrust duurt dit echter langer. In ieder geval worden veranderingen verwacht de regels voor gevoelige sectoren (bv. halfgeleiders); de breedte van toepasbaarheid; Greenfield en IP-investeringen; het verhogen van de bewijslast; en screening van onderzoekssamenwerking en uitgaande FDI.⁹⁵

90 German Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action, “[Investment Screening](#)”, Geraadpleegd december 2024.

91 Sectie 55a, AWV,

92 Nummer 1 t/m 7 van de lijst.

93 Nummer 8 t/m 27 van de lijst.

94 Bundesministerium der Justiz, “[Verordnung zur Bestimmung Kritischer Infrastrukturen nach dem BSI-Gesetz](#)”, april 2016; German Federal Office for Economic Affairs and Export Controls, “[Export Control](#)”, Geraadpleegd december 2024.

95 ICGL, “[Foreign Direct Investment Regimes Laws and Regulations Report 2025 Germany](#)”, januari 2025; Carsten Bormann & Tobias Wolf, “[Folgen einer Verschärfung des Außenwirtschaftsrechts](#)”, Legal Tribute Online, september 2023; Deutscher Bundestag, “[Deutsche Wirtschaftspolitik - Stand nach der Halbzeit für die Ampelregierung](#)”, september 2023.

Outbound FDI-screening

Eén van de doelen geïdentificeerd in de China-strategie betreft ‘het voorkomen dat geavanceerde technologieën die in Duitsland worden ontwikkeld, bijdragen aan capaciteiten die de internationale vrede en veiligheid kunnen bedreigen’ (blz.41).⁹⁶ In dit kader overweegt het land ook uitgaande (outbound) investeringen te gaan controleren.

In principe geldt het outbound investeringsscreening als EU-competentie.⁹⁷ In navolging van de VS publiceerde de Europese Commissie in januari 2024 een whitepaper over uitgaande investeringen.⁹⁸ De Commissie stelt hierin een consultatiefase voor om investeringen van EU-bedrijven in gevoelige buitenlandse sectoren te monitoren en, indien nodig, te gaan beperken. Duitsland geeft aan het Europese proces te ondersteunen, terwijl het ook de eigen situatie met industrie en partners analyseert (blz.41). De verwachting is dat Duitsland het Europese voorstel zal omarmen, hoewel de vormgeving hiervan nog onduidelijk is.

Investeringen in gevestigde en ‘nieuwe industrieën’

De Duitse overheid probeert toeleveringsketens en het “Made in Germany” model te versterken middels investeringen in strategische industrieën en de vestiging van grote internationale spelers binnen de elektra- en batterijproductie, halfgeleiders en groene energie.⁹⁹

Een voorbeeld hiervan is de succesvolle poging van Duitsland om de Taiwanese chip gigant TSMC naar Europa te halen. In augustus 2024 keurde de EU vijf miljard euro aan Duitse staatssteun goed voor de oprichting van de European Semiconductor Manufacturing Company (ESMC) in Dresden. ESMC is een joint venture tussen het Taiwanese TSMC en de Europese bedrijven Bosch, Infineon en NXP. Deze nieuwe chipsfabriek zal de Europese toelevering van halfgeleiders en technologische soevereiniteit ondersteunen. Hoewel ESMC niet de meest geavanceerde chips zal produceren (zoals voor AI), brengt de fabriek chipzekerheid voor belangrijke Duitse maakindustrieën zoals de autoproductie.¹⁰⁰

96 Government of the Federal Republic of Germany, “[Strategy on China](#)”, juli 2023.

97 Jonas Fechter, “[Next-level Screening? The Case of Outbound Investment Screening](#)”, april 2023.

98 Directorate-General for Trade (European Commission), “[White Paper on Outbound Investments](#)”, januari 2024.

99 German Federal Government, “[Germany is a successful industrial country](#)”, augustus 2023.

100 European Commission, “[Commission approves €5 billion German State aid measure to support ESMC in setting up a new semiconductor manufacturing facility](#)”, augustus 2024.

2.6 Frankrijk: traditioneel leider dirigisme behoudt intel-focus EV

Economische veiligheid staat in Frankrijk sinds kort op het vizier bij de hoogste uitvoerende macht. In oktober 2023 lanceerde President Emmanuel Macron een ‘economische veiligheidsmissie’ met de opdracht een vertrouwelijk rapport met een strategie voor economische soevereiniteit op te tekenen.¹⁰¹

Op *promote*-vlak kent het Franse EV-beleid een langere historie dan de meeste Europese landen: het Franse industriebeleid en *dirigisme* was decennialang de uitzondering op het dominante *laissez-faire* marktdenken in Europa. Al sinds het Martre rapport¹⁰² uit 1994 richt Frankrijk zich op een internationale concurrentiestrategie in de context van nieuwe economische machten en de technologische revolutie.

Anno 2024 kiest Frankrijk voor assertief en ‘landen-agnostisch’ EV-beleid, dat zich weert tegen de gesubsidieerde Chinese en Amerikaanse industriële concurrentie. Naast brede industriële subsidies investeert Frankrijk gericht in verduurzaming en sleutel technologieën onder France 2030, in integraal verband met kennisveiligheid. Tegelijkertijd worstelt het net als Duitsland met de balans tussen het versterken van de industriële basis, een aantrekkelijke open-markt economie en EV-instrumenten.

De Franse ervaring met staatssturing in de economie resulteert in een uitgebreid nationaal EV-pakket en inzet voor stevige maatregelen in Europees verband. Opvallend aan de *protect*-kant van het instrumentarium is de uitgebreide uitvoerende tak, bijvoorbeeld voor economische inlichtingen en ondersteuning aan bedrijven inzake technologieoverdracht en cyberveiligheid (SISSE, ANSI, DGSI). De laatste jaren zet Frankrijk ook meer in op samenwerking met het bedrijfsleven aan de *promote* en *partner* kant, met name om de strategische technologische capaciteit te vergroten.

101 Paola Pierrettori, “[Le président de la République ouvre une mission dédiée à la sécurité économique](#)”, *Portail de l’IE*, oktober 2023.

102 Henri Martre, Philippe Clerc, Christian Harbulot, Philippe Baumard, “[Rapport Martre](#)”, *Portail de l’IE*, februari 1994.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investering concurrentiekracht			x		France 2030 , France Relance , Le pacte productif
Investering vestigingsklimaat			x		
R&D opkomende technologieën				x	Crédit d'Impôt Recherche , Crédit d'Impôt Innovation , Grand Plan d'Investissement , Innovation clusters
Bedrijvensurveys EV	x				
Promotie start-ups & scale-ups				x	La France Tech , French Tech 2030 , French Tech Emergence Grant . Ook opvallend: tech talent visa systeem
Uitbreiding vrij dataverkeer			x		Binnen G7, maar ook loi pour une République numérique ¹⁰³
Inzet gedeelde (tech) standaarden				x	Dataplatform Gai-X (met Duitsland)
EV-tafel			x		Industrieraad , Digitale raad
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	In EU-verband en bilateraal, waaronder Nederlands-Franse pact
Track 1.5 dialogen				x	India-Frankrijk , India-Frankrijk-Australie
Mapping afhankelijkheidspatronen				x	OFREMI : Nationaal grondstoffen observatorium voor de industrie
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod				x	Mega batterijfabriek 'pacts' , bv met auto-industrie
Regulering digitale economie		x			Deels binnen loi pour une République numérique
Overheidsbelang in een bedrijf				x	In sleutelindustrie Advanced Computing: Atos Energiebedrijf: EDF
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	EU 5G Toolkit
Beperking academische openheid				x	DG Binnenlandse Veiligheid (DGS) 'economische Veiligheidsmissie'
Diversificatie toeleveringsketens				x	Via OFREMI , maar ook opening Lithium Mijn
EV-informatiepunt voor ondernemers			x		Via Service de l'information stratégique et de la sécurité économiques SISSE
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers			x		Idem
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	Via ANSSI (Frans cybersecurity agentschap: bewustwording & bescherming kritieke infrastructuur Loi pour une République numérique
Wetgeving kennisveiligheid				x	Frans Blokadewet , Protection du potentiel scientifique et technique et intelligence économique (PPST)
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven		x			Beperkt inzicht OFREMI

103 Het data mechanisme binnen de wet versterkt de controle van Frankrijk over strategisch belangrijke gegevens door verplicht openbare gegevens vrij te geven en "gegevens van algemeen belang" te definiëren.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Inbound FDI-screening mechanismen				x	2-fasen FDI screening
Outbound FDI-screening mechanismen	x				
Security clearance relevante (bedrijfs)personen	x				
Aanleggen strategische voorraden			x		
Land specifieke instrumenten					
Presidentiële consultatie Economische Veiligheid				x	EV Rapport aangevraagd (vertrouwelijk)
Tool bedrijven om Economische Veiligheid te testen				x	Diagseco
EV-Veiligheidsdienst				x	SISSE

EV-Instrumentarium uitgelicht

SISSE: de Economische Veiligheidsdienst

Een uniek instrument binnen het Franse Directoraat-Generaal Ondernemingen is de *Service de l'information stratégique et de la sécurité économiques* (SISSE), ofwel een EV-veiligheidsdienst. SISSE draagt bij aan het beschermen van de Franse *strategische activa* en heeft vijf 'hoofdmissies': coördinatie tussen ministeries, detectie en aanpak van bedreigingen, regionale informatie-uitwisseling, bewustwording en juridische bedrijfsbescherming (blokkadewet).¹⁰⁴

SISSE heeft zowel een *protect* als *partner*-rol. Aan de *protect*-kant verzamelt SISSE economische informatie aan de hand van drie vertrouwelijke lijsten om strategische prioriteiten vast te stellen. Deze lijsten identificeren 1) strategische bedrijven; 2) kritieke technologieën; en 3) strategische onderzoeksinstellingen. Als de dienst een dreiging detecteert, zoals een vijandige overname of intellectueel eigendomsroof, volgt SISSE dit op met waarschuwingen en monitoring en lijkt hierin een steeds actievere rol te spelen.

Aan de *partner/promote*-kant zet SISSE zich in om het bedrijfsleven bewust te maken van EV-risico's. Dit doen middels advies over 'dagelijkse economische veiligheid' in 28 thematische fiches.¹⁰⁵ Daarnaast adviseren afgevaardigden (DISSE) op regionaal niveau lokaal bestuur en bedrijven.

Blokkadewet

Sinds de hervorming in 2022 speelt SISSE ook een rol bij de toepassing van 'la loi de blocage'. Deze Franse Blokkadewet uit 1968 verbiedt het delen van gevoelige informatie aan buitenlandse partijen die de soevereiniteit, veiligheid of economische belangen van Frankrijk zouden kunnen schaden.¹⁰⁶ Ook is het delen van informatie voor buitenlandse juridische procedures verboden, buiten de bestaande internationale conventies.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Zie uitleg onder instrument 3.

¹⁰⁵ Ministère de l'Économie et des Finances, "[La sécurité économique au quotidien en 26 fiches pratiques](#)", November 2021.

¹⁰⁶ Ministère de l'économie, "[La loi de blocage](#)", februari 2023.

¹⁰⁷ Zoals bij Amerikaanse onderzoeken m.b.t. Franse burgers (Bron: Ela Barda & Thomas Rouhette, "[The French Blocking Statute and Cross-Border Discovery](#)", IADC, januari 2020).

De hervorming beoogde de procedures te verduidelijken. Franse bedrijven moeten alle gevoelige buitenlandse informatieverzoeken nu melden bij SISSE, die als tussenpersoon fungeert tussen het bedrijf en de betrokken ministeries.¹⁰⁸ SISSE brengt een advies uit of de wet van toepassing is en of bedrijven de gegevens met buitenlandse autoriteiten mogen delen. Sinds de hervorming maken veel meer bedrijven van de service, met een vijfvoudige toename van aanvragen in het eerste kwartaal na invoering in 2022. Het niveau van navolging ligt hoog.¹⁰⁹

Economische veiligheidsmissie voor kennisveiligheid

Frankrijk zet sterk in op het tegengaan van ongewenste technologieoverdracht en koppelt dit juridisch direct aan nationale veiligheidsbelangen. Zodoende heeft de algemene veiligheidsdienst, het Directoraat-Generaal voor Binnenlandse Veiligheid (DGSI), ook een programma voor kennisveiligheid onder haar 'economische veiligheidsmissie'. Het DGSI richt zich specifiek op onderzoek met betrekking tot kritieke technologieën en heeft twee hoofdactiviteiten: 1) informatie-uitwisseling met Franse onderzoeksinstituten om buitenlandse inmenging op te sporen; en 2) bewustmakings- en adviesactiviteiten, zoals conferenties en beveiligingsadvies, om het Franse onderzoeksnetwerk te ondersteunen en te beschermen.

Kennisveiligheid is juridisch geregeld onder het PPST-systeem (*Protection du potentiel scientifique et technique et intelligence économique*). Het PPST biedt de juridische basis om toegang tot zones met een restrictief regime (ZRR) te beperken.¹¹⁰ ZRR zijn zones waar onderzoeks- of productieactiviteiten plaatsvinden die van nationaal belang zijn,¹¹¹ met name dual-use technologie. Onder het PPST-systeem geven aangewezen ministeries ook adviezen over de veiligheid van internationale samenwerkingsprojecten.

Industrie en grondstoffenbeleid

Het afgelopen decennium heeft de Franse regering meerdere industriepolitieke investeringspakketten uitgerold: het Productie Pact (2019), *France Relance* (2020) en het meest recent *France 2030* (2021). Waar de eerste twee pakketten

108 Association française des entreprises privées en Mouvement des entreprises de France, «[Guide à usage des entreprises d'identification des données sensibles visées à l'article 1er de la loi dite de blocage ou d'aiguillage](#)», februari 2022.

109 Ryan D. Junck & Margot Sève “[French Blocking Statute: SISSE, PNF, DOJ and French Ministry of Justice Representatives Draw Early Lessons From the 2022 Reform](#)”, *Skadden*, januari 2024.

110 Zoals bepaald in artikel 413-7 van het wetboek van strafrecht.

111 Zoals bepaald in artikel 410-1 van het wetboek van strafrecht.

een brede en horizontale focus hadden op industriële en sociaaleconomische ontwikkeling, lijkt *France 2030* een strategischere lange-termijn EV-visie te hebben.

Het *France 2030* plan maakt 54 miljard euro vrij voor subsidies en onderzoeksbeurzen voor de duurzame transitie van de Franse economie. Dit pakket richt zich op de (elektrische) auto-industrie, lucht- en ruimtevaart, digitale technologie, groene industrie, biotechnologie, cultuur en gezondheidszorg. Met dit pakket krijgen eerdere losse projecten in strategische sectoren (zoals batterijen, waterstof, AI, etc) een meer systematisch karakter.

Vooraf de focus op elektrische voertuigen werkt door in andere productie-doeleinden. Zo werd het in 2018 gelanceerde '*Plan Batteries*' onder *France 2030* verlengd¹¹² en in 2023 opende Frankrijk een gigafabriek voor EV-batterijen.¹¹³ Daarnaast beoogt Frankrijk de grootste lithiummijn van Europa te ontwikkelen; volgens de overheid een project van "groot nationaal belang".¹¹⁴ Naar aanleiding van het rapport van Varin over kritische mineralen¹¹⁵ werd in 2022 ook al het Franse Observatorium voor Grondstoffen voor Industriële Sectoren (OFREMI) opgericht.

112 Business France, "[France for Batteries](#)", 2023.

113 Sophie Fay, "[Une première gigafactory française de batteries pour l'automobile ouvre dans le Pas-de-Calais](#)", *Le Monde*, mei 2023.

114 République française, "[Décret n° 2024-740 du 5 juillet 2024 qualifiant de projet d'intérêt national majeur l'extraction et la transformation de lithium par la société Imérys dans l'Allier](#)", juli 2024.

115 République française, "[Varin report on critical minerals – Polices - IEA France 2030 : Le rapport «Varin» sur la sécurisation de l'approvisionnement en matières premières minérales remis au Gouvernement](#)", januari 2022.

2.7 Finland: vertrouwen in EV-traditie met focus Rusland

Finland hanteert sinds de tweede wereldoorlog een integrale benadering van nationale veiligheid, gericht op crisis-voorbereiding en weerbaarheid van de vitale functies van de samenleving. Het Finse *comprehensive security model* omvat verschillende dimensies, waaronder economie, infrastructuur en toeleveringszekerheid.¹¹⁶ Het model is ook integraal wat betreft samenwerking: overheden, bedrijven, NGO's en burgers zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het welzijn van de bevolking. In het kader van deze strategie kent Finland dan ook weinig specifieke EV-instrumenten; het concept 'EV' als zodanig staat niet op de politieke agenda.

De Finse focus is traditioneel op *security of supply* (toeleveringszekerheid), vanwege dreiging vanuit Rusland en voorheen de afwezigheid van NAVO-veiligheidsgaranties. Waar toeleveringszekerheid in de Europese context echter vaak wordt beperkt tot defensiematerieel en het energiedomein, neemt Finland een bredere benadering. Het overkoepelende overheidsdoel is de continuïteit van essentiële productie, diensten en infrastructuur tijdens ernstige crises. Dit gaat bijvoorbeeld om energie, water, voedsel, medicijnen, gezondheidszorg, transport, kennis en technologie.¹¹⁷

Dankzij haar unieke geschiedenis is Finland in Europa een pionier wat betreft intensieve samenwerking met het bedrijfsleven, strategische voorraden, continuïteitsmanagement en foresight. Dat gezegd zijnde, komt het concept 'economische veiligheid' nergens terug in het Finse beleid en bestaat er zelfs enige scepsis over recente Brusselse EV-maatregelen.¹¹⁸

Finland is, net als Nederland, een open economie met een grote exportafhankelijkheid. Het prioriteert daarom vrijemarkt-denken en vreest dat losse EV-instrumenten schadelijke handelsbarrières zullen opwerpen. China is een belangrijke handelspartner van Finland, waarmee het land een goede handelsrelatie tracht te behouden. Zo was Helsinki zeer kritisch op de EU-verordening voor het FDI-screening mechanisme, die in Finland relatief liberaal blijft, ondanks recente aanscherping. Finland's toetreding tot de NAVO in 2023 heeft de Finse calculus niet veranderd.

116 Finland Security Committee, "[Security Strategy for society](#)", november 2017.

117 De Finse overheid heeft in haar fiscaal plan voor 2023-2026 het doel dat 4% van het totale BBP ten goede komt aan R&D. Bron: Finland Ministry of Finance, "[General Government Fiscal Plan for 2023-2026: Policies to safeguard Finland's future, sustainable growth and security](#)", april 2022.

118 Interview.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investing concurrentiekracht		x			Duurzame groei investeringen , niet direct EV-beleid.
Investing vestigingsklimaat		x			
R&D opkomende technologie			x		Business Finland (voormalig Tekes), Strategische Onderzoek Raad .
Bedrijvensurveys EV			x		Kamer van Koophandel (toeleveringsketens en intl. handel), Fins Economisch Onderzoeksinstituut (waardeketens en kwetsbaarheden) etc.
Promotie start-ups & scale-ups				x	Finnish Industry Investment (TESI) ¹¹⁹ , Business Finland , Ilmatorahasto Oy (Klimaatfonds), Oppiva Invest Oy .
Uitbreiding vrij dataverkeer		x			
Inzet gedeelde (tech) standaarden				x	In Finse Cyber Security Strategie (2024-2035) (p.46)
EV-tafel			x		Voor toeleveringsketens 'Pools' (NESA)
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	Mineral Security Partnership ,
Track 1.5 dialogen	x				
Mapping afhankelijkheidspatronen				x	Rapport t.b.v. Finse afhankelijkheid China
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod				x	'Pools' (NESA)
Regulering digitale economie				x	Finland's National Roadmap : EU Digital Decade Policy Programme 2030
Overheidsbelang in een bedrijf				x	Relatief veel bedrijven van financieel of 'strategisch belang', of met een overheidsopdracht. O.a. door Solidium .
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren		x			EU 5G-Toolkit deels geïmplementeerd
Beperking academische openheid	x				Beleidsplan t.b.v. internationalisering hoger onderwijs
Diversificatie toeleveringsketens	x				Niet nodig vanwege integraal 'leveringszekerheid' beleid.
EV-informatiepunt voor ondernemers			x		HVO- Extranet ; Portaal paraatheid en continuïteitsmanagement
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers			x		Nationaal Cyber Security Centrum: Instructions and guides for organisations and companies NCSC-Fi
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	Finse Cyber Security Strategie (2024-2035)
Wetgeving kennisveiligheid		x			
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven				x	'Pools' (NESA)
Inbound FDI-screening mechanismen			x		Act on the screening of foreign corporate acquisitions
Outbound FDI-screening mechanismen	x				
Security clearance relevante (bedrijfs)personen	x				
Aanleggen strategische voorraden				x	Act on Measures Necessary to Secure Security of Supply (1390/1992) Objectives of Security of Supply The National Emergency Supply Agency (NESA)

119 Alle investeringsfondsen worden in 2025 samengevoegd onder TESI, om volgens de overheid "effectiever instrument met een duidelijke taak en doel om bedrijfsgroei" (Bron: Finish Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland, "[State capital investment company](#)", Geraadpleegd december 2024).

EV-Instrumentarium uitgelicht

Publiek-private samenwerking 2.0

Een zeer intensieve samenwerking tussen de publieke en private sector vormt de kern van de Finse toeleveringszekerheidsstrategie. Finland wordt hierin dikwijls als mondiale koploper gezien.¹²⁰ Opvallend is dat deze samenwerking voor een groot deel vrijwillig is. Dit komt voort uit het 'total defence' model uit de jaren vijftig en een sterk ontwikkelde cultuur van corporatisme (samenwerking met vakbonden). De National Emergency Supply Agency (NESA) is verantwoordelijk voor een effectieve publiek-private coördinatie zodat de continuïteit van de kritieke functies van de Finse samenleving tijdens crises gewaarborgd worden.¹²¹

Aan de publieke kant hanteert Finland een *whole of government approach*. De ministeries zijn zelf verantwoordelijk voor het waarborgen van vitale functies binnen hun portefeuille. Coördinatie ligt bij het Ministerie van Economische Zaken en Werkgelegenheid en NESA. Op landelijk, regionaal en lokaal niveau bestaat een bestuurlijke verplichting om voorbereid te zijn op noodgevallen. Bedrijven leveren hierin vrijwillig hun bijdrage, op grond van zakelijke belangen en algemeen risicobeheer.¹²²

Aan de private kant werkt NESA met permanente samenwerkingscomités. Deze organen zijn respectievelijk 'sectoren' en 'pools'. Sektoren bestaan uit de vertegenwoordigers van de belangrijkste bedrijven, organisaties en overheden binnen een bepaalde sector. Zij bepalen de doelstellingen voor de sectorale pool, en coördineren continuïteit binnen eigen industrie. Pools worden beheerd door ondernemers en zijn verantwoordelijk voor de operationele paraatheid in een specifiek domein. Zij implementeren de nodige voorzorgsmaatregelen en bepalen welke bedrijven cruciaal zijn voor de Finse toeleveringszekerheid.¹²³

Het vrijwillige sector-pool systeem vormt een sterke basis voor continue uitwisseling tussen overheid en bedrijven over economische veiligheid. Nieuwe dreigingen worden zo aan beide kanten geïdentificeerd en in de uitvoering geweerd door Finse bedrijven.

120 Christina Anderson & Henrik Pryser Libell, "[Finland and Coronavirus: 'Prepper Nation' of the Nordics' Isn't Worried About Masks](#)", *The New York Times*, april 2020.

121 Finland government, "[The National Emergency Supply Agency](#)", Geraadpleegd december 2024.

122 Finland government, "[Public-private partnership](#)", Geraadpleegd december 2024.

123 Ibid.

Strategische voorraadvorming

De Finse toeleveringszekerheidsstrategie kent naast vrijwillige systemen ook verschillende wettelijke grondslagen. Een belangrijk element hiervan is verplichte voorraadvorming (*stockpiling*) in meerdere domeinen van de industrie en samenleving. Op dit gebied neemt het ook in Europees verband een voortrekkersrol, bijvoorbeeld voor de RescEU voorraad voor chemische en nucleaire incidenten.¹²⁴

Finse wetgeving onderscheidt drie soorten voorraadvorming: voorraden in handen van de staat, verplichte voorraden en veiligheidsvoorraden.

Staatsvoorraden worden aangelegd onder de *Act on Safeguarding Security of Supply* (1992). Deze brede wetgeving legt onder andere de rol van NESa vast en richt zich op de staatsgarantie van het welzijn van de bevolking en economie tijdens ernstige crises. Staatsvoorraden omvatten onder andere granen, zaden, brandstoffen, kritieke grondstoffen, medicijnen en metalen en chemicaliën.

Daarnaast bestaan er verschillende verplichtingen voor bedrijven binnen bepaalde industrieën die gevoelig zijn voor importonderbrekingen om voorraden aan te leggen. Zo verplichten de *Act on Compulsory Stockpiles of Imported Fuels* (1994) en de *Act on Compulsory Stockpiling of Medicinal Products* (2008) voorraadvorming in aardolie, olieproducten, kolen, gas en medicijnen.

Tenslotte zijn er veiligheidsvoorraden die het functioneren van de samenleving en de industrie dienen bij een onderbreking van de levering van kritieke grondstoffen. Dit voorraadprogramma functioneert onder de *Stockpiling Act* (1982) en op afspraak met producenten van bepaalde goederen. Deze zijn bepaald in een zeer uitgebreide lijst van kritieke producten en materialen (2018), en variëren van koffiebonen tot ethanol.¹²⁵

Volgens evaluaties functioneert het toeleveringszekerheidssysteem en de NESa in het algemeen bijzonder goed, ook volgens de betrokken Finse ondernemers.¹²⁶

124 Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO), "[rescEU: Commission creates first ever chemical, biological, radiological and nuclear strategic reserve in Finland](#)", januari 2023.

125 *Act on Safeguarding Security of Supply (1390/1992)*. *Act on Compulsory Stockpiles of Imported Fuels (1070/1994)*; Finflex, "[Act on Compulsory Stockpiling of Medicinal Products \(979/2008\)](#)", december 2008; Finflex, "[Stockpiling Act \(970/1982\)](#)", december 2024; Finflex, "[Government Decree on the Security Stockpiling Programme](#)", december 2024. Zie ook: Finland Emergency Supply Agency, "[Security Of Supply In Finland](#)", oktober 2019.

126 Finland Ministry of Economic Affairs and Employment, "[Evaluation of the National Emergency Supply Agency completed](#)", mei 2021; Finland Government, "[Government Report](#)", september 2022.

2.8 Japan: mondiale EV-leider op strategie en beleid

Japan is een mondiale koploper op het gebied van economische veiligheid. Al in 2010 kreeg Japan te maken met een exportstop op zeldzame aardmetalen vanuit China, parallel aan een politiek conflict over eilanden in de Oost-Chinese Zee. Dit legde de afhankelijkheden op het gebied van kritieke grondstoffen bloot, en heeft bijgedragen aan bewustzijn in Japan over China's bereidheid tot economische dwang en de noodzaak te investeren in economische veiligheid en het afbouwen van strategische afhankelijkheden.

De afgelopen jaren heeft Japan een scala aan EV-instrumenten en beleid ontwikkeld, waaronder een EV-specifiek wetsvoorstellenpakket (2021), een ministerspost voor economische veiligheid (2022) en implementatie van de EV-wetgeving (2023). De prioritering van economische veiligheid is een reactie op de afhankelijkheid van China, toenemende geopolitieke spanningen, mondiale technologische competitie en de kwetsbaarheden die werden blootgelegd tijdens de Covid-19 pandemie. Onder leiding van voormalig premier Fumio Kishida heeft Japan een proactieve koers uitgezet om kritieke toeleveringsketens van bijvoorbeeld kritieke grondstoffen, medische apparatuur en batterijen te beschermen.¹²⁷ Verder wordt er aangestuurd op strategische technologische sectoren zoals halfgeleiders en kunstmatige intelligentie verder te versterken en de nationale economische belangen veilig te stellen tegen mogelijke externe dreigingen.

Het ministerie van Economie, Handel en Industrie (METI) is het uitvoerende orgaan van het Japanse EV-beleid. Het is verantwoordelijk voor bewustwording van risico's bij de industrie en onderzoekt toeleveringsketens. Meest recent zet het in op een economische intelligentie eenheid waar overheden, universiteiten en denktanks op beleidsgebied samenwerken in economische veiligheid. Japan heeft aangekondigd om tot en met het jaar 2030 minstens 65 miljard USD te investeren in de halfgeleiderindustrie, met als ambitie om uit te groeien tot een wereldwijde marktleider.¹²⁸ De halfgeleiderinvesteringen passen binnen de holistische aanpak onder de society 5.0 strategie, gelanceerd in 2016. Society 5.0 is een overkoepelende strategie waarin technologische innovaties

127 Ulrich Jochheim, "[Japan's economic security legislation](#)", *European Parliamentary Research Service*, juli 2023.

128 Dylan Butts, "[Japan is ramping up efforts to revive its once dominant chip industry](#)", *CNBC*, november 2024.

met meetschappelijke doelen, zoals duurzaamheid, inclusieve groei en een verbetering van de levenskwaliteit worden geïntegreerd binnen.

Japan hanteert een holistische aanpak onder de *Society 5.0* strategie, gelanceerd in 2016, door technologische innovaties te integreren met maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid, inclusieve groei en een verbeterde levenskwaliteit in samenwerking tussen bedrijfsleven, academische instellingen en de overheid.¹²⁹ Een belangrijke component binnen *Society 5.0* is de inzet op kennisveiligheid binnen de cyber- en fysieke ruimtes. Om deze domeinen te versterken tegen dreigingen van buitenaf heeft Japan recentelijk haar screeningsmechanismes versterkt voor inkomende buitenlandse investeringen, buitenlandse academici (studenten en wetenschappers) en de introductie van actieve cyberdefensie.¹³⁰

129 Atsushi Deguchi, Chiaki Hirai, Hideyuki Matsuoka, Taku Nakano, Kohei Oshima, Mitsuharu Tai & Shigeyuki Tani, "[What Is Society 5.0?](#)", *Springer Singapore*, mei 2020.

130 NSBT Japan, "[Japan's 'Active Cyber Defense' System: Now Set to Become Reality?](#)", oktober 2024.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investering concurrentiekracht				x	Sectorspecifieke investeringsstrategieën
Investering vestigingsklimaat				x	Foreign Exchange and Foreign Trade Act, TSMC Japan
R&D opkomende technologie				x	Society 5.0, Integrated Innovation Strategy, K-Program
Bedrijvensurveys EV				x	METI surveys Externe surveys
Promotie start-ups & scale-ups				x	J-Startup programma
Uitbreiding vrij dataverkeer				x	Data Free Flow with Trust
Inzet gedeelde (tech) standaarden				x	Japanese Industrial Standards Committee (JISC)
EV-tafel				x	Keidanren meetings , EV-raad
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	SCRI , APEC , CPTPP , QUAD , G7 leiderschap op EV
Track 1.5 dialogen				x	Japan-VK dialoog
Mapping afhankelijkheidspatronen				x	Japan Organization for Metals and Energy Security , Economic Intelligence Processes , Strategic Energy Plan
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod				x	Rapidus investeringen
Regulering digitale economie				x	Act on Improving Transparency and Fairness of Digital Platforms
Overheidsbelang in een bedrijf				x	Overname JSR door Japan Investment Corp.
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	Huawei ban , Whitelisting Zuid-Korea
Beperking academische openheid			x		Verzoek aan Japanse universiteiten voor screening buitenlandse medewerkers in sensitieve sectoren
Diversificatie toeleveringsketens				x	Economic Security Promotion Act
EV-informatiepunt voor ondernemers				x	Trade and Economic Cooperation Bureau ¹³¹
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers				x	Security Export Guidance
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	Basic Act on Cybersecurity
Wetgeving kennisveiligheid				x	Unfair Competition Prevention Act , Guidance for the Control of Sensitive Technologies for Security Export for Academic and Research Institutions
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven			x		Twee controle mechanismes: List Control en Catch-all control ¹³²
Inbound FDI-screening mechanismen				x	Foreign Exchange and Foreign Trade Act
Outbound FDI-screening mechanismen				x	Sectorspecifieke goedkeuring OFDI
Security clearance relevante (bedrijfs)personen				x	Security Clearance System
Aanleggen strategische voorraden				x	Kritieke grondstoffen voorraad sinds 1983, kerosine op nationaal, privaat en multilateraal niveau

131 Pagina 62 en pagina 63.

132 Sector en technologie-specifieke toelichting vanaf pagina 6.

EV-instrumentarium uitgelicht

Focuscategorieën en strategische onmisbaarheid

Binnen haar economische veiligheidsstrategie onderscheidt de Japanse overheid drie categorieën: opkomende technologie, competitieve sectoren waarin Japan technologische superioriteit heeft, en sectoren met sterke prijsconcurrentie. Onderdeel van de focus op deze categorieën is het concept van strategische onmisbaarheid (*strategic indispensability*). Strategische onmisbaarheid gaat verder dan strategische autonomie (inzet op het vermijden van ongewenste strategische afhankelijkheden) en kijkt naar hoe belangrijk Japan is voor de rest van de wereld.

Institutionele vernieuwing: Minister voor Economische Veiligheid, EV-Raad en EV Bureau

In 2021 introduceerde Japan een specifieke ministerpost voor economische veiligheid. Dit volgde op de instelling van een economische veiligheidssectie binnen het nationale veiligheidssecretariaat in 2019. De minister voor economische veiligheid valt onder het kabinet van de premier en coördineert het economisch veiligheidsbeleid tussen de verschillende ministeries.

Het Nationaal Veiligheidssecretariaat fungeert als coördinerend orgaan voor het diplomatieke en veiligheidsbeleid van de Japanse regering, en richtte in 2021 een specifieke raad (*council*) op voor de promotie van economische veiligheid.¹³³ Deze raad wordt voorgezeten door de minister-president en bestaat verder uit ambtenaren, wetenschappers en representatie vanuit de private sector.¹³⁴ De meest recente institutionele innovatie in Japan betreft de omvorming in 2024 van METI's *Trade and Economic Cooperation Bureau* tot het *Trade and Economic Security Bureau*. Dit bureau is verantwoordelijk voor de uitvoering van economische veiligheidsmaatregelen en heeft ook een exportcontrole-afdeling.

Strategische dialoog overheid en industrie

METI is in constante dialoog met de industrie. METI voert onderzoek uit naar risico's in toeleveringsketens waarvoor het informatie ontvangt vanuit de industrie.

¹³³ Prime Minister's Office of Japan, "[November 19, 3rd year of Reiwa Economic Security Promotion Council](#)", november 2021.

¹³⁴ Jun Kazeki, "[Economic Security and Emerging Technology: Japan's Perspective for Pursuing a Technology Alliance](#)", Sasakawa USA, juni 2022.

METI biedt bedrijven ondersteuning bij hun eigen analyses en waarschuwt voor risico's. Dit helpt hen voorbereid te zijn op potentiële verstoringen.

De Japanse denktank *Institute of Geoeconomics* voert een survey uit naar 100 bedrijven op het terrein van economische veiligheid.¹³⁵ De vierde editie hiervan volgt begin 2025.

In mei 2025 treedt de nieuwe wet over veiligheidsscreening in werking.¹³⁶ Deze wet maakt het mogelijk om individuen – specifiek: vertegenwoordigers van het bedrijfsleven – te screenen en daarna toegang te verschaffen tot bepaalde vertrouwelijke informatie van de veiligheidsdiensten. Daarmee wordt de samenwerking tussen het bedrijfsleven en de overheid nog nauwer. Daarnaast werkt METI aan het opzetten van gestructureerde *economic intelligence* mechanismen. Dit omvat samenwerking tussen industrie, denktanks en academici om risico's te analyseren en aan te pakken. Doormiddel van informatiedeling, actieve samenwerking met experts en het gebruik van overheidsfondsen voor onderzoek probeert de overheid de kennis op economische intelligentie te versterken.

Halfgeleiderbeleid: Rapidus en Chips Act

Japan heeft sinds 2021 een eigen *Chips Act*.¹³⁷ De regering zegde een investeringspakket van 920 miljard Japanse Yen (6,1 miljard USD) toe aan de in 2022 opgerichte halfgeleider-startup Rapidus.¹³⁸ Daarnaast werd in november 2024 een pakket van ¥10 biljoen (\$65 miljard) onthuld voor kunstmatige intelligentie- en halfgeleiderindustrieën voor de komende zeven jaar.¹³⁹ Het doel van deze enorme investeringen is de Japanse halfgeleiderindustrie – waar het in 1988 nog een marktaandeel had van boven de 50% – te versterken om zowel de internationale concurrentiepositie te verbeteren als de strategische autonomie te vergroten.¹⁴⁰ Rapidus begint in 2025 met een productiepilot van 2 nanometer

135 Institute of Geoeconomics, "[Survey Results of 100 Japanese Companies on Economic Security](#)", mei 2023.

136 Kyodo News, "[Japan's Diet enacts law to create economic security clearance system](#)", mei 2024.

137 Japan Ministry of Economy, Trade and Industry (METI), "[Strategy for Semiconductors and the Digital Industry](#)", juni 2021.

138 Japan Ministry of Economy, Trade and Industry (METI), "[Press Conference by Minister Saito \(Excerpt\)](#)", juni 2024.

139 David Keohane, Leo Lewis, Harry Dempsey & Kathrin Hille, "[Japan's audacious bid to become a semiconductor superpower](#)", *Financial Times*, december 2024.

140 Naoko Tochibayashi & Naoko Kutty, "[How Japan's semiconductor industry is moving into the future](#)", *World Economic Forum*, november 2023.

chips en in 2027 zou het moeten beginnen met massaproductie. De Japanse startup heeft de ambitie om zowel het productieproces en het verwerkingsproces te integreren om zo een strategische voorsprong ten opzichte van de internationale concurrenten op te bouwen.¹⁴¹

141 The Japan Times, "[Rapidus gearing up for mass production of next-generation chips](#)", mei 2024.

2.9 Taiwan: Underdog met laserscherpe (overheids)focus

Taiwan bevindt zich op het snijvlak van geopolitieke spanningen en economische mondialisering, waarbij economische veiligheid een belangrijke pijler vormt voor de Taiwanese internationale positie. Taiwan is geconfronteerd met het risico van militair ingrijpen door China, maar is ook op economisch gebied kwetsbaar. Economische veiligheid gaat in de Taiwanese context dan ook voornamelijk om het beperken van risico's die voortkomen uit Chinese invloed in de Taiwanese economie.

Economische veiligheid is in de Taiwanese context onlosmakelijk verbonden met nationale veiligheid. Ondanks dat het concept 'economische veiligheid' nieuw is in Taiwan, voert het los van de naam al jarenlang EV-beleid. Het EV-beleid omvat het beschermen van kritieke infrastructuur tegen Chinese inmenging, het waarborgen van technologische onafhankelijkheid, en het beheersen van risico's die voortkomen uit economische afhankelijkheid van andere landen. Tegelijkertijd zoekt Taiwan actief naar manieren om zijn economische weerbaarheid te vergroten door middel van diversificatie van handelspartners, bijvoorbeeld door middel van de *New Southbound Policy*, selectieve internationale samenwerking en het versterken van binnenlandse innovatie. Het ontbreken van diplomatieke erkenning belemmert Taiwan in zijn inspanningen om zijn economische veiligheid via multilaterale instellingen te waarborgen, bijvoorbeeld toegang tot fora zoals de G20, ISO en IMF ontbreekt.

De Taiwanese overheid kent een lange geschiedenis met het voeren van industriebeleid en het creëren van een lucratief en competitief vestigingsklimaat. Het ontstaan van TSMC, mondiale koploper op het gebied van de meest geavanceerde halfgeleiders en een van 's werelds meest waardevolle chipbedrijven, is een direct gevolg van de keuze (en investeringen) van de Taiwanese overheid om in te zetten op een binnenlandse halfgeleiderindustrie in de jaren '80. Dankzij onder andere TSMC speelt Taiwan een cruciale rol in de mondiale toeleveringsketens van geavanceerde technologieën. Buitenlandse partijen waaronder de VS en de EU zijn hierdoor geïnteresseerd in samenwerking. Andersom is Taiwan geïnteresseerd in een partnerschap met de EU op gebieden zoals halfgeleiders en AI.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investering concurrentiekracht				x	National Development Fund
Investering vestigingsklimaat				x	Asia Silicon Valley Development Plan
R&D opkomende technologieën				x	Industrial Technology Research Institute
Bedrijvensurveys EV	x				
Promotie start-ups & scale-ups				x	Business Angel Investment Program
Uitbreiding vrij dataverkeer				x	Data Free Flow With Trust Initiative
Inzet gedeelde (tech) standaarden			x		Bureau of Standards, Metrology and Inspection (BSMI)
EV-tafel				x	CEO-Roundtable
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	South Bound Policy, Trilateral Forum VS, EU en Taiwan
Track 1.5 dialogen			x		Taiwan-Slowakijë
Mapping afhankelijkheidspatronen				x	Kritische grondstoffen uit China, South Bound Policy
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod				x	Promotie 5 strategische sectoren
Regulering digitale economie				x	White Paper on Competition Policy in the Digital Economy
Overheidsbelang in een bedrijf				x	Taiwan Capital, Overheid heeft belang in TSMC
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	Restricties op personen uit China, HK en Macau
Beperking academische openheid				x	Restricties op personen uit China, HK en Macau
Diversificatie toeleveringsketens				x	South Bound Policy
EV-informatiepunt voor ondernemers				x	Internal Compliance Program ¹⁴²
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers				x	Handelsveiligheidskantoor
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	Data Protection Act
Wetgeving kennisveiligheid				x	National Security Act (NSA) en Trade Secrets Act (TSA)
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven	x				
Inbound FDI-screening mechanismen				x	China-specifiek en non-Chinese mechanisme
Outbound FDI-screening mechanismen				x	Een \$50 miljoen dollar plafond voor China
Security clearance relevante (bedrijfs)personen			x		Speciale richtlijnen werknemers high-tech sectoren
Aanleggen strategische voorraden				x	Aanleggen strategische voorraad ¹⁴³

142 Het handelveiligheidskantoor biedt op maat gemaakte workshops en trainingen aan voor sectorspecifieke risicobewustwording.

143 De Taiwanese overheid is bewust van de mogelijkheid van verstoringen, blokkades of een (militair) conflict met China. Ter voorbereiding op dergelijke crisissituaties heeft Taiwan strategische voorraden aangelegd van essentiële grondstoffen, chemicaliën, energiebronnen en voedsel. Bron: Lawrence Chung, "Taiwan is stockpiling supplies to prepare for blockade or attack, official says", South China Morning Post, oktober 2022.

EV-instrumentarium uitgelicht

Taiwan National Development Fund

Het Taiwan National Development Fund (NDF) is een strategisch investerings-instrument van de Taiwanese overheid dat gericht is op het bevorderen van innovatie, economische groei en strategische autonomie. Het fonds, ter waarde van ongeveer 40 miljard USD, speelt een cruciale rol in nationale veiligheid door investeringen te stimuleren in sleutelindustrieën zoals halfgeleiders, kunstmatige intelligentie en groene energie. Hiermee versterkt Taiwan zijn economische weerbaarheid tegen externe risico's.¹⁴⁴ Het fonds biedt directe investeringen in bedrijven, indirecte investeringen via durfkapitaalfondsen en financiering via leningen. Daarnaast heeft het een speciaal programma voor kansrijke start-ups, het *Business Angel Investment Program*.

Lijst met 22 technologieën die essentieel zijn verklaard voor nationale veiligheid en het internationale concurrentievermogen

De Taiwanese *National Science and Technology Council* heeft een lijst opgesteld met 22 essentiële technologieën. Het doel van deze lijst is de regelgeving omtrent ongewenste kennisoverdracht van deze technologieën aan te scherpen. De lijst wordt elke drie maanden geëvalueerd, en bevat onder andere radar-landbouw- en cyberbeveiligingstechnologieën, alsook post-quantumcryptografie om cyberaanvallen door kwantumcomputers te kunnen bestrijden.¹⁴⁵ Deze technologieën zijn zowel van belang voor nationale als economische veiligheid. Taiwan versterkt zijn internationale concurrentiepositie door ze te identificeren, beschermen en erin te investeren. Werknemers die betrokken zijn binnen deze industrieën worden verplicht om toestemming te vragen aan de overheid indien zij naar China willen reizen. Daarnaast worden er zwaardere straffen opgelegd aan individuen die handelsgeheimen uit deze 22 sectoren doorspelen aan rivaliserende staten.¹⁴⁶

144 National Development Fund, "[Annual Report 2023](#)", juli 2024.

145 Lisa Wang, "[NSTC lists 22 technologies key to security](#)", december 2023.

146 Brian Hsiang-Yang Hsieh, "[Amended National Security Act imposes stricter punishments on trade secret misappropriation following new list of crucial tech](#)", *IAM Law Business Research*, januari 2024.

Handelsveiligheidskantoor

Het Taiwanese handelsveiligheidskantoor¹⁴⁷ is opgericht in 2024 onder het Ministerie van Economische Zaken. Het kantoor richt zich op een aantal kerngebieden die essentieel zijn voor de nationale veiligheid en economische stabiliteit. Het eerste speerpunt is het weerstaan van economische dwang, bijvoorbeeld door de ontwikkeling van strategieën om economische druk en intimidatie door buitenlandse machten te voorkomen. Daarnaast houdt het zich bezig met exportcontrole en internationale samenwerking. Het kantoor is ook verantwoordelijk voor investeringstoetsing en -monitoring, waarbij beleid wordt geïnspireerd door voorbeelden uit de VS, Europa, Japan en Zuid-Korea. Ten slotte ligt er een sterke focus op kritieke grondstoffen, zoals zeldzame aardmetalen die essentieel zijn voor de productie van halfgeleiders.

Onderscheid tussen EV-beleid tegenover China en ‘de rest van de wereld’

Taiwan maakt in zijn EV-beleid onderscheid tussen China en andere landen. Onder de National Security Act bestaan beperkingen voor Chinese personen en bedrijven voor het toetreden tot kritieke industrieën. Daarnaast heeft Taiwan twee aparte FDI-screening mechanismes; één voor China, Hong Kong en Macau en een andere voor de rest van de wereld, waarbij die voor China strenger is. Daarnaast moeten individuen of bedrijven binnen strategische sectoren die in de voorgaande drie jaar staatssubsidie hebben ontvangen, zich melden bij de Taiwanese overheid indien zij van plan zijn om naar China te reizen. Voor *outbound FDI-screening* geldt er ook een ander plafond voor investeringen in Chinese bedrijven ten opzichte van niet-Chinese bedrijven. Het plafond op uitgaande FDI naar China voor bedrijven en individuen ligt op 50 miljoen USD, voor andere landen is er geen plafond. Tussen 2020 en 2023 was 5% van Taiwans totale uitgaande FDI bestemd aan China. Tussen 2012 en 2015 was dit nog 42%.¹⁴⁸

147 Een belangrijk EV-instrument dat wordt uitgevoerd door het Handelsveiligheidskantoor maar buiten de scope van dit rapport valt is het *Internal Compliance Program*: Het Taiwanese ministerie van economische zaken stimuleert bedrijven om interne (export) controlemechanismes op te bouwen. Zo biedt het bedrijfsspecifieke workshops en tools aan om bedrijven bewust te maken van de regulering omtrent exportrestricties en ze handvatten aan te bieden om hier binnen het bedrijf beleid voor te ontwikkelen. Momenteel zijn er 76 bedrijven die een Internal Export Control Program hebben waaronder de Taiwanese tak van ASML, Qualcomm, TSMC. Zie voor meer informatie: Taiwan Ministry of Economic Affairs, “[Internal export control system of enterprises](#)”, Geraadpleegd december 2024.

148 Taiwan heeft geen specifieke outbound FDI-screeningmechanismes voor Rusland of Iran omdat er weinig investeringen van en naar die landen gaan. Over het huidige FDI-plafond voor investeringen in China is weinig discussie.

2.9 Verenigd Koninkrijk: breuk met het liberale verleden?

In het Verenigd Koninkrijk (VK) komt de discussie rondom Economische Veiligheid langzaam van de grond, alhoewel nog buiten het publieke domein. De traditie van neoliberalisme maakt dat protectionisme en staatsinterventie aan beide kanten van het tweepartijensysteem zeer gevoelig ligt.

Vanwege zorgen over toeleveringsketens en strategische afhankelijkheden introduceerde het VK de afgelopen vijf jaar toch verschillende EV-initiatieven. Vanuit nationale veiligheidsoverwegingen nam de conservatieve regering vooral aan de *protect*-kant maatregelen, zoals controle op kritieke importen, toeleveringsketens en buitenlandse investeringen.¹⁴⁹

Investerings aan de *promote*-kant zijn beperkter. Het VK heeft net als Nederland een open diensteneconomie met een beperkte industriële capaciteit. De conservatieve regering die van 2010-2024 aan de macht was wilde het VK niet laten 'meeslepen in een verstorende subsidiestrijd'.¹⁵⁰ Ondanks bezwaren tegenover subsidiering hanteert het VK een beperkte versie van industriepolitiek met zeer gerichte strategische investeringen.

De nieuwe *Labour*-regering staat meer open voor industriepolitiek en het nemen van staatsbelangen in bijvoorbeeld de energiesector. Zo bracht het *securonomics* concept onder ander het *National Wealth Fund* voor duurzame technologieën voort. Hoewel de nieuwe regering minder gericht is op de vrije markt, worstelt het met de integratie van EV in het 'groei'-beleid.¹⁵¹

Sinds de *Brexit* richt het VK zich ook op het sluiten van vrijhandelsovereenkomsten en minilaterale samenwerking zoals de *Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP)*, met als doel handelsdiversificatie en het afbouwen van afhankelijkheden.¹⁵² Het *common-law* systeem stelt het VK in staat adaptiever EV-beleid te voeren dan veel andere

149 Zie: Nusrat Ghani (2023-2024). United Kingdom Government, "[Minister for Industry and Economic Security](#)", maart 2024.

150 Dominic McGrath, "[Kemi Badenoch unveils £4.5bn funding plan for British manufacturing](#)", *The Independent*, november 2023.

151 Aled Davies, "[Labour's Economic Strategy: A Response to Rachel Reeves's Mais Lecture](#)", *The Political Quarterly*, september 2024.

152 Zo vielen vrijhandelsverdragen ook onder de portefeuille van de minister van Economische Veiligheid.

Europese landen.¹⁵³ Door de interpretatieruimte kan een wettelijke basis bij nieuwe doelstellingen anders worden toegepast. Zo geldt de *National Security and Investment Act* (NSIA) nu ook voor *outbound*-FDI screening.

153 In het common law-systeem vormt jurisprudentie de basis voor wetgeving via precedentwerking uit eerdere juridische uitspraken. Bron: Luca Anderlini, Leonardo Felli & Alessandro Riboni, "[Legal efficiency and consistency](#)", *European Economic Review*, januari 2020.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investering concurrentiekracht			x		Advanced Manufacturing Plan ; Momenteel bezig met Industrial Strategy (verwacht januari 2025); National Wealth Fund
Investering vestigingsklimaat			x		
R&D opkomende technologie				x	The UK Science and Technology Framework , UKRI – UK Research and Innovation
Bedrijvenssurveys EV		x			Business Insights and Conditions Survey , Cyber security breaches survey
Promotie start-ups & scale-ups				x	Innovate UK , Edge scale up programme , TechNation
Uitbreiding vrij dataverkeer			x		DFFT G7
Inzet gedeelde (tech) standaarden			x		Tech diplomatie ¹⁵⁴
EV-tafel	x				Business council
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	UK-India Technology Security Initiative , UK, US and Australia: supply chain resilience pact , CPTPP
Track 1.5 dialogen				x	Cyber: track 1.5 dialogue with China
Mapping afhankelijkheidspatronen				x	Critical Imports and Supply Chain Strategy , Supply chain resilience pact
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod				x	UK Infrastructure bank: batterij gigafabriek, halfgeleider producent, lithium mijn
Regulering digitale economie				x	Digital Markets, Competition & Consumers Act (2024) ¹⁵⁵
Overheidsbelang in een bedrijf			x		Voorbeeld: Great British Energy , Staalindustrie
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	Beslissing via Nationale Veiligheidsraad (NSC), op advies van cyber bureau (NCSC)
Beperking academische openheid			x		Academic Technology Approval Scheme (ATAS) , Trusted research and innovation – UKRI
Diversificatie toeleveringsketens				x	Mineral Security Partnership Critical Imports and Supply Chain Strategy , vrijhandelsverdragen
EV-informatiepunt voor ondernemers				x	Safeguarding Supply Business Guide NPSA op cyber : NCSC cyber essentials
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers	x				

154 In de strategic framework staat het doel: “using regulatory diplomacy to influence the rules, norms and standards governing technology and the digital economy”. Bron: United Kingdom Cabinet Office, “[Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy](#)”, Juli 2021.

155 Strategic Market Status (SMS)-regime. Dit geeft de Digital Markets Unit (DMU) de bevoegdheid om bedrijven met “substantiële en gevestigde marktmacht” en “strategische betekenis” in de Britse digitale markt als SMS aan te wijzen.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	NCSC
Wetgeving kennisveiligheid				x	*onder beperking academische openheid
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven		x			
Inbound FDI-screening mechanismen				x	National Security and Investment Act (NSIA)
Outbound FDI-screening mechanismen			x		National Security and Investment Act (NSIA)
Security clearance relevante (bedrijfs)personen	x				
Aanleggen strategische voorraden	x				
Land specifieke instrumenten					
Minister voor Economische Veiligheid (voorheen)	x				Minister for Industry and Economic Security - GOV. UK

EV-instrumentarium uitgelicht

Supply Chain Resilience

Een belangrijk doel van het EV-beleid in het VK is het weerbaar maken van binnenlandse toeleveringsketens tegen internationale *shocks*. In januari 2024 lanceerde de overheid de *Critical Imports and Supply Chain Strategy*, die beoogt verstoringsrisico's in kaart te brengen door middel van onderzoek en samenwerking met het bedrijfsleven. Bovendien richt de strategie zich op het verminderen van handelsbarrières en het sluiten van vrijhandelsverdragen om kritieke import te waarborgen. Daarnaast voorziet het in de oprichting van een online portaal waar bedrijven onderbrekingen en bureaucratische barrières kunnen rapporteren.¹⁵⁶

In aanvulling op de binnenlandse toeleveringsstrategie zoekt het VK internationale aansluiting. Zo sloot de overheid in 2024 een Memorandum van Overeenstemming voor de oprichting van de *Australia-UK-US Supply Chain Resilience Group*. Deze groep zal actief gegevens delen over toeleveringsketens en gezamenlijke (re)acties ondernemen. Daarnaast zal het een 'early warning'-systeem oprichten om verstoringsrisico's in de telecommunicatiesector te signaleren.¹⁵⁷ Ook is het VK lid van het *Minerals Security Partnership*, de samenwerking van 14 landen en de EU die strategische projecten voor de levering van kritieke grondstoffen financiële en diplomatieke steun geeft.¹⁵⁸

Gerichte industriestrategie

Op dit moment ontwikkelt de Britse regering een industriële strategie.¹⁵⁹ Hiertoe onderzoekt de overheid sectoren, locaties en activiteiten met de grootste groeipotentie. Acht sectoren die voortbouwen op de sterke punten van het VK krijgen prioriteit, waaronder duurzame technologie, defensie, *advanced manufacturing* en financiële dienstverlening.¹⁶⁰ Het Advanced Manufacturing

156 United Kingdom Department for Business and Trade, "[UK takes action to boost supply chain resilience for critical goods and back businesses](#)", januari 2024; United Kingdom Department for Business and Trade "[UK takes action to boost supply chain resilience for critical goods and back businesses](#)", januari 2024.

157 United Kingdom Department for Business and Trade, "[UK, US and Australia sign supply chain resilience pact](#)", september 2024.

158 United Kingdom Department for Business and Trade, "[UK to host Minerals Security Partnership for first time to boost investment in critical minerals](#)", oktober 2023.

159 Verwacht in het voorjaar van 2025.

160 United Kingdom Government, "[Invest 2035: the UK's modern industrial strategy](#)", oktober 2024.

Plan investeerde eerder al 4,5 miljard pond in strategische productiesectoren, waarvan 3 miljard in de auto-industrie, inclusief batterijen en de luchtvaart. Naast investeringen bestaat het plan ook uit het versterken van sectorale vrije markten en internationale toeleveringsketens.¹⁶¹

Met investeringen via het *National Wealth Fund* (tot oktober 2024 de nationale *Infrastructure Bank* (sinds oktober 2024:) maakt het VK financiële middelen vrij voor gerichte projecten. Zo ondersteunde de bank in 2023 de uitbreiding van *Pragmatic Semiconductor*, een duurzame producent van *integrated circuits* voor halfgeleiders. Een batterijen gigafabriek voor elektrische voertuigen (AESC) ontving in 2024 een lening van 200 miljoen pond. Ter ondersteuning van deze batterijproductie werd ook in een binnenlandse lithiummijn geïnvesteerd.¹⁶²

In de energiesector is de Labourregering voornemens om een directer overheidsbelang met de oprichting van *Great British Energy*. Dit is een staatsbedrijf opgericht voor investeringen in schone, lokaal opgewekte energie, met als doel de energietransitie te versnellen en het VK minder afhankelijk te maken van buitenlandse energiebronnen.¹⁶³

161 United Kingdom Department for Business & Trade, "[Advanced manufacturing plan](#)", december 2023.

162 National Wealth Fund, "[Bank announces £60 million direct equity investment to boost UK supply chain of semiconductors in the North-East](#)", december 2023; National Wealth Fund, "[UK Infrastructure Bank provides £200 million boost to AESC gigafactory](#)", januari 2024; National Wealth Fund, "[Bank invests to strengthen domestic lithium supply chain and boost Cornish economy](#)", augustus 2023.

163 United Kingdom Department for Energy Security & Net Zero, "[Great British Energy Bill overarching factsheet](#)", november 2024.

2.10 Zuid-Korea: EV-nakomertje in Azië

Voor Zuid-Korea is de weerbaarheid van toeleveringsketens een grote component binnen economische veiligheid. Het land is voor 95 procent afhankelijk van buitenlandse kritieke grondstoffen, waarvan 80 procent uit China.¹⁶⁴ Ook de afhankelijkheid van China als afzetmarkt is met name tijdens periodes van geopolitieke instabiliteit een zorg. Zuid-Korea wordt gekenmerkt door een aantal grote *chaebols* (familieconglomeraten) zoals Samsung, SK Group, LG group en Hyundai. Deze vier bedrijven waren in 2023 verantwoordelijk voor 40.8% van het totale BBP.¹⁶⁵

Investerings in onderzoek en ontwikkeling in Zuid-Korea worden grotendeels gedreven door deze *chaebols*. Deze conglomeraten hebben vaak interne afdelingen die onderzoek doen naar bedrijfsrisico's, waaronder EV. Dit zou mede kunnen verklaren waarom de Koreaanse overheid tot recent niet erg actief was op het gebied van EV: pas sinds januari 2024 erkent het Nationale Veiligheidsbureau economische veiligheid als prioriteit.

Zuid-Korea zet vooral sinds de verkiezing van de conservatieve President Suk Yeol Yoon in 2022 actief in op bilaterale en minilaterale samenwerking op EV-gebieden, waaronder met de VS. De herverkiezing van Trump in de VS leidt tot zorgen bij de Zuid-Koreaanse regering o.a. vanwege de mogelijke importtarieven op Chinese chips. Voorsortierend op een prijsverlaging in China als reactie op Amerikaanse tarieven die Zuid-Koreaanse chipmakers minder competitief zou maken is in 2024 een wetsvoorstel ingediend om de Zuid-Koreaanse chipindustrie te helpen.

164 Shin Ha-Nee, "[Korea to cut dependence on China for key minerals](#)", *Korea JoongAng Daily*, februari 2023.

165 The Korea Times, "[South Korea's major conglomerates dominate 40 percent of GDP in 2023](#)", september 2024.

Maatregel	Afwezig	Overweging	Uitvoering	Aanwezig	Voorbeeld
Investering concurrentiekracht				x	K-Chips Act, AI Investment Fund
Investering vestigingsklimaat				x	The Special Act
R&D opkomende technologie				x	Innovation Plan for Government R&D system
Bedrijvensurveys EV	x				
Promotie start-ups & scale-ups				x	Seoul 2030 Vision Fund
Uitbreiding vrij dataverkeer				x	Data 3 Act
Inzet gedeelde (tech) standaarden				x	The Korean Agency for Technology and Standards (KATS)
EV-tafel			x		Bezoek Biden en Yoon aan Samsung Semiconductors
(Sectorale) minilaterale samenwerking				x	Trilateraal EV-dialoog met de VS en Japan
Track 1.5 dialogen				x	Australië-Zuid Korea Critical Tech Track 1.5 in Seoul
Mapping afhankelijkheidspatronen				x	The Framework Act
Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod				x	Mega chipcluster in Yongin
Regulering digitale economie				x	Platform Competition Promotion Act (PCPA) ¹⁶⁶
Overheidsbelang in een bedrijf			x		Korea Electric Power Corporation, Herstructurering commerciële banken
Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren				x	Special Measures Act on Strengthening and Protecting Competitiveness of National High-Tech Strategic Industry
Beperking academische openheid				x	Screening
Diversificatie toeleveringsketens				x	3050 strategy
EV-informatiepunt voor ondernemers	x				
Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers	x				
Cybersecurity en gegevensbescherming				x	National Cybersecurity Strategy
Wetgeving kennisveiligheid				x	Defence Technology Security Act, Act on Prevention of Divulgence and Protection of Industrial Technology (APDPIT)
Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven	x				
Inbound FDI-screening mechanismen				x	Foreign Investment Promotion Act
Outbound FDI-screening mechanismen				x	Outbound Investment Screening Mechanism
Security clearance relevante (bedrijfs)personen			x		Defensietechnologie
Aanleggen strategische voorraden				x	Stockpiling

166 Gemodelleerd aan European Union Digital Markets Act (DMA).

EV-instrumentarium uitgelicht

Overheidsbeleid in Zuid-Korea inzake EV richt zich vooral op drie elementen: toeleveringszekerheid, de chipsindustrie en vermindering van importafhankelijkheden.

Wetgeving versterking toeleveringszekerheid

Zuid-Korea introduceert in de periode 2022 tot 2025 drie nieuwe wetten die gezamenlijk het kader voor economische veiligheid vormen:

Framework Act on Supply Chain Stabilization Support for Economic Security (2024)

De Framework Act is specifiek gericht op het stabiliseren van toeleveringsketens voor economische zekerheid, inclusief essentiële goederen, diensten, technologieën en productiefaciliteiten die van vitaal belang zijn voor de binnenlandse productie, consumptie en distributie.¹⁶⁷ De wet stelt een toeleveringsketencommissie bestaande uit de minister van Economie en Financiën, de hoofden van relevante administratieve instanties, het hoofd van de Nationale Inlichtingendienst en externe deskundigen in die toezicht houdt op strategieën en beleid die ontwikkelt worden als onderdeel van deze wet, waaronder de oprichting van een Stabilisatiefonds voor Leveringsketens.¹⁶⁸ Een belangrijke component binnen die beleid is de toeleveringsketen managementcyclus strategie die bestaat uit drie fases: Risicopreventie, Risicodetectie en Crisisrespons. Tijdens de Risicopreventie fase worden goederen en diensten die essentieel zijn voor de nationale economie aangewezen als “economische veiligheidsgoederen en -diensten”, met steun zoals belastingverlagingen voor bedrijven die bijdragen aan de stabilisatie; in de Risicodetectie fase monitoren overheidsinstanties en de inlichtingendienst markttrends om vroegtijdig te waarschuwen, en bij een crisis worden kritieke items geïdentificeerd zodat de overheid in kan interveniëren.¹⁶⁹

167 Statutes of the Republic of Korea, “[Framework Act On Supply Chain Stabilization Support For Economic Security](#)”, december 2023.

168 Min Seo Hwang, John J. Kim, Peter K. Paik, Ki Beom Park & Nam Kim “[Enforcement of Framework Act on Supply Chain Stabilization Support for Economic Security](#)”, Kim & Chang, juli 2024.

169 [ibid.](#)

Act on Special Measures for Strengthening the Competitiveness of Materials, Components, and Equipment Industries (2022)

Het doel van de *Special Measures Act* is het versterken van economische veiligheid door bij te dragen aan de groei van, de oprichting van, en innovatie binnen strategische hightech industrieën. De wet voorziet in de opstelling van een “master plan” voor het beschermen van strategische industrie; surveyonderzoek naar de stand van zaken van strategische industrie; de oprichting van een commissie onder de premier om zaken als het master plan en onderzoek te coördineren; en een uitbreiding van de mogelijkheden voor de overheid om in te grijpen in noodsituaties, zoals [tijdens natuurrampen, drastisch veranderende marktvoorwaarden en disruptie van vraag en aanbod van strategische grondstoffen].¹⁷⁰ Dit laatste betekent onder andere dat de overheid kan ingrijpen in productie, transport, opslag en voorraden en data kan opvragen.¹⁷¹

Special Act on National Resource Security (voorzien voor 2025)

De *Resource Security Act* is gericht op versterking van grondstoffenveiligheid van energiebronnen zoals uranium, aardgas, steenkool, waterstof, aardolie en strategische mineralen waaronder lithium, nikkel, kobalt, mangaan en grafiet.¹⁷² De wet voorziet onder andere in een definitie van een grondstoffen-zekerheids crisis; een *early warning* systeem om adequaat te reageren op zo'n crisis; en de mogelijkheid voor de minister van Handel om maximumprijzen in te stellen voor essentiële grondstoffen tijdens een crisis.¹⁷³

Steun halfgeleiderindustrie

Onder de *K-Chips Act* ontvangen kleine en middelgrote ondernemingen een belastingkorting van 25 procent op investeringen in de halfgeleiderindustrie en andere strategische technologiesectoren. Middelgrote en grote ondernemingen ontvangen een korting van 15 procent.¹⁷⁴ Daarnaast kondigde de Zuid-Koreaanse regering in mei 2024 een pakket van 26 biljoen won (ongeveer 19 miljard USD) aan om de halfgeleiderindustrie verder te ondersteunen in R&D, de productie van

170 Statutes of the Republic of Korea, “[Act On Special Measures To Strengthen Competitiveness And Stabilize Supply Chain Of Materials, Components, And Equipment Industry](#)”, juni 2023.

171 Korea Legislation Research Institute, “[Act On Special Measures For Strengthening The Competitiveness Of, And Protecting National High-Tech Strategic Industries](#)”, december 2022.

172 Oh Seok-Min, “[S. Korea designates 10 'strategic' minerals, introduces early warning system for stable supplies](#)”, Yonhap News, februari 2023.

173 Pagina 62 en pagina 63.

174 Chi Pan, “[The South Korean K-Chips Act and Its Impact on International Companies and Investors](#)”, Juni 2023.

fabs en machines van AMSL. Dit steunpakket wordt via de Korea Development Bank geïnvesteerd in Koreaanse halfgeleiderbedrijven.¹⁷⁵ In november 2024 is een wetsvoorstel ingediend om subsidies te verlenen aan Zuid-Koreaanse chipbedrijven en een uitzondering te maken op het plafond voor maximaal aantal werkuren voor de halfgeleiderindustrie.¹⁷⁶

3050 Strategy

In december 2023 kondigde het Ministerie van Handel, Industrie en Energie de 3050 strategie aan. Deze moet ervoor zorgen dat de Koreaanse importafhankelijkheid van 185 goederen en materialen in het jaar 2030 niet hoger is dan 50 procent. De 185 goederen en materialen zijn onderverdeeld in drie breed gedefinieerde categorieën: 1) hightech strategische industrieën zoals halfgeleiders en batterijen; 2) kritieke en opkomende industrieën zoals auto's en robots; en 3) basismaterialen zoals metalen.

De belangrijkste doelen van de 3050 strategie zijn:

- Een hogere mate van zelfvoorzienendheid: door actieve overheidssteun (o.a. financieel) voor het produceren van goederen en onderdelen die vanwege efficiëntieredenen of gebrek aan technologie niet op grote schaal in Zuid-Korea worden geproduceerd;
- Importdiversificatie: onder meer door het steunen van fusies en overnames d.m.v. een belastingkorting van 5-10 procent;
- Het veiligstellen van grondstoffen; door het verhogen van leningen en een belastingkorting van 3 procent voor private sector investeringen in buitenlandse mijnprojecten en het vergroten van de strategische voorraad (stockpile) van belangrijke mineralen.¹⁷⁷

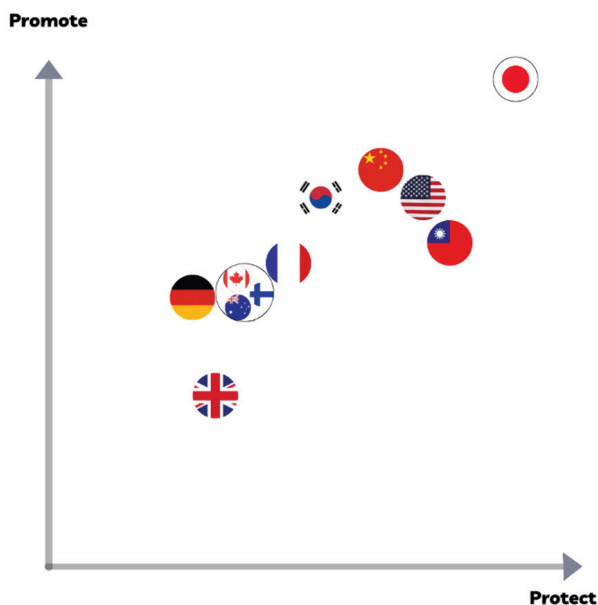
175 Heekyong Yang & Ju-min Park, "[South Korea announces \\$19 billion support package for chip industry](#)", Reuters, mei 2024.

176 Aayush, "[South Korea prepares for 'chip war' after Trump's victory in the US](#)", november 2024.

177 Michael Herh, "[Korean Gov't to Lower Dependence on Specific Countries for Advanced Materials, Components](#)", Business Korea, december 2023.

3 Analyse en landenvergelijking

Deze sectie presenteert een beknopt vergelijkend perspectief op de elf landen die in de landenverkenning zijn beschouwd. Hierbij is het van belang om te benadrukken dat elk van de bestudeerde landen actief bezig is met EV. De onderstaande figuren en analyse richten zich dus op de verschillen binnen een groep koplopers; ze zijn niet bedoeld om onderscheid te maken tussen landen die 'veel' of 'weinig' bezig zijn met EV-beleid. Ook is het van belang te benoemen dat de plaatsing in het diagram niets zegt over intenties. Met andere woorden, het is mogelijk dat landen dezelfde doelen pogen te bereiken met andere instrumenten dan hier onderzocht (bijvoorbeeld China's technologische innovatie beknotten middels exportcontrole of juist door vrijhandel); of dat zij dezelfde instrumenten hebben maar met uiteenlopende doelen (bijvoorbeeld FDI-screening toegespitst op vitale infrastructuur in plaats van op strategische sectoren in bredere zin).

Figuur 1 Landenvergelijking EV-instrumentarium naar uitvoeringsniveau van maatregelen van 11 geselecteerde koplopers.

Bron: compilatie van de auteurs op basis van scores in de overzichtstabellen uit de landenverkenning. N.B.: Australië, Canada en Finland scoren hetzelfde.

Figuur 1 toont waar de elf onderzochte landen zich bevinden binnen de categorie van landen met veel *protect*- en veel *promote*-instrumenten. Het is feitelijk één kwadrant op een assenkruis met op de x-as veel tot weinig *protect*-instrumenten, en op de y-as veel tot weinig *promote*-instrumenten. Het Verenigd Koninkrijk doet dus niet objectief weinig aan EV, maar het Britse EV-instrumentarium is binnen het scala aan maatregelen en mate van uitvoering minder ver ontwikkeld dan dat van Japan. Dit kan het gevolg zijn van een bewuste keuze om geen zeer uitgebreid instrumentarium te bouwen.

Er bestaan onderlinge verschillen tussen de elf landen, bijvoorbeeld Taiwan is wat sterker op *protect* dan *promote* terwijl dat voor Zuid-Korea andersom geldt, maar de verschillen tussen deze landen zijn niet erg groot. *Promote* en *protect*-instrumentarium blijkt hand in hand te gaan: geen van de landen heeft een heel uitgebreid instrumentarium op *protect* maar niet op *promote*, of andersom. Opvallend is dat de VS en Aziatische landen een uitgebreider EV-instrumentarium hebben dan de Europese landen, Canada en Australië. De landen met het meest ontwikkelde EV-instrumentarium (in scala en uitvoering) hebben overigens niet per definitie een overkoepelende EV-strategie, de VS is daar een voorbeeld van. Een aantal Europese landen heeft die strategie wel, maar de mate van uitvoering van het EV-instrumentarium is (nog) minder ver gevorderd.

EV-doelstellingen: aandacht en implementatie

De verkenning laat zien dat landen uiteenlopende prioriteiten stellen en hier ook op andere manier invulling aan geven. Deze analyse gebruikt het eerder besproken kader van de G7 om het niveau van aandacht voor, dan wel implementatie van, deze doelstellingen beknopt te vergelijken.¹⁷⁸ Figuur 2 presenteert een overzicht van het niveau van aandacht en/of implementatie voor deze zeven doelstellingen voor tien democratische vrijemarkteconomieën uit de verkenning.¹⁷⁹

Als achtste punt 'samenwerking met het bedrijfsleven voor EV' ook meegenomen in de figuur. Binnen de tien onderzochte vrijemarkteconomieën zijn doelstellingen rondom toeleveringsketens, vitale infrastructuur, cyberveiligheid en kennisoverdracht, namelijk onlosmakelijk verbonden aan de private sector.

¹⁷⁸ Zonder doelstelling 4: aanpakken van economische dwang.

¹⁷⁹ Omdat de G7-doelstellingen niet overeenkomen met de Chinese insteek van EV, laat deze analyse China buiten beschouwing.

De landenverkenning liet zien dat al deze landen actief richting proberen geven aan samenwerking met het bedrijfsleven, met variërende insteek en voortgang.

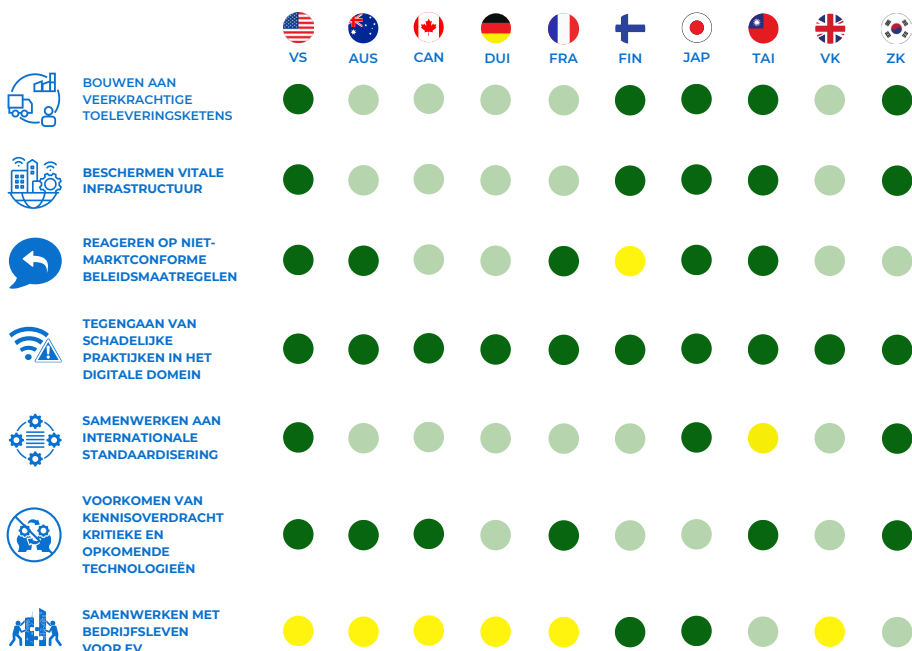
EV-Instrumentarium

Niveau van aandacht/implementatie

● Onder de aandacht

● In uitvoering

● Geïmplementeerd

Figuur 2 Landenvergelijking van acht EV-doelstellingen naar niveau van aandacht/implementatie.

Een aantal overeenkomsten valt op. Allereerst hebben alle landen uitgebreid aandacht besteed aan de bescherming van het cyberdomein. Dit komt onder andere doordat cyber- en informatieveiligheid verweven is met vitale infrastructuur, technologieoverdracht en toeleveringsketens. Het voorkomen van ongewenste kennisoverdracht is een andere doelstelling waar veel landen al vorm aan hebben gegeven. Dit geldt in het bijzonder voor technologische koplopers zoals Taiwan, maar ook voor landen met sterke economische inlichtingenactiviteiten, zoals Frankrijk. Internationale afstemming is ook tot op zekere hoogte zichtbaar: landen die lid zijn van dezelfde minilaterale verbanden tonen overlappende doelstellingen en vergelijkbare niveaus van implementatie.

Significante afwijkingen zijn beperkt, maar wel relevant. Taiwan wil zich bijvoorbeeld wél inzetten voor internationale technologische standaarden, maar is daarin begrenst doordat zeer weinig landen het land formeel erkennen. Finland investeert in weerbaarheid tegen niet-marktconformiteit, maar wil dit – meer dan anderen – balanceren met de vrije en open handelseconomie. Ook gebruiken veel *Commonwealth* landen vrijhandel als middel voor economische diversificatie en veiligheid.

Alle landen besteden aandacht aan de verdieping en verbreding van samenwerking met het bedrijfsleven. Vooral landen met een uitgesproken neoliberale marktkapitalistische traditie moeten hierbij van ver komen, Nederland en het VK voorop. Finland en Japan beschikken echter al over een uitgebreide publiek-private samenwerkingsstructuur. Deze komt voort uit een specifieke historische en bestuurlijke context, en biedt het waardevolle inzichten voor andere landen die een weg zoeken om duurzame strategische samenwerking vorm te geven.

4 Effectiviteit

Dit hoofdstuk verkent de effectiviteit of doeltreffendheid van EV-beleid. In deze verkenning is de centrale vraag in welke mate verschillende typen EV-beleid kansrijk zijn om EV-beleidsdoelen te realiseren. In deze verkenning is het niet mogelijk om in detail voor elk van de geïnterpreteerde maatregelen de doeltreffendheid te bepalen. Daarvoor zijn het er te veel en ook zijn veel van de geïnterpreteerde maatregelen (voor zover ons bekend) niet eerder eigenstandig geëvalueerd (en deze verkenning strekt niet tot eigen empirisch onderzoek). In plaats daarvan bepaalt de verkenning op basis van literatuur en interviews welke typen EV-beleid kansrijk zijn door in te gaan op de *economische werkingsmechanismen* die ervoor zouden moeten zorgen het EV-beleid effectief is.

Tabel 1 maakt duidelijk welke werkingsmechanismen aan de verschillende maatregelen ten grondslag liggen. Veel maatregelen onder de noemer *promote* proberen concurrentiekracht en innovatie te ondersteunen met gerichte steun aan bedrijven en sectoren – i.e. *industriepolitiek*. In aanvulling daarop probeert beleid markten zo te organiseren dat bepaalde sectoren tot bloei kunnen komen (met *regulering*) en probeert de overheid bedrijven bewust te maken van risico's of hun (maatschappelijke verantwoordelijkheid) (door *informatie en invloed*). Hier zit overlap met *partner*: samenwerking met bedrijven of in internationale verhoudingen bestaat immers ook vaak uit het organiseren van informatiedeling of het beïnvloeden van stakeholders zodat ze tot andere beslissingen komen (die EV-belangen wél meenemen). Directe bescherming (*protect*) kan een aantal vormen hebben, waaronder directe interventie bij bedrijven en het gebieden of verbieden van bepaald marktgedrag.

Tabel 1 Mapping maatregelen naar mechanismen.

	Maatregel	Primaireconomischmechanisme ¹⁸⁰
Promote	Investering concurrentiekracht	Industriepolitiek
	Investering vestigingsklimaat	Industriepolitiek
	R&D opkomende technologie	Industriepolitiek
	Bedrijvensurveys EV	Informatie en invloed
	Promotie start-ups & scale-ups	Industriepolitiek
	Uitbreiding vrij dataverkeer	Regulering
	Inzet gedeelde (tech) standaarden	Informatie en invloed
	EV-tafel	Informatie en invloed
Partner*	(Sectorale) minilaterale samenwerking	Informatie en invloed
	Track 1.5 dialogen	Informatie en invloed
	Mapping afhankelijkheidspatronen	Informatie en invloed
	Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod	Informatie en invloed
Protect	Regulering digitale economie	Regulering
	Overheidsbelang in een bedrijf	Interventie
	Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren	Regulering
	Beperking academische openheid	Regulering
	Diversificatie toeleveringsketens	Regulering
	EV-informatiepunt voor ondernemers	Informatie en invloed
	Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers	Informatie en invloed
	Cybersecurity en gegevensbescherming	Regulering
	Wetgeving kennisveiligheid	Regulering
	Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven	Regulering
	Inbound FDI-screening mechanismen	Regulering
	Outbound FDI-screening mechanismen	Regulering
	Security clearance relevante (bedrijfs)personen	Regulering
	Aanleggen strategische voorraden	Interventie

180 In aansluiting bij onze opdracht is handelspolitiek buiten scope.

Industriepolitiek

In de kern is industriepolitiek het gericht beïnvloeden van de structuur van economische activiteit met het oog op het realiseren van een publiek doel.¹⁸¹ Dat doel kan zijn innovatie of groei, maar ook het realiseren van de klimaattransitie of het realiseren van werkgelegenheid. Industriepolitiek wordt in de praktijk gevoerd met uiteenlopende middelen, waaronder via subsidies en belastingkortingen, uitzonderingen op wet- en regelgeving, en publiek-private samenwerking.

De logica van industriepolitiek is dat er sprake is van een marktfalen, bijvoorbeeld in de vorm van externe effecten of informatie- en preferentieverschillen. De uitwerking van het marktfalen kunnen economisch zijn (e.g. te weinig innovatie en groei), maar ook niet-economisch (e.g. opbouw van afhankelijkheden die diplomatiek uitgenut kunnen worden). Mondiale waardeketens zijn bijvoorbeeld soms voor bedrijven moeilijk te doorgronden door informatietekorten waardoor bedrijven risico's over- of onderschatten. Ook kunnen de publieke en private waarderingen voor de kosten en risico's van mondiale waardeketens verschillen. Als gevolg worden risico's te laag ingeschat of worden afwegingen te veel gegrond op de private in plaats van publieke risico-aversie.¹⁸² Met sturende industrie- en handelspolitiek kan de overheid hiervoor proberen te corrigeren en dat kan maatschappelijk nuttig zijn wanneer dat het marktfalen effectief adresseert. In praktische zin spelen daarbij wel twee beleidsrisico's, namelijk dat de overheid op basis van beperkte informatie of lobby verkeerd stuurt. Door die beperkte informatie en lobby kan het voor de overheid moeilijk zijn om 'winnaars te kiezen'. Als het gevolg hiervan is beleid dan niet effectief ('levert niks op'), of niet efficiënt ('de maatschappelijke kosten ervan zijn te hoog'). Voorgaande interventielogica is overigens ook deels van toepassing op economisch beleid in brede zin, en niet alleen op economisch veiligheidsbeleid. Rondom industriepolitiek is de grens tussen regulier economisch beleid en economisch veiligheidsbeleid dan soms ook dun.

Over het algemeen suggereert de literatuur dat de effectiviteit van industriepolitiek een *mixed bag* is: een deel van de literatuur biedt steun voor de effectiviteit van industriepolitiek, maar een deel ook niet. Dit geldt zowel voor

181 Zie Réka Juhász, Nathan Lane & Dani Rodrik (2024). "[The new economics of industrial policy.](#)" *Annual Review of Economics*. 16, 213-242.

182 Zie Richard Baldwin & Rebecca Freeman (2022). "[Risks and global supply chains: What we know and what we need to know.](#)" *Annual Review of Economics*. 14, 153-180.

gericht sector-, als voor innovatie- of regio-/clusterbeleid. De literatuur signaleert ook de moeilijkheid van het meten van de effecten van industriepolitiek, omdat vaak de vraag is wat er was gebeurd als er geen industriepolitiek was gevoerd. In een aantal gevallen is de literatuur wel duidelijk positief over de effectiviteit van industriepolitiek.¹⁸³ Één zo'n voorbeeld zijn de gerichte investeringen in chemie en industrie in Zuid-Korea in de jaren '70. Als gevolg van veranderende veiligheidsomstandigheden koos Zuid-Korea er in die jaren voor om met een mix aan beleidsinstrumenten de chemische en zware industrie te versterken. Het beleid veroorzaakte groei van de chemische en zware industrie over zowel de korte als lange termijn, met ook een effect op productiviteit. Industriepolitiek heeft in dit geval bijgedragen aan veranderingen in comparatieve voordelen.¹⁸⁴ Andere voorbeelden schetsen soms een gemengder beeld. Investerings in de Chinese scheepsbouw aan het begin van de 21^e eeuw bijvoorbeeld, hebben gezorgd voor een sterke groei van deze sector, ook op het wereldtoneel en ook door bedrijvigheid uit rivaliserende landen aan te trekken. Tegelijkertijd zorgden de subsidies ook voor overcapaciteit, ook van laagproductieve bedrijven, en is er daarnaast weinig bewijs voor spillovers van de scheepsbouw naar de rest van de Chinese economie of industrie-brede *learning-by-doing*. Een deel van de bestedingen is dan niet economisch effectief, in de zin dat de economie er niet competitiever door is geworden. Dat is evenwel niet altijd het doel. In plaats daarvan kunnen (in de Chinese context, maar in beginsel ook elders) niet-economische argumenten rondom bijvoorbeeld de krijgsmacht of nationale veiligheid verklarend zijn voor de vormgeving van het beleid.¹⁸⁵ De mate waarin de nationale veiligheid versterkt is door subsidies aan de scheepsbouwindustrie laat zich echter moeilijk eenduidig bepalen.

Voor recente beleidsinterventies zijn in de literatuur een aantal assessments bekend. Deze assessments zijn vaak vooruitkijkend, ook omdat voor industriepolitiek geldt dat de effecten pas met de tijd zichtbaar worden. Naar de effectiviteit van de Amerikaanse *Inflation Reduction Act* (IRA) wordt verschillend gekeken, waarbij enerzijds wordt gewezen op de doorwerking van dit pakket in

183 Zie Juhász et al. (2024). "[The new economics of industrial policy](#)." *Annual Review of Economics*. 16, 213-242.

184 Nathan Lane (2024). "[Manufacturing revolutions: Industrial policy and industrialization in South Korea](#)." CESifo Working Paper No. 11388.

185 Zie Barwick, Panle Jia, Myrto Kalouptsidi, & Nahim Bin Zahur. 2019. "[China's Industrial Policy: An Empirical Evaluation](#)." National Bureau of Economic Research Working Paper Series, No. 26075.

de Amerikaanse economie (zoals meer investeringen in bepaalde sectoren)¹⁸⁶, maar ook op de beperkte gevolgen voor de Europese economie, ook in termen van economische veiligheid (maar met risico's op schadelijke beleidsconcurrentie en verzielde internationale verhoudingen).¹⁸⁷ De effecten van China's *Made in China 2025*-beleid zijn vermoedelijk beperkter dan vaak wordt verondersteld: bedrijven die subsidies ontvangen doen meer aan innovatie, maar dit blijkt niet samen te hangen met productiviteit, patentgedrag of winstgevendheid. Dit maakt het empirische beeld van de effectiviteit van Chinese industriepolitiek diffuus.¹⁸⁸ Een vloot-schouw van de recente Chinese industriepolitiek wijst op een gemengde effectiviteit.¹⁸⁹ Interviewpartners wijzen in deze context ook op structurele uitdagingen in het monitoren van de impact van beleid op economische veiligheid: 'operationeel' kan veelal worden vastgesteld dat uitgaven gegaan zijn naar partijen met een rol in het stelsel van economische veiligheid, maar de 'dynamische' impact op lange termijn is moeilijker vast te stellen – zeker wanneer economische kosten en baten in tegengestelde richting werken (i.e. minder efficiënte bedrijven, maar meer bedrijven in eigen land) of er sprake is van gedragseffecten (i.e. andere landen die in reactie op industriepolitiek ook industriepolitiek gaan voeren).

Informatie en invloed

Via het mechanisme *informatie en invloed* organiseert de overheid de uitwisseling van informatie over economische veiligheidsrisico's. Dit gebeurt zowel nationaal als internationaal, waarbij ook expliciet de private sector naast de publieke betrokken wordt. De economische logica is deels vergelijkbaar met die onder industrie- en handelspolitiek hierboven, namelijk dat er verschillen

186 John Bistline, Neil R. Mehrotra & Catherine Wolfram, "[Economic Implications of the Climate Provisions of the Inflation Reduction Act](#)," *Brookings Papers on Economic Activity* 2023, no. 1 (2023): 77-182.

187 Camille Landais & Monika Schnitzer "[The Inflation Reduction Act does not present major economic security risks for the EU](#)", september 2023; Jonathan Rusch, Mario Carceller del Arco, Edi Vording, Bas Heerma van Voss & Kostas Mavromatis, "[Macroeconomic effects of the Inflation Reduction Act](#)", *De Nederlandsche Bank*, 2023; Maxime Fajeau, Niklas Garnadt, Veronika Grimm, Sébastien Jean, Thilo Kroeger, Camille Landais, Ulrike M. Malmendier, Christian Ochsner, Hélène Paris, Thomas Philippon, Aurélien Saussay, Monika Schnitzer, Achim Truger & Martin Werding, "[The US Inflation Reduction Act: How the EU is affected and how it should react](#)", *VoxEU*, oktober 2023.

188 Lee Branstetter & Guangwei Li, "[The actual effect of China's 'Made in China 2025' initiative may have been overestimated](#)", augustus 2023 en het onderliggende paper.

189 Alicia García-Herrero & Robin Schindowski, "[Unpacking China's Industrial Policies and its Implications for Europe](#)", mei 2024.

bestaan in werkelijke en vermeende risico's en/of dat de voorkeuren voor het lopen van die risico's verschillen tussen de maatschappij en (individuele) bedrijven. Door bedrijven hierover te informeren is de hoop dat zij deze informatie meewegen in hun bedrijfsbeslissingen (bijvoorbeeld door meer te investeren in kennisveiligheid of minder te investeren in bepaalde landen). Ook in interstatelijke verhoudingen kan dit mechanisme bestaan. Met het uitoefenen van *invloed* probeert de overheid bedrijven ook opvolging te laten geven aan de informatie die tot hen komt ('*moral suasion*'), of probeert de overheid internationale afspraken aan te laten sluiten bij nationale beleidsdoelen (e.g. rondom standaarden).

Het verminderen van informatieverschillen door (publieke) informatievoorziening of het organiseren van kennisuitwisseling is in de context van mondiale waardeketens vermoedelijk een *no-regret* optie.¹⁹⁰ Dit geldt ook in nationale verhoudingen. Voorbereiding op *rare events* is vaak (en ook rationeel) begrensd, waarmee ruimte ontstaat voor schaal- en synergievoordelen in informatieverzameling en -verwerking om te verbeteren op de marktuitsluiting.¹⁹¹ De overheid kan daarvoor zelf informatie verzamelen en deze ontsluiten, of marktpartijen een plicht opleggen om dat te doen. In het economische veiligheidsdomein is bekend dat nadat waardeketenrisico's voor ondernemingen in Europa en de VS duidelijker werden, ondernemingen meer zijn gaan overwegen om een deel van hun waardeketens te herschikken. Dit betekent overigens niet dat zij dat ook daadwerkelijk zullen doen. Sterke marktprikkels kunnen blijvend ertoe leiden dat individuele ondernemingen keuzes maken die niet stroken met maatschappelijke risicopreferenties. Waar 95 procent van de Europese bedrijven verstoringen heeft ervaren in waardeketens, is minder dan de helft van plan om waardeketens te verleggen, bijvoorbeeld omdat dat niet kosteneffectief zou zijn.¹⁹² In internationale betrekkingen is verder bekend dat economische diplomatie effectief is om handels- en investeringsrelaties te beïnvloeden.¹⁹³ Voorstelbaar is dat dit instrument ook effectief kan zijn in het verleggen van waardeketens, bijvoorbeeld rondom grondstoffen. Herschikking van waardeketens betekent overigens niet

190 Zie Baldwin & Freeman (2022). "[Risks and global supply chains. What we know and what we need to know.](#)" *Annual Review of Economics* 14:153–180.

191 Zie Mirko Wiederholt & Bartosz Mackowiak, "[Lack of preparation for rare events and policy implications in the time of COVID-19](#)", VoxEU CEPR, Maart 2020.

192 Zie European Investment Bank (2023), [EIB Investment Survey 2023](#).

193 Selwyn J. V. Moons & Peter A. G. van Bergeijk (2017), "[Does Economic Diplomacy Work? A Meta-analysis of Its Impact on Trade and Investment.](#)" *World Economy*, 40: 336–368.

per se dat zij robuuster worden, bijvoorbeeld omdat diversificatie afneemt.¹⁹⁴ De mate waarin recente instrumenten zoals het *Mineral Security Partnership* tussen een groep liberale markteconomieën effectief zal zijn, is daarmee nog een open vraag. Een historische casus uit Zuid-Korea suggereert dat internationale samenwerking ook kan mislukken.¹⁹⁵

Reguleren

Door te *reguleren* verandert de overheid de spelregels voor bedrijven, en worden sommige bedrijfsbeslissingen verboden of verplicht. De werking van economische veiligheidsmaatregelen vertrouwt dan niet op prikkels (industriepolitiek, informatievoorziening), maar op normering (geboden en verboden). Zolang bedrijven zich houden aan de regulering en de regulering zo is ingericht dat zij een andere uitkomst dan de marktuitsluiting realiseert, is reguleren in beginsel een effectief instrument. Deze effectiviteit kan evenwel begrensd worden door uitvoeringsproblemen of mogelijkheden voor ontwijking/ ontduiking.¹⁹⁶

In het economische veiligheidsdomein werken in de praktijk een aantal soorten regulering. Investeringscreening zorgt er in de regel voor dat investeringsstromen afnemen, ook omdat investeringen afketsen op de investeringsstoets of omdat investeerders hun investering afblazen.¹⁹⁷ Met de invoering door de VS van de *Foreign Investment Risk Review Modernization Act* zijn Chinese overnames van Amerikaanse bedrijven tussen 2010 en 2021 afgenomen, kleiner geworden en/of duurden ze langer.¹⁹⁸ Daarmee kunnen veiligheidsrisico's afnemen, maar dat hoeft niet per se. Afhankelijk van de vormgeving van de investeringsstoets kunnen bepaalde investeringen toch

194 Maria-Grazia Attinasi, Lukas Boeckelmann & Baptiste Meunier, "[Friend-shoring global value chains: a model-based assessment](#)", *European Central Bank Bulletin*, februari 2023.

195 Im In-tack, Kim Jeong-pil, Ryu Yi-geun & Choi Hyun-june, "[Special investigation part I\] Resource diplomacy: \\$4 billion in losses, and no one responsible](#)", *Hankyoreh*, oktober 2019.

196 Daarnaast is regulering zelden kosteloos (zowel geldelijk als in neveneffecten), maar dat ziet op efficiency.

197 Zie e.g. UNCTAD (2019). [National security-related screening mechanisms for foreign investment. An analysis of recent policy developments](#); UNCTAD (2023). [The evolution of fdi screening mechanism. Key trends and features](#); en Lorenzo Bencivelli, Violaine Faubert, Florian Le Gallo & Pauline Négrin (2023). [Who's afraid of foreign investment screening?](#) *Banque de France Working Paper #927*.

198 Zaiyang Xie, Liang Wang & Peiling Yu (2024). "[The impact of foreign investment screening mechanisms on Chinese Technology-Related Acquisitions](#)." *Academy of Management Proceedings* 2024/1.

doorgang vinden (en buitenlandse zeggenschap of invloed is niet altijd een veiligheidsrisico). Andere screening, bijvoorbeeld screening van mensen (zij het bij overheden, kennisinstellingen of bedrijven) vermindert in beginsel risico's, maar het precieze effect is onbekend – e.g. ook zonder screening delen veel mensen bijvoorbeeld kennis niet, kennislek kan ook verlopen via oud-medewerkers, en prikkels tot spionage blijven bestaan. Ook bestaan mogelijk uitvoeringsproblemen, waarvoor in verschillende landen wordt gewaarschuwd.¹⁹⁹

Interveniëren

Met directe interventie kiest de overheid ervoor om zelf direct een veiligheidsbelang te borgen in plaats van de markt (met bijvoorbeeld regels of subsidies) ertoe te bewegen dat te doen. Vaak is de interventielogica dan een uitvergroting van de interventielogica's die hiervoor al besproken zijn. Zo lijkt de interventielogica van het verwerven van (een aandeel in) een onderneming veelal op die van industriepolitiek (i.e. aanwezigheid van bepaalde bedrijvigheid in binnenlandse handen is goed voor de economische c.q. nationale veiligheid), maar is de wijze van het regelen van die interventielogica anders. Met het verwerven van (een meerderheid van de) aandelen verzekert een overheid zich van invloed op het reilen en zeilen van (of macht over) een onderneming, met (her)kapitalisatie en staatssteun mikt een overheid op ontwikkeling of behoud van bedrijvigheid, etc. Zulke maatregelen lijken vaak op industriepolitiek, met als onderscheidend kenmerk dat ze gericht zijn op individuele ondernemingen in plaats van op meerdere bedrijven die bijvoorbeeld actief zijn in een bepaalde bedrijfstak. Risico's rondom informatiefalen voor de overheid en verkeerde keuzes door lobby blijven van toepassing, maar zijn uitvergroot.

Directe interventies kunnen effectief zijn. Staatssteun houdt bedrijven in leven²⁰⁰ en in beginsel kan dat in sommige gevallen voorkomen dat bedrijvigheid (deels) overgaat naar buitenlandse spelers (maar dat is geen noodzakelijk gegeven wanneer ook een binnenlandse partij de boedel had kunnen overnemen). Steun kan ook voor een kostenvoordeel zorgen. De kanttekeningen die op investeringscreening van toepassing waren zijn dat hier echter ook. De mate

199 Zo ook in Nederland, zie KNAW waarschuwt voor voorgenomen wet kennisveiligheid, 10 oktober 2023.

200 In de context van Europese staatsteunvrijstellingen rondom herstructurering neemt o.a. de kans op uittreding met 58 tot 68% af, zie Heim et al. (2017). "[The impact of state aid on the survival and financial viability of aided firms.](#)" *European Economic Review* 100, 193-214.

waarin staatsinterventie bij bedrijven helpt bij het beheersen van economische veiligheidsrisico's is verder ambigu doordat staatsdeelname ook contrair kan zijn aan het realiseren van economische veiligheidsdoelen. Staatsondernemingen investeren bijvoorbeeld vaak minder efficiënt en nemen minder (gezonde) risico's.²⁰¹ Gerichtte subsidies door de Chinese overheid aan bedrijven zorgen niet voor hogere productiviteitsgroei bij deze ondernemingen.²⁰² Voor Chinese staatsbedrijven is bekend dat zij door hun staatseigenaren makkelijker kunnen beginnen met innoveren, maar dat ook minder goed doen.²⁰³ Over het algemeen lijkt te gelden dat staatseigenaarschap een negatief effect heeft op de financiële prestaties van ondernemingen, maar wel zorgt voor het varen van een andere koers, bijvoorbeeld rondom R&D of handel.²⁰⁴ Die andere koers zorgt evenwel voor vraagstukken rondom de balans tussen (concurrerende) economische (veiligheids)doelen: veranderende handelspatronen kunnen afhankelijkheden verminderen, maar wanneer dat bekostigd wordt uit verminderde prikkels voor het voeren van een gezonde bedrijfsvoeringen neemt daarmee het concurrentievermogen van deze ondernemingen ook af. Prioritair beleid gericht op specifieke ondernemingen kan zich daarmee soms ook in de staart bijten.

Een andere interventie is het aanleggen van voorraden. Wanneer bij verstoring van leveringsketens een beroep gedaan kan worden op voorraden, dempt dat in beginsel de impact van de verstoring. In het verleden zijn in verschillende landen voorraden ingezet om crises het hoofd te bieden.²⁰⁵ Vitale infrastructuur kan dan beter blijven draaien, maar afhankelijkheden worden er niet mee opgelost. Voor sommige goederen is voorraadvorming lastig (e.g. door bederf) en ex ante kan het moeilijk zijn om te bepalen voor welke zaken hoeveel voorraad essentieel

201 Zie Narjess Boubakri, Jean-Claude Cosset & Walid Saffar (2013). "[The role of state and foreign owners in corporate risk-taking: Evidence from privatization](#)", *Journal of Financial Economics* 108/3, 641-658 en Ruiyuan Chen, Sadok El Ghoul, Omrane Guedhami & He Wang (2017). "[Do state and foreign ownership affect investment efficiency? Evidence from privatizations](#)". *Journal of Corporate Finance* 42, 408-421.

202 Lee G. Branstetter, Guangwei & Mengjia Ren (2023). "[Picking winners? Government subsidies and firm productivity in China](#)." *Journal of Comparative Economics* 51/4, 1186 -1199.

203 Kevin Zheng Zhou, Gerald Yong Gao, & Hongxin Zhao (2016). "[State Ownership and Firm Innovation in China: An Integrated View of Institutional and Efficiency Logics](#)". *Administrative Science Quarterly* 62/2, 375-404.

204 Op basis van een metastudie, zie Tihanyi, L., Aguilera, R. V., Heugens, P., van Essen, M., Sauerwald, S., Duran, P., & Turturea, R. (2019). "[State Ownership and Political Connections](#)". *Journal of Management*, 45(6), 2293-2321.

205 Voor de VS, zie bijvoorbeeld: Anshu Siripurapu & Noah Berman, "[The State of U.S. Strategic Stockpiles](#)", Council on Foreign Relations, maart 2023.

is.²⁰⁶ Ook kan het een bron zijn van internationaal geschil, omdat voorraden die aangehouden worden door een land, niet gebruikt kunnen worden door een ander.²⁰⁷ Internationale samenwerking kan dit probleem misschien oplossen, al is de vraag in welke mate internationale samenwerking standhoudt bij grote schokken.²⁰⁸

Lessen van effectiviteitsmeting

De analyse van mechanismen rondom beleidsmaatregelen die economische veiligheidsdoelen beogen te realiseren wijst op een aantal lessen, zowel inhoudelijk als rondom methode.

Rondom methode geldt dat er een tekort is aan specifiek onderzoek om de effectiviteit van EV-beleid voor het realiseren van EV-doelen aan af te meten. Debet hieraan is onder andere dat de discussie en het beleid rondom EV met de veranderende internationale politieke verhoudingen een impuls heeft gekregen waar nog empirie op moet volgen. Monitoring en evaluatie van (nieuw) beleid verdient daarmee hoe dan ook aanbeveling, ook gelet op de inhoudelijke lessen die aan de bestaande literatuur ontleent kunnen worden.

Inhoudelijk geldt rondom de pijler *promote* dat industriepolitiek kan bijdragen aan structuurverandering van de economie. Daartoe behoort ook het versterken van binnenlandse productie om zo minder afhankelijk te zijn van het buitenland en het verwerven van internationaal marktaandeel. Industriepolitiek kan daarmee een bijdrage leveren aan het realiseren van economische veiligheidsdoelen. Tegelijkertijd is het belangrijk om te markeren dat industriepolitiek risico- noch kosteloos is. Industriepolitiek realiseert niet altijd haar doelen, het is ex ante niet altijd duidelijk of de overheid het beter weet dan de markt, en het risico op niet effectieve beleidskeuzes onder invloed van bijvoorbeeld lobby is aanwezig. Zulke risicofactoren begrenzen de effectiviteit van industriepolitiek. Dit geldt overigens ook voor e.e.a. in de pijler *protect*, omdat het limietgeval van industriebeleid gerichte steun aan individuele bedrijven is. Belangrijk is hier ook dat de

206 Zelfs in Finland was dit tijdens de pandemie een uitdaging, zie bijvoorbeeld: Peppi Vaananen, [Lessons from Coronavirus: Is Finland's Preparedness as Stellar as its Reputation?](#), RUSI, Augustus 2020.

207 Zie bijvoorbeeld: Mari Eccles & Giedre Peseckyte, ["Czechia slams Germany over drug stockpiling"](#), Politico, juni 2024.

208 Cf. de discussie rondom vaccins naar derde landen in de covidperiode.

voorgaande beschouwing zich vooral heeft gecentreerd rondom effectiviteit, maar niet rondom efficiëntie. Staatssteun is in de regel effectief in het laten overleven van bedrijven of deze bedrijven een concurrentievoordeel geven, maar de kosten daarvan kunnen ook hoog zijn. Die kosten zijn niet alleen financieel voor de overheid, maar ook maatschappelijk, bijvoorbeeld wanneer bedrijven door steun minder prikkels ervaren om zelf efficiënter te worden of de economie krimpt doordat er minder globaliseringsbaten genoten worden.²⁰⁹

Een helder afwegingskader rondom *promote* is daarmee geboden, waartoe in Nederland ook al aanzetten zijn gedaan.²¹⁰ Idealiter schept zo'n afwegingskader ook duidelijkheid tussen beleid gericht op *nationale* en *economische veiligheid*, en 'regulier' economisch beleid. Niet alle investeringen in vestigingsklimaat, duurzaamheid, of andere 'strategische sectoren' of 'kritieke technologieën' hoeven in de veiligheids sfeer betrokken te worden en de grens tussen economisch veiligheidsbeleid en economisch beleid moet ook niet te dun worden. Rondom industriepolitiek geldt daarbij ook dat het concurrentievermogen of het vestigingsklimaat van veel factoren afhankelijk is, en niet alleen de mate waarin de overheid direct of indirect steun verschaft aan 'kansrijke' technologieën, sectoren of bedrijven. Tot deze factoren behoren ook onderwijs, infrastructuur, etc. Economisch veiligheidsbeleid gaat veelal niet over deze factoren, terwijl deze over de middellange tot lange termijn ook belangrijk zijn voor het vestigingsklimaat en concurrentievermogen (ook in strategische of kritieke technologieën, zeker in die sectoren of technologieën die nu nog onbekend zijn). Beleid is hier belangrijk, maar ook wanneer zij niet in de sfeer van veiligheidsbeleid betrokken wordt.

Informeren en *beïnvloeden* als mechanismen onder de noemer *partner* zijn *no-regret* beleidsopties, maar de impact van deze mechanismen moet ook niet overschat worden. De literatuur verduidelijkt dat de overheid onderscheidend kan zijn in het organiseren van de uitwisseling van informatie rondom economische veiligheidsrisico's en in *nudging* van keuzes door bedrijven en internationale gremia, maar ook dat marktprikkels een tegengestelde invloed kunnen uitoefenen. Voor Europese bedrijven geldt bijvoorbeeld dat meer zorgen over

209 Beata Smarzynska Javorcik, Lucas Kitmueller, Lucas Schweiger & Ali Yildirim (2023). [Economic costs of friendshoring](#). CID Faculty Working Paper No. 422 schat bijvoorbeeld dat friendshoring tot 4,7% bbp kan kosten.

210 Voor een bespreking, zie Van Dijk (2024). [Industriepolitiek verhoogt kans op ondoelmatig beleid](#). ESB 109(4837S), 36-39.

toeleveringsketens niet per se resulteren in voornemens om toeleveringsketens daadwerkelijk te diversifiëren of verleggen. De kans bestaat daarmee dat informatie en invloed noodzakelijke maar niet voldoende mechanismen zijn om veiligheidsbelangen te borgen.

Maatregelen onder de noemer *protect* grijpen het meest direct aan op veiligheidsrisico's en vertrouwen minder op vrijwillige gedragsaanpassingen van marktpartijen (zoals bij informatie en invloed). Regelgeving schakelt marktprikkels (deels) uit en kan daarmee effectief zijn (mits voldoende nageleefd). Dit geldt ook voor directe interventie bij organisaties door de overheid. De vraag welke bedrijven, sectoren, of technologieën in aanmerking moeten komen voor directe bescherming wordt daarmee wel direct pregnanter – te meer omdat bescherming ook niet kosteloos is (zie ook de bespiegeling rondom industriepolitiek hierboven).

Handelingsperspectieven

Grenzen veranderen, grenzen vervagen, en grenzen worden verlegd. Decennialang werden grenzen minder bepalend voor de internationale handel en bouwden bedrijven complexe internationale toeleverketens vanuit de *'just-in-time'* gedachte van economische efficiëntie. Geopolitieke veranderingen dwingen nu tot meer aandacht voor economische veiligheid binnen de eigen grenzen. Overheden en bedrijven moeten inspelen op de aanzwengelde rivaliteit tussen de VS en China, zorgen om de kwetsbaarheden van toeleverketens (aangewakkerd door de coronapandemie) en de oorlogen in Oekraïne en het Midden-Oosten.

In de afgelopen jaren is Nederland onverwacht en onbedoeld geworden tot voorloper in Europa op EV-beleid. Bovenal is het in die rol geduwd door de aanwezigheid van één specifiek bedrijf: ASML. Goeddeels onder externe druk, kwamen exportcontrole en het belang van stabiele en veilige toeleverketens hoog in het vaandel, wat het begin van een paradigmaverschuiving inluidde. Deze eerste fase van herijking van de balans van concurrentievermogen, weerbaarheid en nationale veiligheid richtte zich op inrichting van *protect*-instrumenten: hogere muren om onwenselijke afhankelijkheden tegen te gaan.

Deze voorloper positie van Nederland is ook de landen binnen deze studie niet ontgaan; tijdens onze *deskresearch* en in interviews viel op dat Nederlandse instrumenten en concepten zowel binnen als buiten Europa regelmatig worden aangehaald als voorbeelden van *'best practices'*.

Nu staat Nederland aan het begin van een tweede fase in EV-beleid, waarbij de focus verlegd wordt naar de *protect*- naar de *promote*-agenda. Hoewel de eerste fase niet gemakkelijk was, belooft dit de moeilijkere fase te worden. De vereiste investeringen en binnenlandse afbreukrisico's zijn namelijk groter: van keuzes voor industrie- en innovatiepolitiek (ofwel: de besteding van belastinggeld) tot engagement van het bedrijfsleven en samenwerking met Europese en internationale partners. Een uitdaging is hoe en met welke bedrijven en partners te investeren in een duurzaam strategisch gesprek; het Semicon Board NL dat in 2025 start zal op dit vlak een leidend voorbeeld in zijn.

In vergelijking tot sommige andere landen moet Nederland qua *promote*-agenda van ver komen. Anders dan Frankrijk heeft het geen traditie van industriepolitiek,

en anders dan Finland – dat net als Nederland de vrije markt hoog acht – heeft het ook geen traditie van investeren in weerbaarheid. Overheidsinterventies beperkten zich tot het vormen van een gunstig ondernemings- en investeringsklimaat, en de traditie van publiek-privaat partnerschap was gericht op economische doelstellingen in plaats van strategische en veiligheidsbelangen. Net als veel westerse landen moet Nederland een nieuwe balans vinden tussen vrijhandel en veiligheid. Het kan hierbij kijken naar de ervaringen en reacties van landen die hier al eerder direct mee zijn geconfronteerd, zoals Australië en Canada. Een andere overweging betreft vrijhandelsverdragen als EV-instrument, wat in Europese context uitgevouwen zou moeten worden.

Naast industrie- en innovatiepolitiek vereist deze tweede fase van EV-beleid een heroriëntatie op de onderlinge verwevenheid tussen politiek en bedrijfsleven. Dit noodzaakt een structureel strategisch gesprek tussen bedrijven en overheid. Een strategisch gesprek gaat verder dan alleen de publiek-private partnerschappen die zo kenmerkend waren voor Nederland in het tijdperk van economische efficiëntie. Het doel is tenslotte niet alleen samenwerken voor een versterkt verdienvermogen en toegenomen economische kracht, maar juist ook voor een grotere weerbaarheid in een geopolitieke context gekenmerkt door toegenomen complexiteit en inzet van economische relaties als drukmiddel. Het bedrijfsleven beschikt over cruciale informatie en capaciteiten (bijvoorbeeld met betrekking tot toeleveringsketens) om EV-risico's te kunnen herkennen en tegen te gaan. Dit gaat echter om zeer gevoelige gegevens die idealiter op vrijwillige basis, en met een sterk gevoel van wederzijds vertrouwen en een gedeelde missie uitgewisseld worden.

Snel veranderende geopolitieke verhoudingen in het afgelopen decennium noopten niet alleen in Nederland tot ontwikkeling van EV-beleid. De 11 landenstudies gepresenteerd in dit rapport bieden inzichten die, al dan niet in aangepaste vorm, EV-beleid van Nederland in EU-context kunnen informeren. Ze bieden aanknopingspunten voor handelingsperspectieven ter consolidatie en aanscherping van toekomstbestendig EV-beleid.

Ter afsluiting van dit rapport identificeren wij de volgende handelingsperspectieven:

- **Herijk de doelstellingen van EV-beleid met enige regelmaat en leer van gelijkgestemde landen:** de dynamische EV-context vraagt continue afstemming van onze doelen op de actualiteit. Sluit aan bij de doelstellingen van de G7, andere minilaterals en bondgenoten.
- **Bied helderheid over de strategische doelen van economische veiligheid:** ontwikkel, samen met bedrijven en maatschappelijke organisaties, een gedeelde visie voor de gewenste maatschappij van de toekomst (zoals Japan). Deze stip aan de horizon biedt richting aan overheidsbeleid en investeringen van bedrijven voor de lange termijn;
- **Investeer in binnenlands maatschappelijk en politiek draagvlak en ondersteun het bedrijfsleven bij investeringen in EV-beleid:** inspiratie kan gehaald worden uit instrumenten zoals een duurzaam strategisch gesprek met bedrijven (zoals in Finland), een EV-bedrijfsurvey (zoals Japan) en op EU-niveau en scenario oefeningen met uiteenlopende belanghebbenden;
- **Leer van de institutionele governance van EV-beleid uit het buitenland.** Denk na over welke elementen uit de governance in het buitenland wenselijk en toepasbaar zijn binnen de Nederlandse *whole-of-government*-aanpak. Internationaal geven landen verschillend vorm aan hun *governance*, bijvoorbeeld via een centraal bestuursorgaan voor de coördinatie van EV binnen de overheid (zoals in Finland) of via een team van direct verantwoordelijken bij de departementen die direct hiermee in verbinding staan (zoals in Japan). Het borgen van voldoende uitvoeringscapaciteit is hoe dan ook belangrijk (zoals in Taiwan en de VS);
- **Versterk het beleidsproces.** Schep duidelijkheid over de grenzen tussen nationale veiligheid, economische veiligheid, en regulier (economisch) beleid; zorg voor een afwegingskader voor wanneer (economisch) beleid nodig is omwille van (economische) veiligheid; en zorg voor monitoring en evaluatie van het huidige Nederlandse EV-beleid;
- **Werk aan EV-beleid dat op EU-niveau en door partnerlanden gedragen is** door de Nederlandse ervaringen en instrumenten actief te delen in Brussel, met andere (Europese) hoofdsteden en in Track 1.5 dialogen met partnerlanden. Sluit waar mogelijk aan bij minilaterale EV-verbanden;

- **Anticipeer op en beïnvloed** waar mogelijk verwachte EV-maatregelen van tegenstanders én bondgenoten die de Nederlandse concurrentiekracht of strategische technologische capaciteit beïnvloeden (zoals Zuid-Koreaanse voorbereiding op Amerikaanse halfgeleider-tarieven);
- **Behoud en versterk de technologische concurrentiepositie:** investeer in wetenschap, innovatie en commercialisatie (zoals de grote spelers: VS en China), en koester strategisch 'onmisbare' capaciteiten (zoals Japan en Taiwan). Zet in op kennisveiligheid met duidelijke richtlijnen en in samenwerking met inlichtingendiensten (zoals Australië en Frankrijk);
- **Leer van internationale partners en bedrijven:** kennis- en informatie-uitwisseling kan bijdragen aan een afgestemde aanpak van economische veiligheid. Hierbij kan gedacht worden aan samenwerking met hightech kampioenen (Japan en Taiwan), monitoring en continuïteitsmanagement (Finland), en potentiële strategische partnerschappen in grondstoffen (Canada en Australië).
- **Blijf open waar mogelijk, bescherm waar noodzakelijk:** zorg voor voldoende investeringsruimte, maar identificeer specifieke risicosectoren voor bedrijven en onderzoek en baken deze regelmatig opnieuw af (zoals Duitsland en Taiwan). Investeer in relaties met het bedrijfsleven, stimuleer hen EV-doelstellingen te internaliseren en bevorder informatie-uitwisseling tussen bedrijven en overheid;
- **Maak gebruik van economische informatie en inlichtingen:** verzamel inlichtingen om EV-beleid te informeren en investeringen te beschermen (zoals het Franse SISSE) en om toeleveringsrisico's in kaart te brengen (zoals Zuid-Korea). Deel informatie met gevolgen voor nationale veiligheid van bondgenoten (zoals Canada).

Annex 1 Lijst van geraadpleegde experts

(in alfabetische volgorde)²¹¹

Australië

Bart Hogeveen, Deputy Director for Cyber, Technology & Security, Australian Strategic Policy Institute (ASPI) (email contact, december 2024)

Duitsland

Tobias Gehrke, Senior Policy Fellow, European Council on Foreign Relations (ECFR) (email contact, december 2024)

Finland

Mikael Wigell, Research Director, Finnish Institute of International Affairs (FIIA)
Tomi Kristeri, Research Assistant, Finnish Institute of International Affairs (FIIA)
(online gesprek, 29 november 2024)

Frankrijk

Mathieu Duchâtel, Director of the Asia Programme, Institut Montaigne
(online gesprek, 18 december 2024)

Japan

Kazuto Suzuki, Director and Group Head for Economic Security, Institute of Geoeconomics
Hitoshi Suzuki, Senior Research Fellow, Institute of Geoeconomics
(online gesprek, 2 december 2024)

211 Binnen de scope van dit project was het niet mogelijk om gesprekken te plannen met experts uit Canada en uit China. Wel is eerder dit jaar uitgebreid gesproken over economische veiligheid met Dr. Chuanying Lu, *Senior Fellow* en *Director of Research Center for Global Cyberspace en Governance* bij de *Shanghai Institutes for International Studies*; en met Canadese officials in de marge van het *Advancing Economic Security Forum* in Seoul, 6 december 2024.

Taiwan

I-chung Lai, President, Prospect Foundation
(online gesprek, 26 november 2024)

Verenigd Koninkrijk

Francesca Ghiretti, Research Leader, RAND
(online gesprek, 17 december 2024)

Verenigde Staten

Navin Girishankar, President of the Economic Security and Technology
Department, Centre for Strategic and International Studies, Washington D.C.
(online gesprek, 13 december 2024)

Zuid-Korea

Dae-eun Lee, Senior Researcher, Economic Security Team, Korea Institute for
International Economic Policy (KIEP)
(online gesprek op 29 november 2024)

Annex 2 Overzicht landenverkenning EV per maatregel

Investering concurrentiekracht	
VS	Inflation Reduction Act, Infrastructure Investment and Jobs Act
Australië	Future Made in Australia Act
Canada	Canada Growth Fund
Duitsland	Industriepolitik der Zeitenwende, Waterstofstrategie In overweging: Deutschlandsfonds, Industriepakt
Frankrijk	France 2030, France Relance, Le pacte productif
Finland	Duurzame groei investeringen, niet direct EV-beleid
Japan	Sector specifieke investeringsstrategieën
Taiwan	National Development Fund
VK	Advanced Manufacturing Plan, National Wealth Fund, Momenteel bezig met Industrial Strategy (verwacht januari 2025)
ZK	K-Chips Act, AI Investment Fund
China	Investeren in staatsbedrijven, Manufacturing Champions

Investering vestigingsklimaat	
VS	National Wealth Fund
Australië	Future Made in Australia Act
Canada	Canada Growth Fund
Duitsland	
Frankrijk	
Finland	
Japan	Foreign Exchange and Foreign Trade Act, TSMC Japan
Taiwan	Asia Silicon Valley Development Plan
VK	
ZK	The Special Act
China	Voor Chinese bedrijven wel, voor buitenlandse bedrijven minder.

R&D opkomende technologie	
VS	Chips and Science Act; National Semiconductor Technology Centre, US National Science Foundation: Innovation Engines, Tech Hubs
Australië	National Reconstruction Fund, Future Made in Australia Innovation fund, Critical Technologies Challenge Program, Trailblazer Universities Program
Canada	Innovation Canada, NSERC Alliance, Scientific Research and Experimental Development tax incentives
Duitsland	High-Tech Strategie
Frankrijk	Crédit d'Impôt Recherche, Crédit d'Impôt Innovation, Grand Plan d'Investissement, Innovation clusters
Finland	Business Finland (voormalig Tekes), Strategische Onderzoek Raad
Japan	Society 5.0, Integrated Innovation Strategy, K Program
Taiwan	Industrial Technology Research Institute
VK	The UK Science and Technology Framework, UKRI – UK Research and Innovation
ZK	Innovation Plan for Government R&D system
China	AI Program, National Integrated Circuit Industry Investment Fund

Bedrijvensurveys EV	
VS	
Australië	ACCI National Trade Survey 2023
Canada	Survey: Supply chain challenges and conditions in Canada
Duitsland	Profits of German investors in China – an empirical survey - Merics
Frankrijk	
Finland	Kamer van Koophandel (toeleveringsketens en intl. handel), Fins Economisch Onderzoeksinstituut (waardeketens en kwetsbaarheden) etc.
Japan	METI surveys Externe surveys
Taiwan	
VK	Business Insights and Conditions Survey, Cyber security breaches survey
ZK	
China	

Promotie start-ups & scale-ups	
VS	NSF Small Business Innovation Research/Small Business Technology Transfer, EDA BuildtoScale (B2S), Small Business Development Centers
Australië	Industry Growth Program, Australia's Economic Accelerator, Austrade's landing pads, Advanced Strategic Capabilities Accelerator
Canada	New Canadian Entrepreneurs' Incentive, Strategic Innovation Fund
Duitsland	High-Tech Grunderfonds en interessant: EXIST: University-Based Business Start-Ups
Frankrijk	La France Tech, French Tech 2030, French Tech Emergence Grant Ook opvallend: tech talent visa systeem
Finland	Finnish Industry Investment (TESI), Business Finland, Ilmastorahasto Oy, (Klimaatfonds), Öppiva Invest Oy
Japan	J-Startup programma
Taiwan	Business Angel Investment Program
VK	Innovate UK, Edge scale up programme, TechNation
ZK	Seoul 2030 Vision Fund
China	Whitelisting, Made in China 2025

Uitbreiding vrij dataverkeer	
VS	Data Free Flow with Trust in G7, national strategy to advance privacy-preserving data sharing and analytics, transatlantic data privacy framework
Australië	Australian Data Strategy Digital Trade Strategy
Canada	DFFT
Duitsland	In G7 verband: DFFT
Frankrijk	Binnen G7, maar ook loi pour une Republique numerique
Finland	
Japan	Data Free Flow with Trust
Taiwan	Data Free Flow With Trust Initiative
VK	DFFT G7
ZK	Data 3 Act
China	Network Data Security Management Regulation

Inzet gedeelde (tech) standaarden	
VS	NIST: A Plan for Global Engagement on AI Standards
Australië	Quad Principles on Critical and Emerging Technology Standards
Canada	*In G7 verband
Duitsland	Dataplatform Gaia-X (met Frankrijk)
Frankrijk	Dataplatform Gaia-X (met Duitsland)
Finland	In Finse Cyber Security Strategie (2024-2035) (p.46)
Japan	Japanese Industrial Standards Committee (JISC)
Taiwan	Bureau of Standards, Metrology and Inspection (BSMI)
VK	Tech diplomatie
ZK	The Korean Agency for Technology and Standards (KATS)
China	China Standard 2035

EV-tafel	
VS	
Australië	Supply Chain Roundtable
Canada	Economic Strategy Tables
Duitsland	Geen EV, maar wel industrietafel om toekomst industrie vorm te geven.
Frankrijk	Industrieraad, Digitale raad
Finland	Voor toeleveringsketens 'Pools' (NESA)
Japan	Keidanren meetings, EV-raad
Taiwan	CEO-Roundtable
VK	Business council
ZK	Bezoek Biden en Yoon aan Samsung Semiconductors
China	Ontmoeting Xi met Amerikaanse CEOs

(Sectorale) minilaterale samenwerking	
VS	Quad, Chips 4 Alliance, Indo-Pacific Economic Framework, AUKAS, EU-NATO taskforce on the resilience of critical infrastructure.
Australië	MSP, QUAD, Vrijhandelsverdragen: RCEP en CPTPP, Supply Chain Resilience Initiative (Japan-Australia-India) Australia-Japan-South Korea trilateral dialogue
Canada	Minerals Security Partnership, CUSMA (Canada-US-Mexico)
Duitsland	Japan-Duitsland EV kader,
Frankrijk	In EU-verband en bilateraal, waaronder Nederlands-Franse pact
Finland	Mineral Security Partnership,
Japan	SCRI, APEC, CPTPP, QUAD, G7 leiderschap op EV
Taiwan	South Bound Policy, Trilateral Forum VS, EU en Taiwan
VK	UK-India Technology Security Initiative: CPTPP; UK, US and Australia: supply chain resilience pact
ZK	Trilateraal EV-dialoog met de VS en Japan
China	ASEAN-China Free Trade Area, ASEAN-China joint sustainable development

Track 1.5 dialogen	
VS	US-Japan-SouthKorea,U.S.-Germany Critical and Emerging Technology Track 1.5 Dialogue
Australië	U.S.-Australia Track 1.5 Dialogue on Strategic Stability, India-France-Australia 1.5 Trilateral Dialogue
Canada	Canada-Europe Track 1.5 Workshop on Emerging Technology and Cyber Policy, India-Canada 1.5 Track Dialogue - Gateway House
Duitsland	U.S.-Germany Critical and Emerging Technology Track 1.5 Dialogue
Frankrijk	India-Frankrijk, India-Frankrijk-Australië
Finland	
Japan	Japan-VK dialoog
Taiwan	Taiwan-Slowakijë
VK	Cyber: track 1.5 dialogue with China
ZK	Australië-Zuid Korea Critical Tech Track 1.5 in Seoul
China	U.S. China Cyber Dialogue

Mapping afhankelijkheidspatronen	
VS	NIPP: National Infrastructure Protection Plan.
Australië	Critical Infrastructure Resilience Strategy; Trusted information sharing network, Office of Supply Chain Resilience.
Canada	Critical Minerals Strategy.
Duitsland	Nationaal grondstoffen agentschap/observatorium (DERA), overweging in Aktionsplan 2024+.
Frankrijk	OFREMI: Nationaal grondstoffen observatorium voor de industrie.
Finland	Rapport t.b.v. Finse afhankelijkheid China.
Japan	Japan Organization for Metals and Energy Security, Economic Intelligence Processes Strategic Energy Plan.
Taiwan	Kritische grondstoffen uit China, South Bound Policy.
VK	Critical Imports and Supply Chain Strategy; Supply chain resilience pact.
ZK	The Framework Act.
China	Made in China 2025, China 2060.

Samenwerking met bedrijven strategisch aanbod	
VS	National Semiconductor Technology Center, Rapidus, ook onder IRA en Chips and Science.
Australië	Binnen Future Made in Australia.
Canada	Investerings elektrische voertuigen industrie: Northvolt, Volkswagen.
Duitsland	Batterijen gigafabriek, Halfgeleider investeringen onder EU chipsact (TSMC).
Frankrijk	Mega batterijfabriek; 'pacts', bv met auto-industrie.
Finland	'Pools' (NESA).
Japan	Rapidus investeringen.
Taiwan	Promotie 5 strategische sectoren.
VK	UK Infrastructure bank: batterij gigafabriek, halfgeleider producent, lithium mijn.
ZK	Mega chipcluster in Yongin.
China	(Gedeeltelijke) staatsbedrijven zoals SMIC.

Regulering digitale economie	
VS	Marktmodel
Australië	Binnen Digital Trade Strategy
Canada	Binnen Digital Charter
Duitsland	Binnen Wet tegen concurrentiebeperkingen (GWB), uitgevoerd door Bundeskartellamt
Frankrijk	Deels binnen loi pour une Republique numerique
Finland	Finland's National Roadmap : EU Digital Decade Policy Programme 2030
Japan	Act on Improving Transparency and Fairness of Digital Platforms
Taiwan	White Paper on Competition Policy in the Digital Economy
VK	Digital Markets, Competition & Consumers Act (2024)
ZK	Platform Competition Promotion Act (PCPA)
China	Beleid digitale economie

Overheidsbelang in een bedrijf	
VS	
Australië	Relatief weinig (9). Interessant: Snowy Hydro Limited
Canada	Crown Corporations
Duitsland	Bijvoorbeeld energiebedrijf Uniper
Frankrijk	In sleutelindustrie Advanced Computing: Atos; Energiebedrijf: EDF
Finland	Relatief veel bedrijven van financieel of 'strategisch belang', of met een overheidsopdracht. O.a. door Solidium
Japan	Overname JSR door Japan Investment Corp.
Taiwan	Taiwania Capital, Overheid heeft belang in TSMC
VK	Voorbeeld: Great British Energy, Staalindustrie
ZK	Korea Electric Power Corporation, Herstructurering commerciële banken
China	Volledige staatsbedrijven of staatsbedrijven die deels in het bezit van de overheid zijn

Beperkingen markttoegang in kritieke sectoren	
VS	Entity List
Australië	Huawei, In 2012: Australia Bars Huawei From Broadband Project
Canada	Huawei en ZTE ban
Duitsland	Onder 5G toolkit
Frankrijk	EU 5G Toolkit
Finland	EU 5G-Toolkit deels geïmplementeerd
Japan	Huawei ban, Whitelisting Zuid-Korea
Taiwan	Restricties op personen uit China, HK en Macau
VK	Beslissing via Nationale Veiligheidsraad (NSC), op advies van cyber bureau (NCSC)
ZK	Special Measures Act on Strengthening and Protecting Competitiveness of National High-Tech Strategic Industry
China	Negative List for Foreign Investment en the Negative List for Market Access, Whitelisting

Beperking academische openheid	
VS	Zie ook kennisveiligheid, SECURE, NSF Training modules onderzoeksveiligheid,
Australië	University Foreign Interference Taskforce; Guidelines to counter foreign interference in the Australian university sector; ARC Countering Foreign Interference Framework
Canada	Lijst met onderzoeksinstituten die 'gevaar voor nationale veiligheid' vormen; National Security Guidelines for Research; Partnerships; Far From Home – A Travel Security Guide -
Duitsland	Position paper onderzoeksveiligheid Ministerie voor Onderwijs en Onderzoek
Frankrijk	DG Binnenlandse Veiligheid (DGSI) 'economische Veiligheidsmissie'
Finland	Beleidsplan t.b.v. internationalisering hoger onderwijs
Japan	Verzoek aan Japanse universiteiten voor screening buitenlandse medewerkers in sensitieve sectoren
Taiwan	Restricties op personen uit China, HK en Macau
VK	Academic Technology Approval Scheme (ATAS) Trusted research and innovation – UKRI
ZK	Screening
China	Screening buitenlandse studenten en werknemers

Diversificatie toeleveringsketens	
VS	Executive order on Supply Chain Resilience, Mineral Security Partnership
Australië	
Canada	Rapport Supply Chain Task Force; National Trade Corridors Fund; Friendshoring Elektrische Auto's (in Economic Statement 2024)
Duitsland	Kritieke grondstoffen fonds
Frankrijk	Via OFREMI, maar ook opening Lithium Mijn
Finland	Niet nodig vanwege integraal 'leveringszekerheid' beleid.
Japan	Economic Security Promotion Act
Taiwan	South Bound Policy
VK	Mineral Security Partnership; Critical Imports and Supply Chain Strategy
ZK	3050 strategy
China	Buiten de diversificatie van toeleveringsketens zet China voornamelijk in op zelf stijgen in de waardeketens. Dual Circulation Strategy , Nieuwe Zijderoute

EV-informatiepunt voor ondernemers	
VS	Meer specifiek: Infrastructure Dependency Primer (IDP) CISA
Australië	Resources for business and government
Canada	
Duitsland	
Frankrijk	Via Service de l'information stratégique et de la sécurité économiques SISSE
Finland	HVO- Extranet: Portaal paraatheid en continuïteitsmanagement
Japan	Trade and Economic Cooperation Bureau
Taiwan	Internal Compliance Program
VK	Safeguarding Supply Business Guide NPSA; op cyber: NCSC cyber essentials.
ZK	
China	

Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers	
VS	Small and medium-sized enterprise resources USPTO
Australië	ASIO NITRO Portal, ASIO Advice on Protecting Research
Canada	Safeguarding Your Research
Duitsland	Overweegt Nederlands model (p.5)
Frankrijk	Via Service de l'information stratégique et de la sécurité économiques SISSE
Finland	Nationaal Cyber Security Centrum: Instructions and guides for organisations and companies NCSC-FI
Japan	Security Export Guidance
Taiwan	Handelsveiligheidskantoor
VK	
ZK	Kennisveiligheid-informatiepunt voor ondernemers
China	

Cybersecurity en gegevensbescherming	
VS	Cyber Agentschap (CISA); National Critical Functions
Australië	2023-2030 Australian Cyber Security Strategy Action Plan
Canada	Communications Security Establishment Canada, Canadian Centre for Cyber Security
Duitsland	BSI-wet: veiligheid van informatiesystemen en BSI-Kritis-verordening (voor kritieke infrastructuur) IT-veiligheidswet 2.0 ondersteund door BSI
Frankrijk	Via ANSSI (Frans cybersecurity agentschap; bewustwording & bescherming kritieke infrastructuur; Loi pour une République numérique
Finland	Finse Cyber Security Strategie (2024-2035)
Japan	Basic Act on Cybersecurity
Taiwan	Data Protection Act
VK	NCSC
ZK	National Cybersecurity Strategy
China	Data Security Law

Wetgeving kennisveiligheid	
VS	Algemeen: NSPM-33 Specifiek voorbeeld: Department of Energy, Chips and Science Act (§10634, 42)
Australië	Foreign Influence Transparency Scheme (2018); Blueprint for Critical Technologies
Canada	Research Security Centre - Policy on Sensitive Technology Research and Affiliations of Concern
Duitsland	Deels in BSI-wet, in overweging actieplan.
Frankrijk	Franse Blokadewet, Protection du potentiel scientifique et technique et intelligence économique (PPST)
Finland	
Japan	Unfair Competition Prevention Act, Guidance for the Control of Sensitive Technologies for Security Export for Academic and Research Institutions
Taiwan	National Security Act (NSA) en Trade Secrets Act (TSA)
VK	*onder beperking academische openheid
ZK	Defence Technology Security Act, Act on Prevention of Divulgence and Protection of Industrial Technology (APDPIT)
China	Counter-espionage Law

Gegevensdeling toeleveringsketens bedrijven	
VS	Supply Chain Resilience Centre (Homeland Security)
Australië	Trusted Information Sharing Network, Office of Supply Chain Resilience
Canada	Collection of information on country of smelt and cast for aluminum imports; collection and publication of country of melt and pour information for steel imports
Duitsland	In overweging in Aktionsplan Wirtschaftsschutz 2024+
Frankrijk	Beperkt inzicht OFREMI
Finland	'Pools' (NESA)
Japan	Twee controle mechanismes: List Control en Catch-all control
Taiwan	
VK	
ZK	
China	National Intelligence Law

Inbound FDI-screening mechanismen	
VS	Vernieuwd onder FIRRMA, met controlerende macht: Committee on Foreign Investment in the United States (CFIUS)
Australië	Foreign Investment Reform
Canada	Bill C-34, Investment Canada Act hervorming
Duitsland	FDI-screening (januari 2024)
Frankrijk	2-fasen FDI screening
Finland	Act on the screening of foreign corporate acquisitions
Japan	Foreign Exchange and Foreign Trade Act
Taiwan	China-specifiek en non-Chinese mechanisme
VK	National Security and Investment Act (NSIA)
ZK	Foreign Investment Promotion Act
China	Negative List for Foreign Investment en the Negative List for Market Access

Outbound FDI-screening mechanismen	
VS	Executive Order
Australië	
Canada	
Duitsland	Verwijzing China strategie
Frankrijk	
Finland	
Japan	Sector-specifieke goedkeuring OFDI
Taiwan	Een \$50 miljoen dollar plafond voor China
VK	National Security and Investment Act (NSIA)
ZK	Outbound Investment Screening Mechanism
China	Procedure bij NDRC en MOFCOM

Security clearance relevante (bedrijfs)personen	
VS	Visa Restriction Policy to Promote Accountability for the Misuse of Commercial Spyware
Australië	
Canada	
Duitsland	Wijziging wet op veiligheidscontrole (SUG)
Frankrijk	
Finland	
Japan	Security Clearance Systeem
Taiwan	Speciale richtlijnen werknemers high-tech sectoren
VK	
ZK	Defensietechnologie
China	

Aanleggen strategische voorraden	
VS	Strategic National Stockpile, Strategic Petroleum Reserve Trump wil: Bitcoin Reserve
Australië	Fuel reserves, National Emergency Management Stockpile, National Medical Stockpile
Canada	National Emergency Stockpile System
Duitsland	Arzneimittel-Lieferengpassbekämpfungs- und Versorgungsverbesserungsgesetz, ALBVVG
Frankrijk	
Finland	Act on Measures Necessary to Secure Security of Supply (1390/1992); Objectives of Security of Supply; The National Emergency Supply Agency (NESA)
Japan	Kritieke grondstoffen voorraad sinds 1983, kerosine op nationaal, privaat en multilateraal niveau
Taiwan	Strategische voorraad grondstoffen, chemicaliën, energiebronnen en voedsel
VK	
ZK	Stockpiling
China	China's National Food and Strategic Reserves Administration